

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
DRUGA SEDNICA
DRUGOG REDOVNOG ZASEDANJA
Četvrti dan rada
31. oktobar 2017. godine

(Sednica je počela u 11.00 časova. Predsedava Đorđe Milićević, potpredsednik Narodne skupštine.)

*
*   *

PREDSEDAVAJUĆI: Poštovane dame i gospodo narodni poslanici, nastavljamo rad Druge sednice Drugog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2017. godini.

Na osnovu službene evidencije o prisutnosti narodnih poslanika konstatujem da sednici prisustvuju 92 narodna poslanika.

Radi utvrđivanja broja narodnih poslanika prisutnih u sali, molim narodne poslanike da ubace svoje identifikacione kartice u poslaničke jedinice elektronskog sistema za glasanje.

Konstatujem da je primenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno da je u sali prisutno 109 narodnih poslanika, odnosno da su prisutna najmanje 84 narodna poslanika i da postoje uslovi za rad Narodne skupštine.

Da li neko od predsednika odnosno ovlašćenih predstavnika poslaničkih grupa želi da zatraži obaveštenje ili objašnjenje u skladu sa članom 287. Poslovnika? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Slaviša Ristić.

Izvolite.

SLAVIŠA RISTIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Upućujem poslaničko pitanje predsedniku Vlade Republike Srbije Ani Brnabić i tražim izvesna razjašnjenja povodom njene tvrdnje da sudije i tužiocu na KiM nisu položili zakletvu, kako ona kaže, pred Hašimom Tačijem, već da su potpisali posebnu statusno neutralnu izjavu. To je ona na neki način tvrdila i ovde u odgovoru na poslanička pitanja u četvrtak, a onda smo u medijima imali

prilike da pročitamo njen tvit u kom je doslovce rekla: „Evo da imate prave informacije“, kaže Ana Brnabić, „naše sudije nisu položile nikakvu zakletvu, već su dali posebnu, statusno neutralnu izjavu. Istina je važna“, rekla je Ana Brnabić.

Apsolutno se slažem da je istina važna, posebno kada je ovo u pitanju, da javnost zna zaista šta su i kakvu vrstu izjave potpisale naše sudije i tužioci na prostoru KiM prilikom svoje antiustavne integracije u tzv. pravni sistem Kosova. Zato tražim da Ana Brnabić dostavi na uvid ne samo meni kao poslaniku već i ovde, Parlamentu, da svi imamo tekst te navodno statusno neutralne izjave.

Reći ću, gospodine predsedavajući, da javnost i poslanici znaju da sam ja imao prilike da razgovaram sa grupom sudija sa prostora KiM koji su potpisali ovu vrstu zakletve. Naravno, njihov identitet ne želim ovde da iznosim jer znam da ću im napraviti problem, ali su ljudi potvrdili da su potpisali – pročitacu kakav – tekst izjave.

Imali smo prilike da čujemo ovde već sličan tekst, a i vrti se u medijima, ali pročitacu još jednom, dakle, gde su naše sudije i tužioci potvrdili šta su potpisali: „Svečano se zaklinjem da ću tokom vršenja dužnosti sudije Republike Kosovo ostati veran Ustavu Republike Kosovo i da ću vršiti funkciju časno, odgovorno i nepristrasno, poštujući pravila profesionalne etike“.

Dakle, ovo su potpisale naše sudije, ovo je tekst izjave, a gospođa Ana Brnabić neka odgovori šta je zapravo razlog, zašto je obmanula javnost, da li je to samo njena ideja ili je neko nagovorio da prosto kaže neistinu u javnosti.

Naravno, očekujem da o ovome daju svoj sud i pravnici. Čujemo u medijima da će danas 40 profesora pravnog fakulteta razgovarati na okruglom stolu na temu KiM. Očekujem da i oni daju svoj sud o ovome, da li je ovo statusno neutralna izjava ili ne.

Drugo pitanje želim da uputim takođe predsedniku Vlade Republike Srbije Ani Brnabić – zašto je Vlada donela potpuno neustavnu uredbu 19. oktobra, a odnosi se na Uredbu o ostvarivanju posebnih prava pravosudnih funkcionera i zaposlenih u pravosudnim organima i Upravi za izvršenje krivičnih sankcija na teritoriji APKiM?

Ova uredba je doneta 19. oktobra, dakle samo četiri-pet dana pre nego što su naše sudije i tužioci potpisali ovu neustavnu zakletvu. Zapravo, radi se o sledećem: ovo je bila samo nagrada za protivustavni čin koji su morale sudije da naprave jer su oni ovom uredbom praktično stekli pravo na tzv. neustavnu, posebnu penziju koju stiču danom prestanka radnog odnosa u našim pravosudnim organima i ova uredba im garantuje da praktično do kraja života primaju tu posebnu penziju u visini od 90% prosečne plate koju su primali u 2017. godini. To je potpuno neustavno.

Da stvar bude, da tako kažem, još interesantnija i još smešnija, napravili su diskriminaciju između različitih kategorija zaposlenih u našim institucijama. Na jedan način su se ponašali i potpuno je drugačija uredba kada je bila tzv. integracija pripadnika MUP-a u odnosu na sudije. Pripadnici MUP-a neće moći da primaju tzv. posebnu penziju do kraja svog života, već će morati, nakon sticanja prava, u starosnu penziju. Dakle, prestaje im pravo na posebnu penziju i počće da primaju starosnu penziju, koja je svakako daleko manja nego ova posebna penzija.

Dakle, postavljam pitanje – ko joj je dao za pravo da donosi ovako protivustavne uredbе? Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Aleksandra Čabraja.

Izvolite.

ALEKSANDRA ČABRAJA: Zahvaljujem, predsedavajući.

Moje prvo pitanje je upućeno ministru spoljnih poslova, gospodinu Ivici Dačiću, a u vezi je sa njegovim ponašanjem ili, možda bi primerenije bilo da kažem, njegovim performansom prilikom posete turskog predsednika i u vezi sa njegovim izjavama kasnije u medijima koje su se mogle čuti u vezi sa tim, a to je njegov komentar: „Šta je trebalo da radim? Da li je trebalo da ga ubijem kao Murata?“ itd.

Htela sam da pitam gospodina Ivicu Dačića da li je možda čuo, da li je razmišljao, da li zna da postoji nešto između pevanja, igranja i ubijanja i da li možda zna da se to nešto što postoji između tog preteranog ushićenja i podilaženja i agresije zove diplomatija, da se to zove ozbiljnost, da se to zove dostojanstvo, da se to zove poštovanje i visokih gostiju, a pre svega poštovanje građana Srbije.

Ruku na srce, mislim da bi se ovo pitanje moglo uputiti mnogim drugim našim diplomatama, političarima, funkcionerima, pre svega onima koji takvo ponašanje odobravaju, rekla bih možda i podstiču. Da li možemo nekako da se zadržimo na tom nekom „između“ ponašanju, a koje bi predstavljalo, ja se nadam, diplomatiju, i ozbiljnost, i odgovornost, koja ovoj našoj državi toliko nedostaje?

Drugo pitanje upućeno je ministru kulture i ministarki pravde. Reč je o dešavanjima u Etnografskom muzeju. Pored svih problema koje imamo sa našim muzejima i ovde imamo jedan slučaj koji je već dospelo u domen pravosuđa. Mislim da javnost, pre svega, nije dovoljno informisana o tome, te bih želela da mi oni kažu šta se tačno dešava u vezi sa zloupotrebama i teškim, čini mi se, koliko sam uspela da pročitam u medijima, krivičnim delima koja su se tu dogodila u poslednje vreme. Znači, šta se tačno tu desilo? Mislim da javnost nije

dovoljno informisana. Mnogo se više priča o nekim drugim, manje važnim dešavanjima. Ovde je reč o zaštiti kulturne baštine Republike Srbije, koja je toliko zanemarena. O tome stalno pričam. Nažalost, o tome se nedovoljno priča; ja pokušavam to da nadoknadim na neki način.

Takođe bih želela da pitam da li je neminovno bilo da do ovoga uopšte dođe, jer mislim da je poznato da je već bilo raznih problema. O tome se govori godinu-dve, i više, unazad. Upravo u tom Etnografskom muzeju je i ranije bilo nekih zloupotreba i prestupa koji su se ticali održavanja svadbe u tom muzeju, restauracije nekih objekata, „Manakove kuće“ itd. Dakle, da saznamo šta se s tim trenutno dešava i da li je uopšte bilo neophodno da do ovoga dođe, s obzirom na to da mislim da je moglo da se nasluti da se nešto slično dešava. I mislim da je trebalo reagovati ranije, ali kada se to već nije dogodilo, šta će sada da se desi sa tim i da li će se ovo pitanje rešiti? Da li će se konačno zaštititi ovaj muzej, jedan od retkih koji radi u ovoj zemlji?

Još jedno moje pitanje upućeno je premijerki, gospođi Ani Brnabić. Želim da pitam zbog čega je odbila sastanak sa Grupom za slobodu medija. Očekivala bih od gospođe Brnabić, ako ništa drugo, dovoljno širine da prihvati jedan ovakav razgovor. Koliko znam, i ona sama je rekla da situacija u medijima nije dobra. Mislim da nikakav problem nije prihvatiti poziv na razgovor i da jedini način da se nešto pomeri, da se nešto reši, jesu upravo razgovori.

Zbog čega ona ne bi želela da razgovara, pre svega, sa njima i zbog čega je potrebno odbiti poziv na razgovor? Mislim da barem razgovor može uvek da se prihvati i na taj način pokuša da se nađe neko rešenje za situaciju za koju je ona sama rekla da nije dobra. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Nada Lazić.

Izvolite.

NADA LAZIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Želim da postavim pitanje Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, a odnosi se na ledolomce. Da podsetim, prošle zime smo zbog izuzetno niskih temperatura i pojave velike količine leda, pogotovu na plovnim rekama, na Dunavu, Savi i Tisi, imali problem sa ovim ledom i tada su za razbijanje leda bili iznajmljeni ledolomci iz Mađarske. Za najam tih ledolomaca plaćeno je negde oko 80 miliona dinara, kako inače stoji u izveštaju o radu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, i to za prva dva kvartala, koji je Odbor za poljoprivredu usvajao, i to su sredstva koja su najvećim delom plaćena iz tekuće budžetske rezerve i, delom, iz Budžetskog fonda za vode.

Štete druge vrste, kao što je uništavanje pristaništa u Apatinu ili u nekim drugim mestima na ovim rekama, a takođe i štete zbog onemogućenog izvoza

pšenice, kukuruza i soje baržama nisu nigde prikazane. Tada je, podsetiću vas, iz Ministarstva bilo najavljeno da će se za ovu narednu sezonu nabaviti ledolomci. Tada sam kao članica Odbora za poljoprivredu postavila pitanje predstavniku Ministarstva i tražila odgovor da li će se i kada nabaviti ledolomci.

Nažalost, kada se održavaju odbori na kojima se usvajaju izveštaji, ministarka ne prisustvuje nego sam odgovor dobila od predstavnika da ću dobiti pismeno obrazloženje. Do danas ga nisam dobila, zato postavljam ovom prilikom pitanja. Prvo, kolike su ukupne štete i troškovi nastali zbog pojave leda na rekama prethodne zime? Drugo, da li je raspisan tender i da li će biti raspisan tender za nabavku ledolomaca?

Smatram da pitanja postavljam na vreme i da ne smemo da dozvolimo da nas ekstremne vremenske prilike iznenade, jer se bojim da ćemo negde u decembru razmatrati štete od suše. Mislim da ne smemo da dozvolimo sebi takav luksuz da se uzdamo ili u boga ili u statistiku da ova zima neće biti tako hladna.

Samo kao poređenje da kažem da Mađarska ima 22 ledolomca, 13 ima na Tisi, osam na Dunavu i jedan na Balatonu, koji spremno čekaju zimu, i njih sigurno neće ove vremenske prilike iznenaditi. Kao poređenje želim da naglasim da, recimo, ova sredstva koja su bila data za iznajmljivanje mogu da se usmere u projekte za razvoj lokalnih samouprava. Upravo smo ovih dana imali prilike da vidimo da je u Vojvodini, odnosno u medijima vojvođanskim navedeno je da je 13,5 miliona dinara usmereno lokalnim samoupravama, odnosno u sedam nerazvijenih opština. Ovo su stvarno smešna sredstva u odnosu na ona koja plaćamo za štete od elementarnih nepogoda pa tako i za pojavu leda.

Drugo pitanje želim da uputim Ministarstvu saobraćaja. Naime, ponovo postavljam pitanje – kada će početi izgradnja fruškogorskog koridora, pre svega tunela kroz Frušku goru? U novembru prošle godine Pokrajinski sekretar za građevinarstvo i zaštitu životne sredine je najavio da će se u toku 2017. uraditi planska dokumentacija i izvršiti eksproprijacija zemljišta. Sada pitam – dokle se stiglo sa tim planiranim, odnosno najavljenim poslovima i da li će u 2018. godini konačno početi radovi na izgradnji ovog koridora?

Pogotovu ako uporedimo sa silnim putevima širom Srbije koji se otvaraju, završavaju itd., samo da napomenem da je ministarka Mihajlović negde krajem septembra najavila da će 6. oktobra biti potpisan protokol o izradi projektno-tehničke dokumentacije za fruškogorski koridor, što očigledno pokazuje već jedno veliko kašnjenje u realizaciji.

One koji putuju preko Fruške gore samo da podsetim da je stanje puta preko Iriškog venca izuzetno očajno, tako da kažem. Iz godine u godinu samo se krpe udarne rupe, potpornih zidova nema, zaštite od odrona nema. Stoji samo saobraćajni znak na kome piše „pazite, odron“, što znači da vozači mogu samo

da mole boga da ne udari neki kamen u automobil. Tim putem prođe negde oko 12.000 automobila, pre svega velikih šlepera i velikih kamiona, koji prave velike štete, pogotovo građanima opštine Irig.

Zato ova dva pitanja postavljam ovom prilikom i žao mi je što nisam imala prilike da ih postavim kada je ovde bila prisutna cela Vlada. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Predrag Jelenković.

Izvolite.

PREDRAG JELENKOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Postavljam pitanje Ministarstvu spoljnih poslova Vlade Republike Srbije – šta je bilo sa predlogom o pokretanju inicijative za donošenje zakona o potvrđivanju fakultativnog protokola o komunikacijskim procedurama, žalbenom postupku uz Konvenciju o pravima deteta OP3, koji je Mreža organizacija za decu Srbije, koju čini preko 60 članica, uputila Ministarstvu spoljnih poslova još oktobra 2014. godine?

U drugoj fazi je i Koalicija organizacija za zaštitu prava deteta koju čine organizacije koje se takođe bave decom iz Niša, Aleksinca, Knjaževca, Zaječara, Pirota i Vranja ponovo pokrenula istu inicijativu kao i Otvoreni klub iz Niša.

Koristim ovu priliku da podsetim da je Srbija već prihvatila međunarodne komunikacijske postupke i procedure i država je ugovornica Konvencije o pravima deteta još od 2001. godine. Ovaj postupak, uspostavljen Trećim fakultativnim protokolom, u skladu je sa međunarodnim komunikacijskim postupcima i omogućava deci pre svega, ili njihovim predstavnicima, koji tvrde su im prava povređena a nisu to bili u mogućnosti, da dobiju pravni lek.

Koalicija organizacija je nakon istraživanja među decom iz Niša, Aleksinca, Knjaževca, Zaječara, Pirota, Prokuplja i Vranja dobila rezultate u kojima se, između ostalog, vidi da deca smatraju da se ratifikacijom OP3 KPD protokola omogućuje veća bezbednost i lična sigurnost dece, a i da se povećava odgovornost institucija i raste ugled države Srbije.

Napominjem da je u trećem izveštaju o praćenju implementacije Akcionog plana za primenu Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije pod tačkom 312 navedeno da ova mera nije realizovana.

Inače, ratifikacijom OP3 KPD protokola Srbija ispunjava obaveze iz Akcionog plana za Poglavlje 23 i ovo je pitanje koje se tiče sve dece u Srbiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić.

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala, predsedavajući.

Kolege poslanici, iskoristio bih današnju priliku da postavim pitanje predsednici Vlade o tome kada će biti završen posao, koji je po zakonu morao da bude završen u martu ove godine, oko izbora direktora javnih preduzeća na osnovu obavljenog konkursa.

Naime, u martu ove godine, pre sedam meseci, istekao je rok, poslednji rok, zakonu koji je donela ova skupštinska većina, zakonu koji je predložila Vlada, možda ne sa ovim premijerom ali gotovo u istom sastavu kakav je danas, koji je propisao rok od godinu dana da se u svim javnim preduzećima na osnovu konkursa izvrši izbor direktora; direktora koji neće biti više partijski činovnici, kako je tada rečeno, direktora koji neće biti partijski poslušnici, koji će profesionalno voditi javna preduzeća i koji će javna preduzeća izlečiti od partizacije i partokratije.

Pošto se ništa od toga nije desilo do marta ove godine, kako je vladajuća većina odredila rok, moje pitanje je – kada će se to desiti i da li će se to ikada desiti? Čemu svrha zakona koje Skupština ovde usvaja, čemu rokovi koje sami određujemo glasanjem i da li će se nešto u Srbiji promeniti?

Verujem da, dok je ova Vlada, neće, ali želim da čujem da li postoji iole neko objašnjenje koje nije sastavljeno od laži, besmislica, zamena teza i sličnih načina kada vlast pokušava da ne da odgovor na jasno postavljeno pitanje. To smo mogli da vidimo i prošle nedelje, kada su Vlada i predsednica Vlade bili ovde u Parlamentu, kada smo, umesto da odgovaraju narodnim poslanicima na pitanja, slušali više puta u prošlosti iznošene laži, netačne podatke, zamenu teza, izbegavanje direktnih odgovora.

Tako da ponavljam pitanje za predsednicu Vlade – kada će biti izabrani direktori na osnovu konkursa koji je odavno trebalo da bude završen?

Dok čekamo taj odgovor, kao što čekamo da Vlada nađe vremena da primi predstavnike novinara koji su se okupili u Grupi za medijsku slobodu, a čuli smo da je ona rekla da će drage volje da se sastane sa njima samo nema vremena, pa evo dok ne nađe to vreme, da joj malo i olakšamo pripremu za taj sastanak, ja ću da ponovim pitanja koja ti novinari žele da postave predsednici Vlade.

Kada će članovi Vlade početi da poštuju Zakon o javnom informisanju i medijima, koji izričito zabranjuje diskriminaciju medija, urednika, novinara i drugih lica u oblasti javnog informisanja?

Koliko novinara je pod merama kao što su praćenje, snimanje i tajni nadzor komunikacije?

Šta predsednici Vlade govori podatak da je tokom cele 2013. godine bilo 23 napada na novinare, a samo u prvih osam meseci ove godine 54? Da li to

govori da je stanje u medijima danas bolje ili lošije nego što je bilo pre četiri ili pet godina?

Da zamolimo predsednicu Vlade da preko ministra unutrašnjih poslova dođe do informacija ko su policajci i zašto oni nisu bili prisutni pre tri meseca kada je bilo polaganje zakletve predsednika Republike u ovom domu, koji nisu reagovali na napade još uvek neidentifikovanih lica na ulici? I ko je provalio u stan novinarku Dragane Pećo?

Nadam se da ćemo i mi ovde dobiti odgovor na ova pitanja, kao i da će doći do sastanka, da će predsednica Vlade naći vremena da se sastane sa predstavnicima novinara iz Grupe za slobodu medija i da će njima, kao i nama, dati odgovore na ova a i brojna druga pitanja koja oni, sasvim sigurno, imaju za nju. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Milija Miletić.

Izvolite.

MILIJIA MILETIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Kao prvo, ja bih ispred Poslaničkog kluba PS–NSS–USS osudio nasilno ponašanje poslanika Dveri i upad u kancelariju naše predsednice Skupštine, Maje Gojković, sa porukom – budimo domaćini, ne budimo nasilnici.

Postavio bih pitanje Ministarstvu poljoprivrede i Ministarstvu bez portfelja, gospodinu Krkobabiću, a vezano je za zadrugarstvo. Pošto smo svedoci da se unazad godinu dana mnogo više širi ideja zadrugarstva, radi na zadrugarstvu, i znamo, i ja znam a znaju i građani, da je veći broj novoformiranih zadruga sada prisutan na sceni u Srbiji, imamo 158 novih zadruga, postavio bih pitanje ministru Krkobabiću – da li su sredstva koja su sada opredeljena, 50.000 evra, odnosno šest miliona za nove zadruge i sto hiljada evra za stare zadruge, da li je to dovoljno i ima li mogućnosti da se u novoj budžetskoj 2018. godini ta sredstva povećaju?

Znamo da je putem udruživanja, putem zadrugarstva velika šansa i da na taj način imamo mogućnost da udružimo veći broj poljoprivrednih proizvođača, veći broj ljudi koji se bave poljoprivredom, da mogu svojoj sredini obezbediti bolji plasman, obezbediti bolje uslove za rad u poljoprivrednoj proizvodnji. Svedoci smo da se putem udruživanja u zadrugarstvo suzbija i siva ekonomija, ima mogućnosti da se prati kuda sve ide novac i, normalno, na taj način ljudi će imati mnogo boljih uslova da mogu da privređuju, da mogu da rade i da opštine kao što je moja opština Svrlijig, Gadžin Han, Bela Palanka, opštine istočne Srbije putem udruživanja, putem zadrugarstva mogu obezbediti sebi uslove za bolji život u svojim selima, na svojim gazdinstvima, u svojim opštinama.

Na taj način imamo šansu da ojačamo i našu poljoprivredu, da ojačamo i našu privredu, jer mislim da su ovih 100.000 evra sredstava za stare zadruge za početak dobra, ali u 2018. godini, kad krene novi budžet, ja bih voleo, i pitam ministra Krkobabića i premijerku, a i našeg predsednika Srbije, da li ćemo imati mogućnost da se mnogo više uloži u zadrugarstvo i da na taj način pomognemo nerazvijenim područjima kao što je jugoistok Srbije.

Još nešto što je vrlo bitno a što se tiče zadrugarstva; nije to samo poljoprivreda, tu ima i ostalih sfera zadrugarstva, kao što je veterinarsko zadrugarstvo. Imaće sad veterinarske zadruge koje će na taj način moći da sebi obezbede bolji prilaz našim poljoprivrednim proizvođačima i na taj način veterinari mogu sebi da obezbede bolje prihode i mogu lakše da se organizuju. Imaju i socijalne zadruge, imaju i đачke zadruge. Evo ovih dana radimo na zakonu o dualnom obrazovanju, o visokom obrazovanju, srednjem obrazovanju, ima tu mogućnosti kroz đачko zadrugarstvo da se obezbede uslovi da se mladi učenici, mlada deca na neki način udružuju, mogu da rade i na taj način da sutra sebi obezbede bolje prihode za rad.

Pitanje isto Ministarstvu poljoprivrede i gospodinu Krkobabiću, ministru bez portfelja – da li lokalne samouprave imaju rešenja, da li lokalne samouprave pomažu program zadrugarstva u svojim lokalnim samoupravama? Znamo da bez podrške lokalne samouprave nema ni mogućnosti da neka zadruga konkuriše prema konkursu koji je raspisalo ministarstvo bez portfelja gospodina Krkobabića.

Još nešto što je vrlo bitno za sve nas, a to mora da se čuje, to je naša dijaspora. Naša dijaspora dosta sredstava ulaže i daje svojim u Srbiji. Preko 3,6 milijardi dolara, po statistici i podacima Svetske banke, iz dijaspore se vrati kod nas u Srbiju. Da li se ljudi iz dijaspore mogu uključiti u zadruge i na taj način pomoći zadrugarstvo, da to bude jedan od načina da se pojača finansiranje zadrugarstva?

Mislim da je put zadrugarstva za sve nas koji se bavimo poljoprivredom, koji živimo na selu, koji živimo od sela, ta priča veoma bitna i još jednom bih podržao inicijativu gospodina Krkobabića vezano za zadrugarstvo.

(Predsedavajući: Zahvaljujem.)

Molim vas, ne zamerite mi, ja bih sada pozeleo, pošto je danas slava Sveti Luka i mi pravoslavni vernici slavimo taj dan, da čestitam slavu svim stočarima, svim veterinarima, jer to je njihov dan i to je njihov zaštitnik. Sve najbolje, srećna slava!

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Đurić.

VLADIMIR ĐURIĆ: Hvala.

Danas jubilarni, trideseti put postavljamo pitanja predsedniku Vučiću i 23. put predsednici Skupštine Maji Gojković, pa će neka pitanja biti ponovljena.

Za predsednicu Skupštine najpre pitanje – kada će, kako je obećala, staviti zahtev za svoju smenu na dnevni red, da u ovom domu raspravljamo o načinu na koji ga ona vodi?

Predsedniku države pitanje – kada će podneti ostavku na mesto predsednika stranke? Da li koalicija „Srpske liste“ sa Ramušem Haradinajem predstavlja uvod u izbacivanje preambule iz Ustava?

Za predsednicu Vlade, pridružujem se kolegi Ristiću i takođe postavljam pitanje, odnosno tražimo da nam dostavi eksplicitno tekst zakletve koju su sudije u Prištini polagale, potpisano, da vidimo da postoji potpis nekog sudije na njoj, da uporedimo sa onim tekstom kojim raspolažu neke kolege poslanici a koji su dobili od nekih od sudija.

Dalje, pitanje predsednici Vlade – da li će reagovati i šta će preduzeti povodom izjave Amfilohija Radovića da su Srпкиnje koje su zakonito prekinule trudnoću u ovoj državi veće ubice od Hitlera i Musolinija? Kao pravoslavni vernik sa velikim iščekivanjem očekujem od premijerke da posavetuje žene koje se ovakvim izjavama osećaju ugroženim gde i kako da dobiju zaštitu.

Predsednici Vlade bih postavio pitanje koje sam joj već postavio kada je u ovoj Skupštini iznosila svoj ekspozé u svojstvu mandatarke, ali se ona tada na ovo pitanje oglasila pa ću ga sada ponoviti.

Naime, Organizacija „Transparentnost Srbije“ od februara ove godine pokušava da dođe do kopije koncesionih akata iz Studije opravdanosti za koncesiju za Aerodrom „Nikola Tesla“ kako bi videli da li je odabrani model koncesije za Srbiju najpovoljniji ili postoje možda neke povoljnije solucije, kao što su investicije iz sopstvenih izvora ili iz eksternih bankarskih kredita.

Ministarstvo saobraćaja je najpre odbilo da dostavi dokumenta uz argument da bi njihovo obelodanjivanje bilo štetno, a kasnije je u pisanom obliku na upit Poverenika za informacije od javnog značaja odgovorilo da dokumenta ne poseduje. Zato pitamo – ko je izradio i ko poseduje dokumentaciju o davanju Aerodroma „Nikola Tesla“ u koncesiju, s obzirom na to da smo sigurni da dokumentacija postoji jer je Komisija za javno-privatna partnerstva dala na ta akta pozitivno mišljenje, a to se na njenom sajtu vidi pod rednim brojem 44?

Sedmog septembra ove godine Upravni sud doneo je presudu kojom se nalaže Generalnom sekretarijatu Vlade da u roku od 15 dana, dakle u roku koji je prošao, „Transparentnosti Srbije“ dostavi tražene informacije i dokumenta u vezi sa koncesijom Aerodroma „Nikola Tesla“. Pitanje je – da li je Vlada Republike Srbije u roku propisanom presudom Upravnog suda „Transparentnosti Srbije“ dostavila traženu dokumentaciju?

Podsećamo da je ćutanje Uprave u ovom slućaju nedozvoljeno u ovakvim postupcima i podleže prekršajnoj odgovornosti pa isto postavljamo pitanje – da li je zbog probijanja roka i ranijeg ćutanja protiv bilo koga iz Vlade pokrenut prekršajni postupak zbog sakrivanja informacija o planiranoj koncesiji za Aerodrom „Nikola Tesla“, naš najveći aerodrom?

Sledeće pitanje upućujemo ministarki pravde – da li će Udruženju tužilaca i Društvu sudija i nevladinim organizacijama koje su napustile javnu raspravu o ustavnim promenama, u kojoj su učestvovale na poziv Ministarstva, ministarka pravde odgovoriti na njihovo pismo? Takođe, da li će postupiti onako kako joj je u tom pismu sugerisano, a to je da Ministarstvo pravde blagovremeno javnosti objavi nacrt ustavnih promena u domenu pravosuđa, pre nego što iste dostavi Venecijanskoj komisiji, s obzirom na to da su i Udruženje tužilaca i Društvo sudija i nevladine organizacije, CEPRIS, „Jukom“ i ostali koji su učestvovali u tom procesu izrade predloga rešenja ustavnih promena izrazili poprilićnu zabrinutost da će predlozima takvih rešenja biti ugrožena inaće tanka, krhka i praktićno nepostojeća nezavisnost pravosuđa u ovoj zemlji?

Sledeće pitanje ponovo upućujemo predsednici Skupštine i molimo je da dostavi informaciju dokle se stiglo sa implementacijom Portala za nadzor javnih finansija, ĉije je uvođenje poslanicima Skupštine najavljeno pre dve godine, tj. u decembru će biti dve godine. I tada je, kao i nedavno, rećeno da će najpre ćlanovi Odbora za finansije dobiti uvid i pristup tom Portalu za praćenje javnih finansija, a tek nakon toga i ostali narodni poslanici. Međutim, od tog obećanja prošle su skoro dve godine. Dakle, kao u „Maratoncima“, u januaru rekli pare u aprilu, a od tog obećanja prošlo godinu dana. Dakle, kada ćemo dobiti precizan uvid u javne finansije ove zemlje kroz pristup Portalu za nadzor javnih finansija, koji omogućava detaljan analitićki uvid u trošenje budžetskih sredstava para poreskih obveznika ove države?

Sledeće pitanje upućujemo ministru finansija.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega.

VLADIMIR ĐURIĆ: U redu, vreme. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reć ima narodni poslanik Zoran Radojićić.

Izvolite.

ZORAN RADOJIĆIĆ: Zahvaljujem.

Pitanje za ministarku Zoranu Mihajlović i direktora Koridora Srbije, Zorana Babića – po kom je kriterijumu automobil u vlasništvu Koridora „škoda superb“, registarskih tablica BG-669-BB, dodeljen bivšem ministru Źeljku Sertiću na lićno korišćenje, kao i koji je izvođać radova na Koridoru dao karticu pomenutom Sertiću kojom besplatno sipa gorivo na pumpama „Gasproma“?

Pitanje za Aleksandra Vučića – da li ste kao predsednik Vlade naložili tadašnjem ministru Saši Raduloviću, što je inače Radulović kao poslanik potvrdio u Narodnoj skupštini Republike Srbije, da iz Fonda za razvoj isplati milion i po evra firmi Čedomira Jovanovića pod obrazloženjem da će nam Čeda trebati? Kada je Radulović to odbio, da li ste mu vi dali taj novac, koji je isplatio vaš kum Goran Veselinović, i da li vam je taj novac vraćen?

Pitanje za predsednicu Parlamenta Maju Gojković – po kom kriterijumu vi izričite kazne iz Poslovnika o radu Narodne skupštine? Da li je narodni poslanik Srđan Nogo isključen da bi se u Narodnoj skupštini onemogućilo da se čuje o kriminalu i korupciji u vrhu države ili je isključen zato što je pomenuo 750 sudija koji imaju članske karte SNS-a i kojima su odobreni najpovoljniji krediti u bankama? Da li je isključen zato što je rekao da Ana Brnabić nije prošla bezbednosnu proveru kao agent stranih obaveštajnih službi ili je isključen zato što je prvi u Srbiji otkrio da Vučićev kum Nikola Petrović i njegov kum Nenad Kovač poseduju privatne prislušne centre u Beogradu? Ili što smo utvrdili da je SNS opraio dva miliona evra iz crnih fondova na predsedničkim izborima? Ili je isključen zato što smo u aferi „Dveriliks“ objavili tajne snimke koji pokazuju kako korumpirani političari i bankari peru prljave pare koje potiču od trgovine narkoticima? Zašto je isključeno pola Poslaničke grupe Dveri? Na primer, zašto je isključena Marija Janjušević? Da li možda zbog toga što smo pitali ko je dao kredit Željku Mitroviću, vlasniku „Pinka“, u iznosu od 27 miliona evra i kome je zbog toga morao da uplati pet miliona evra na račun? Na čiju tetku, kuma ili brata se vodi taj račun?

Predsednici Narodne skupštine još jedno pitanje – zašto je, suprotno Poslovniku, isključen predsednik naše poslaničke grupe Boško Obradović? Iako u stenogramu jasno stoji da ste ga isključili samo za tekuću sednicu, juče mu je onemogućen ulazak u salu i prisustvovanje radu Skupštine narednih 20 radnih dana. Da li je razlog tome promena Ustava i poslednji zadatak koji morate da ispunite oko predaje Kosova i Metohije? Da li zato moraju biti isključeni svi oni koji su spremni da se suprotstave izdaji Kosova? Da li je u ovoj Skupštini zabranjeno da se govori o Vučićevim prijateljima – Klintonu, Bleru, Šrederu, Sorošu, Tačiju, Haradinaju?

Pitanje za predsednika i Vladu Srbije – zašto ne objavite celokupnu sadržinu Briselskog sporazuma i ne skinete sa njega oznaku državne tajne? Javnost posle četiri godine ne zna šta stoji u Briselskim sporazumima i šta ste obećali svojim zapadnim mentorima kada su vas doveli na vlast 2012. godine.

Pitanje za Aleksandra Vučića – zašto već punih devet godina, od 2008, početkom svakog meseca vaš poverljiv čovek isplaćuje 35.000 evra u gotovini Vilijamu Montgomeriju, bivšem američkom ambasadoru?

Pitanje za Aleksandra Vučića – kako je dogovoren projekat „Beograd na vodi“? Da li je to možda bilo još 2009. godine, kada ste se sastali, kao što pokazuje ova fotografija, sa Milom Đukanovićem i Muhamedom Dahlanom, koji je inače optužen za međunarodni terorizam? Čije pare se peru u „Beogradu na vodi“?

Pitanje za predsednicu Parlamenta – šta je sporno na ovom plakatu? „Vučić, brat, kumovi, lopovi“ je samo igra asocijacija u kojoj ste se vi prepoznali, u kojoj ste prepoznali predsednika vaše stranke, njegovog brata i njegove kumove.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Kolega Radojičiću, kao što vidite, niko vas nije prekidao, dozvoljeno vam je bilo da postavite pitanje. Vidim da je i vama bilo neprijatno, jer shvatate da većina pitanja koja ste postavili nije u skladu sa Poslovníkom o radu Narodne skupštine Republike Srbije, ali to prepuštam vama. Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Goran Ćirić.

Izvolite.

GORAN ĆIRIĆ: Imam pitanje za ministra finansija, gospodina Vujovića. Veliki broj poslanika u ovoj sali ali i visokih funkcionera u Republici Srbiji govorio je o nasleđenom dugu za Grad Beograd od 2014. godine. Po metodologiji Siniše Malog i Gorana Vesića pominje se dug od 1,2 milijarde evra. Po drugoj je metodologiji, Fiskalnog saveta, izveštaj koji smo dobili u Republičkoj skupštini. Profesori iz Fiskalnog saveta tvrde da je taj dug 400 miliona evra, dakle tri puta manje od onoga o čemu su govorili Mali i Vesić.

Moje pitanje je za gospodina Vujovića kao odgovornog ministra – koja je metodologija, po vama, važeća i tačna? Da li je to metodologija Malog i Vesića ili metodologija profesora Pavla Petrovića? Dakle, tri puta je veća cifra koja se predstavlja vrlo često u emisijama Javnog servisa ali i u ovoj Skupštini.

Drugo pitanje je o stanju javnih finansija i finansija gradova i lokalnih samouprava. Dobili smo izveštaj Fiskalnog saveta kojim nas je upozoravao da izuzetno loše stanje finansija u gradovima i opštinama u Srbiji može da ugrozi ukupnu fiskalnu i monetarnu stabilnost u Republici Srbiji i ugrozi privredni rast Srbije. Sada imamo primere da u prvih devet meseci neki od gradova imaju punjenje budžeta u procentualnom iznosu u odnosu na plan oko 50%, radi se o Kragujevcu i Nišu, da je realizacija budžeta u Novom Sadu oko 65%, a slični procenti su i u ovim ostalim gradovima i opštinama.

Dakle, nas interesuje i želimo podatak od ministra Vujovića, da nam da izveštaj posle prvih devet meseci o punjenju budžeta gradova i opština, ali i o realizaciji tih istih budžeta, jer je to izuzetno važno u budućoj raspravi o budžetu Republike Srbije. Čeka nas najvažniji zakonski dokument u ovoj godini, a to je

usvajanje budžeta Republike Srbije. Bez ovih izveštaja sigurno ta rasprava neće biti dovoljno kompetentna.

Treće i najvažnije za građane Republike Srbije je pitanje ministru finansija – kada će vratiti oduzeta sredstva građanima Srbije koji su ostvarili svoje penziono pravo? Evo na početku smo novembra, sutra je 1. novembar, protekle su tri godine otkako je ova Skupština usvojila Zakon o privremenom smanjenju plata i penzija. Rok privremenosti ovog zakona je bio tri godine; kasnije je taj rok ukinut i ovaj zakon je pretvoren u trajno rešenje. Mislimo da to nije održivo, jer su time protivustavno oduzeta stečena prava građanima Srbije koji su ostvarili to penziono pravo i godišnje je tu oduzeto oko 340 miliona evra. Za tri godine ukupni iznos je oko milijardu evra.

Dakle sada se vraćam na to pitanje ministru Vujoviću. Odluka da se smanje penzije svima koji primaju iznad 25.000 dovela je do toga da se smanji 10% – za one od 25.000 dve i po hiljade dinara, za one od 30.000 za tri hiljade dinara. Znajući da je linija siromaštva u Srbiji za četvoročlanu porodicu 31.500 dinara a da je minimalna potrošačka korpa 36.000 dinara, nedostaje oko 4.500 dinara do ostvarenja tih minimalnih potreba četvoročlane porodice u Srbiji. To su ključna pitanja. Nekome možda deluju mali ti iznosi, ali ti iznosi znače minimalne uslove za život mnogobrojnih porodica u Srbiji. Radi se o oko 8% ljudi u Srbiji ispod linije siromaštva, što znači da je to negde oko 560.000 ljudi u Srbiji. Dakle radi se o izuzetno važnoj stvari.

U vezi sa tim pitanje ministru Vujoviću. Mi nismo toliko neodgovorni da licitiramo nivoom duga Republike Srbije. On u ovom trenutku, po zvaničnim podacima, iznosi 24.500.000.000 evra. Ukoliko bismo primenili metodologiju Malog i Vesića, ako je vaš odgovor da je ona važeća, koliko bi onda iznosio dug Republike Srbije? Jer njihova metodologija ne duplira nego triplira nominalni i realni dug Grada Beograda. To bi značilo da bi dug Republike Srbije iznosio tri puta...

PRESEDAVAJUĆI: Vreme. Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Aleksandar Šešelj.

Izvolite.

ALEKSANDAR ŠEŠELJ: Dame i gospodo narodni poslanici, imam nekoliko pitanja za predsednika Vlade Anu Brnabić, ministra privrede Gorana Kneževića, kao nadležnih, i Aleksandra Vučića, koji nas u stvari o svemu tome obaveštava iako to nije njegova nadležnost.

Naprednjačka vlast je od 2012. godine nastavila pogubnu ekonomsku politiku Demokratske stranke davanja subvencija stranim kompanijama koje posluju u Srbiji. Samim tim ne samo što se nanosi šteta privredi Srbije već se diskriminišu srpski privrednici i čine se nekonkurentnim na domaćem tržištu.

Mi svakodnevno dobijamo informacije o otvaranju pogona velikih svetskih kompanija širom Srbije i velikom broju zaposlenih radnika. Međutim, stanje na terenu se poprilično razlikuje od stanja na televiziji.

Na primer, 7. juna 2017. godine Aleksandar Vučić je svečano otvorio pogon „Ametek“ u Subotici i najavio da će tamo raditi 500 radnika, a pet meseci kasnije, po podacima Agencije za privredne registre, tamo je zaposleno 186 ljudi.

Mene zanima koliko je država Srbija isplatila na ime subvencija toj kompaniji – da li za 500 radnika, kako kaže Vučić, ili 186, koliko ih ima realno zaposlenih? Mi samo znamo da su država i Opština Subotica uložile dva miliona evra u zemljište.

Odgovori na ova pitanja mislim da su od opšteg interesa i siguran sam da ih očekuju svi građani Srbije, čak i oni koji su glasali za vladajuće stranke.

Koliko je tačno pogona stranih kompanija otvoreno u Srbiji i po lokalnim samoupravama? Koliko je tačno radnika počelo da radi odmah po otvaranju pogona, a koliko se eventualno zaposlilo kasnije i koliko kasnije? Koliko je sredstava iz državnog budžeta utrošeno za finansiranje po svakom radnom mestu? Da li su iz budžeta finansirana realno otvorena radna mesta ili radna mesta pretpostavljena u budućnosti? Da li se za finansiranje radnih mesta u inostranim kompanijama ulažu realna sredstva ili se ti poslovi, i u kojoj meri, finansiraju iz kredita? Ko snosi troškove prekvalifikacije i obuke budućih radnika? Kolika su sredstva u ove poslove uložile lokalne samouprave? Koliko kroz besplatnu dodelu građevinskog zemljišta a koliko kroz obezbeđivanje komunalne infrastrukture? Kolika je prosečna zarada zaposlenih u ovim subvencionisanim privrednim društvima?

Svi ti podaci koje tražimo moraju biti analitički urađeni po lokalnim samoupravama, a ne zbirno, kako to predstavnici vlasti, a pre svih Aleksandar Vučić, vole da iznose u medijima da bi tim podacima fascinirali javnost.

Tražim i, što je najvažnije, odgovor na pitanje – koliko je inostranih kompanija napustilo Srbiju nakon što im je istekao rok u kojem su trošile subvencionisana sredstva koja su dobila od države Srbije i koliko ljudi je zbog toga ostalo bez posla?

Na kraju, šta se dešava sa „Gorenjem“ u Valjevu? Da li su tačne informacije da „Gorenje“ u Valjevu razmišlja da napusti Srbiju? Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Neđo Jovanović.

Izvolite.

NEĐO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Iskoristiću priliku da postavim dva poslanička pitanja.

Prvo pitanje postavljam ministru spoljnih poslova i Ministarstvu spoljnih poslova. Pitanje se vezuje za odgovor koji bih želeo da dobijem, a odnosi se na posetu gospodina Erdogana sa svojim saradnicima Republici Srbiji. U tom smislu kako se ocenjuje diplomatski nivo odnosa Republike Srbije sa državom Turskom, naročito nakon posete gospodina Erdogana? U kom pravcu su ti diplomatski odnosi planirani da se razvijaju dalje? Da li se na taj način podiže nivo sveukupne saradnje sa državom Turskom? Kakva je ocena gospodina Erdogana što se tiče diplomatije i diplomatskih aktivnosti Republike Srbije, prevashodno Ministarstva spoljnih poslova i gospodina Dačića, ministra?

Dalje, kako gospodin Dačić ocenjuje diplomatske odnose Republike Srbije sa zemljama, prevashodno EU, kao i sa zemljama svetske zajednice? U kom smislu su ti odnosi kvalitativno napredovali u odnosu na period diplomatskih odnosa Republike Srbije koje je imala pre 2012. godine? Kako gospodin Dačić vidi svoju ulogu kao ministar spoljnih poslova u razvoju diplomatskih odnosa, naročito u komunikaciji sa diplomatama i državicima sa kojima tu komunikaciju ostvaruje?

Ovo pitanje se naročito postavlja iz razloga što brojni dušebrižnici, naročito iz opozicionih stranaka, našu diplomatiju prikazuju na jedan glup, vulgaran i neprimeren način, pa se postavlja pitanje kako se to pojavljuju isti ti dušebrižnici kada diplomatski nivo odnosa Republike Srbije u svakom slučaju kod građana zavređuje pažnju kada su u pitanju naši odnosi i politički i ekonomski i sveukupno drugi odnosi sa svim zemljama i Evrope i sveta.

Drugo pitanje koje želim da postavim odnosi se na trenutni postupak rehabilitacije Milana Nedića, koji je aktuelan pred nadležnim sudom, i u tom smislu pitanje Vladi Republike Srbije i Ministarstvu pravde, ako je Ministarstvo pravde za ovakvo pitanje resorno i nadležno – da li će se dozvoliti da, po odredbama postojećeg Zakona o rehabilitaciji i ukoliko ga ne izmenimo, dođe do nečega što bi bilo pogubno za Republiku Srbiju, što bi bilo pogubno za prošlost svih građana Republike Srbije, naših predaka, svih onih koji su se borili za slobodu, svih onih koji su se borili na strani nečega što podrazumeva uzvišeni ideal? A uzvišeni ideal jeste upravo sloboda na strani onih koji su uvek bili ugnjeteni i potlačeni od strane osvajača bez obzira da li oni bili fašisti ili neko sličan fašistima.

Ukoliko se ne izmeni Zakon o rehabilitaciji, doći ćemo u situaciju potpunog iskrivljavanja istorije, izvitoperavanja istorijskih činjenica. Doći ćemo u situaciju da kolaboracionisti i svi oni koji su sarađivali sa nemačkim okupatorom, sa fašističkom silom budu rehabilitovani, ne samo rehabilitovani nego abolirani od svih zverstava, svih zala koje su naneli svim narodima i narodnostima u Drugom svetskom ratu na teritoriji sadašnje ili bivše SFRJ.

Da li će, ako se ne izmeni Zakon o rehabilitaciji, biti dozvoljeno da ne samo Milan Nedić nego i svi ostali dobiju otvorena vrata za aboliciju nečega što ne sme da se dozvoli, ne samo u smislu skvrnavljenja istorije, istorija je jedna, već će se dozvoliti da dođemo svi zajedno u situaciju da pogazimo sve tekovine narodnooslobodilačke borbe Prvog svetskog rata i svih ratova koji su bili oslobodilački i slobodoljubivi ratovi za naš narod? Zahvaljujem se.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Goran Pekarski.

Izvolite.

GORAN PEKARSKI: Hvala, predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, poštovani građani Srbije, pre svega želim da čestitam Svetog Luku svima onima koji danas slave, a posebno bih pozdravio i građane Beograda.

S obzirom na to da će moje pitanje koje sam hteo da postavim ići Ministarstvu unutrašnjih poslova i Ministarstvu pravde... Ali pre svega hteo sam da postavim pitanje predsednici Narodne skupštine Maji Gojković podstaknuto ovim dešavanjima danas, maltene sam i zaboravio šta sam hteo da postavim kao osnovna pitanja, a to je – da li će se pred ovim domom naći rešenje za pooštavanje sankcija za pojedince ili poslaničke grupe koji zloupotrebljavaju ovaj dom i koji u određenim performansima šalju ružnu sliku o ovom domu?

Naime, mislim da bi trebalo pooštriti sankcije, pogotovo kada u nekoj šekspirovskoj dramaturgiji ili hamletovskoj nedoumici recitujemo o kamenu kupusaru nazivajući ga kamenom zemlje Srbije ili upadamo u kancelariju predsednice Narodne skupštine, a sa druge strane govorom mržnje negiramo postojanje određenih naroda i nacija i njihovog prava na opredeljenje o jeziku, mislim konkretno na bošnjački narod i negiranje postojanja teritorije na kojoj oni žive. To je bilo prvo pitanje gospođi Maji Gojković, predsednici Narodne skupštine.

Drugo pitanje koje sam hteo da postavim zasniva se baš na onome što sam pozdravio građane Beograda i ono je inicirano time što će se uskoro desiti, bar mislim da će biti samo, ili možda i ne, ali biće gradski izbori, odnosno izbori za Skupštinu grada Beograda i odbornike u Skupštini grada Beograda. Svi znamo da tenzije rastu i da političke partije predlažu svoje kandidate, obelodanjuju se imena. Neke predlažu političke partije, a neki idu okolo i skupljaju podršku pokušavajući da se sada prikažu kao Mesije koji će verovatno tamo negde preći preko Kalemegdana, sići dole na obale Beograda, lupiti štapom o obalu, raširiti vode savske, dunavske i povesti, kako oni u svojoj brizi za ovaj narod kažu, napaćeni narod verovatno preko Velikog ratnog ostrva tamo negde za njih bolje juče, u neku 2009, 2010, 2012. godinu.

Podstaknut time želim da svi kandidati koji budu predloženi od strane političkih partija ili bilo kako da bude sve transparentno i da se u ovom domu kroz poslanička pitanja diskutuje o svakom od njih i da građanima približimo ko su oni, šta su oni, kakva su im dela bila, pogotovo oni koji su bili na nekoj javnoj funkciji, koji su donosili odluke u ime ovih naših građana, da se tačno zna šta su radili, kakve su odluke donosili, šta danas rade i šta možemo sutra da očekujemo od njih ukoliko budu, eto, nekim slučajem izabrani.

Pitanje Ministarstvu unutrašnjih poslova i pravde je zasnovano na diskusiji gospodina Markovića pre neki dan, jednog vica koji sam čuo sad skoro. U stvari, nije to ni vic, to je više neka pošalica. Čak nije ni smešna, ona je nekako komitragična. Jedna prostoproširena rečenica, koja je više... Prosta zato što se to prosto ne može dogoditi, a proširena zato što njom želi da se kaže šta to subjekat želi da bude. Glasi – Dragan Đilas želi da bude gradonačelnik Beograda, opet. Pošto mi ne možemo gospodin Đilas i niko nema prava da mu zabrani da se kandiduje, jer ustavno pravo njegovo da je da bira i da bude biran, želim samo da kroz ovakva pitanja pomognem građanima Srbije da se prisetimo svega onoga što je rađeno i da znamo kakvi su nam benefiti, da li imamo neke koristi ili imamo neke posledice koje i dan-danas trpimo iz tog perioda kada je on odlučivao.

Želeo sam da postavim pitanje da li je postojala indicija ili da li se neko bavio istragom, odnosno praćenjem toka novca koji je iz budžeta Grada Beograda odlazio prema nekim firmama koje su vršile usluge prema Gradu Beogradu a koje je plaćao gospodin Đilas iz budžeta, a da te firme nekim slučajem nisu sarađivale sa privatnom firmom gospodina Đilasa, koje su opet preko te firme dobile, zakupljivale minutažu nekih medija, koje su bile opet u direktnoj vezi sa budžetom Grada Beograda jer su finansirane, subvencionisane i darivane od strane Grada Beograda? Tu bi trebalo pogledati, jer možda postoji neko delo zloupotrebe službenog položaja, trgovine uticajem ili pribavljanja protivpravne dobiti sebi ili trećem licu.

Drugo pitanje koje sam hteo da postavim, a to je opet iz diskusije gospodina Markovića, on je verovatno podsetio sve one moje ljude i prijatelje oko mene koji su mi postavili pitanje – šta je bilo sa stepenom odgovornosti gospodina Dragana Đilasa u aferi „Bulevar“? Svi znamo ko je bio alfa i omega...

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Pekarski.

Pošto se više niko od predsednika odnosno ovlašćenih predstavnika poslaničkih grupa ne javlja za reč, nastavljamo sa radom.

(Balša Božović: Po Poslovniku.)

Video sam, kolega Božoviću.

Nastavljamo rad.

Prelazimo na 1. tačku dnevnog reda – PREDLOG ZAKONA O DUALNOM OBRAZOVANJU (pretres u pojedinostima).

Obaveštenje o pozvanima na sednicu: saglasno članu 90. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da su danas pozvani da sednici prisustvuju Mladen Šarčević, ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja; prof. dr Vladimir Džamić i Anamarija Viček, državni sekretari u Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja; Gabrijela Grujić Garić, Vesna Nedeljković i dr Aleksandar Pajić, vršioци dužnosti pomoćnika ministra prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, i Aleksandar Marković, šef Odseka za pravne poslove u Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja.

Primili ste amandmane koje su na Predlog zakona podneli narodni poslanici.

Primili ste izveštaje Odbora za obrazovanje, nauku, tehnološki razvoj i informatičko društvo i Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo, kao i mišljenje Vlade o podnetim amandmanima.

Pošto je Narodna skupština obavila načelni pretres, saglasno članu 157. stav 3. Poslovnika Narodne skupštine, otvaram pretres predloga zakona u pojedinostima.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Balša Božović.

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Reklamiram član 157. i 158. Molim vas, bez obzira na to što ste trenutno predsedavajući, da nam date odgovor koji će da važi i onda kada predsednica Skupštine Maja Gojković uđe u ovu salu; da taj odgovor važi i u slučaju njenog predsedavanja – na koji tačno način merite vreme kada je u pitanju rasprava u pojedinostima? Jedno je propisano Poslovníkom o radu i jedno je na e-parlamentu, što svi poslanici u ovoj sali mogu da prate, a drugo je merenje od strane predsednice Skupštine Maje Gojković, koja je na prošloj sednici skratila vreme za 255 minuta kada je u pitanju rasprava u pojedinostima.

Nas sada zanima da li ono što piše na e-parlamentu važi za nas ili je neki novi metod upotrebljen od strane predsednice Skupštine, o kojem narodni poslanici ne znaju apsolutno ništa. Veoma je važno da nam kaže kako i na koji način, kako je ona rekla – ručno, meri svaki amandman, svaku sekundu, svaki minut i kako to da narodni poslanici to ne znaju. Ako je e-parlament nešto što je dostupno narodnim poslanicima kako bismo mogli na vreme da se informišemo o tome koliko je još minuta ostalo za raspravu u pojedinostima, onda vas molim da nam sada kažete kako i na koji način se meri to vreme i da li mi možemo da dobijemo taj novi metod ako ne važi već e-parlament. U suprotnom, po sili, Maja Gojković može da nam skрати vreme kako to ona misli da treba.

Molim vas da svakom narodnom poslaniku bude omogućeno da zna tačno koliko minuta, sati ima na raspolaganju kada je u pitanju rasprava u pojedinostima. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Božoviću.

Nije na meni, kolega Božoviću, da merim vreme već da vodim sednicu, a vreme se meri u skladu sa Poslovnikom o radu Narodne skupštine Republike Srbije, i to čini, svakako, tehnička služba. Vi možete u svakom trenutku da dobijete informaciju od njih, naravno.

Sa druge strane, naravno da niko nema nameru da uskrati bilo kome pravo da govori, niti da bilo kome oduzme vreme.

Dakle, vreme se meri u skladu sa Poslovnikom o radu Narodne skupštine Republike Srbije.

Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? Zahvaljujem.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram član 103. stav 1. i stav 8. Ukazujem ovo neposredno po učinjenoj povredi.

Prethodni govornik je ukazao na povredu od... Pa mogao je da ukaže i na povredu još iz doba gospođe Čomić, po tom istom rezonu. Ukoliko možete da ukažete na povredu koja je bila pre sedam dana i pre 14 dana...

Ja znam da je on bio slab iz matematike, da ne zna da sabira, da smo 459 amandmana prošli a da je teoretski dovoljno 300 amandmana da se popuni onih 10 časova, ali to što je on bio slab iz matematike ne opravdava ni nas ni predsedavajućeg i s obzirom na to da u ovoj Skupštini, a događaj sa predsednicom Narodne skupštine koji ja osuđujem – upad u njene prostorije, nikad ne znamo kada problem može da eskalira, ja vam ne zameram na tolerantnosti prema opoziciji, ali morate zauzeti odmah na početku čvrst stav i s obzirom na to da je ova povreda bila sasvim nepotrebna, neumesna i protiv Poslovnika, nije u skladu sa stavom 1, ja vam predlažem da u skladu sa stavom 8. toj poslaničkoj grupi oduzmete dva minuta i na takav način od početka stavite do znanja da nećete tolerisati ovakav i sličan način zloupotrebe povrede Poslovnika.

Ne tražim da se glasa. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Rističeviću.

Povreda Poslovnika, narodna poslanica Marinika Tepić.

Izvolite.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Smatram da ste povredili član 108. i da se ne starate adekvatno o redu na ovoj sednici, odnosno da bi, po toploj preporuci, trebalo možda malo pažljivije da slušate i da svojim nereagovanjem ne dižete dodatno tenziju tamo gde joj mesta nema, na početku ove sednice.

Mi smo u nekoliko navrata, a sada neposredno pre moje reakcije, čuli o nekim navodnim upadima i napadima na predsednicu Narodne skupštine. Nijedan od narodnih poslanika koji ovde sedi, koliko ja znam, o tome ništa ne zna. Jedino će to saznati, recimo, nadam se sa obe strane aktera koji se sporadično ovde prozivaju, građani kada se budu objavile vesti, jer jedino što smo mi o tome mogli čuti, i to ne direktno, jeste iz hola Narodne skupštine, gde su se i predsednica Narodne skupštine Maja Gojković i kolege iz Poslaničkog kluba Dveri obratili medijima, a ne u toku zasedanja, da nas je bilo ko o tome obavestio.

Držim da poslanici većine zloupotrebljavaju svoje govorenje od samog početka ovde, imputirajući krivicu za neko činjenje ili neko delovanje o kome niko ništa ovde ne zna. Pa ili nas obavestite o tome šta se dogodilo, naravno uzimajući u obzir sve strane učesnice u tom nekom navodnom incidentu, ili ja vas molim da svaki put opomenete ili prekinete govornike koji počnu o tome da govore kao da je to suva činjenica i istina, a ja držim da nije dokle god ne čujemo šta se dogodilo.

Niko ovde ne zna šta se dogodilo. Dakle, ja vas molim i apelujem još jednom – ili nam objasnite šta se dogodilo ili nemojte više da ostavljate prostor da se tom informacijom manipuliše kao jednostranom istinom.

PREDSEDAVAJUĆI: Ne vidim u čemu sam ja učinio povredu Poslovnika i povredio konkretno član na koji ste se pozvali.

Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Da.) Zahvaljujem.

Na naziv Glave I, naziv iznad člana 1. i član 1. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić, Balša Božović, Gordana Čomić, Dragoljub Mićunović, Nataša Vučković, Vesna Marjanović, Dejan Nikolić, Maja Videnović, Radoslav Milojević, Goran Ješić, Tomislav Žigmanov, Dušan Petrović, Veroljub Stevanović i Dušan Milisavljević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Aleksandra Jerkov.

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem, potpredsedniče.

Gospodine ministre, mi smo u raspravi u načelu rekli da se oštro protivimo usvajanju zakona o dualnom obrazovanju. Zbog toga smo predložili brisanje svakog njegovog člana. Mislimo da ćete usvajanjem ovog zakona naneti

nepopravljivu štetu generacijama dece koja dolaze, koje tek treba da stupe na tržište rada, onima koji tek treba da uđu u proces obrazovanja i svima onima koji u ovoj državi treba da žive narednih nekoliko decenija.

Ono što ste nam dali u obrazloženju za odbijanje ovog amandmana, a nakon toga i svakog narednog amandmana koji smo podneli, svaka reč ovoga, gospodine Šarčeviću je ili neistinita ili površna. Vi na samom početku kažete da se amandman ne prihvata jer nije u skladu sa Strategijom razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine.

Znate šta, baš treba imati debeo obraz da ovako nešto ustvrdite. Svi koji su pisali Strategiju obrazovanja do 2020. godine se protive uvođenju dualnog obrazovanja. Ta strategija, kao i sav moderan svet, insistira na tome da deca što duže ostanu u sistemu obrazovanja, da izuzetak bude da neko ide u trogodišnju školu, jedino zbog bolesti, zbog nekih izuzetnih okolnosti, a vi ovde našoj deci nudite trogodišnje obrazovanje kao nekakav Sveti gral koji će ih izbaviti iz nemaštine, iz bede, koji će im omogućiti nekakav posao ili, najveća laž u nizu svih, koji će im omogućiti da sutra započnu sopstvene biznise.

Dakle, sve što piše u Strategiji obrazovanja vi ovim predlogom zakona potirete, deci nudite niskoplaćene poslove, lošeplaćene poslove, onemogućavate im da nastave školovanje i koristite bedu njihovih roditelja kojima će i deset-petnaest hiljada dinara u kući koristiti, a time toj deci ubijate budućnost.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po amandmanu reč ima narodni poslanik Aleksandar Marković.

ALEKSANDAR MARKOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Uvaženi ministre, dame i gospodo narodni poslanici, između ostalog i ovaj amandman, u stvari baš ovaj amandman je zapravo paradigma stanja u ovoj Skupštini, stanja u društvu i odnosa dela opozicije prema svakom predlogu zakona, u ovom slučaju Predloga zakona o dualnom obrazovanju.

Dakle, mi imamo amandman kojim se predlaže brisanje: brisanje naslova, brisanje teksta iznad naslova, brisanje člana 1. itd., a u pitanju je član 1. i naslov iznad člana koji uređuje sam sadržaj, dakle predmet zakona i sve ostalo u načelu.

Prethodna govornica predlaže brisanje. Vlada Republike Srbije je odbila takav amandman sa, moram da priznam, najobuhvatnijim obrazloženjem koje sam video otkako sam za sve ove godine poslanik. Ovo je najobuhvatnije obrazloženje koje sam ja pročitao za dva mandata već. Mislim da nijednom nije bilo obuhvatnije obrazloženje.

A šta je odgovor na to? Ništa, nema odgovora. Nije ni pročitala. Okarakterisala je to kao neistinu, ali nije ni pročitala. Da je pročitala... Meni je žao što nemam vremena da pročitam obrazloženje, koje je na tri gusto kucane

strane... Ali nema odgovora. Nema čak ni ulaska u suštinu, nema ulaska u meritum, nema argumentovane rasprave. Ali ima brisanja; hajde da obrišemo.

I šta ćemo postići time? Koja se poruka šalje time? Da na svaki pokušaj argumentovane rasprave mi sa druge strane nailazimo na zid, nailazimo na ćutanje, ili da brišemo taj amandman. E, to je odnos i prema ovom zakonu i prema Domu Narodne skupštine, koji neki poslanici opozicije pokazuju. Nadam se da građani gledaju ovo i nadam se da će građani na izborima umeti da adekvatno nagrade ovakvo i slično ponašanje. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po amandmanu, narodni poslanik Đorđe Komlenski.

Izvolite.

ĐORĐE KOMLENSKI: Zahvaljujem, predsedavajući. Koristiću vreme šefa poslaničke grupe.

Dame i gospodo, drugarice i drugovi, pre nego što krenem po amandmanu, nećete mi zameriti, zasigurno, da obavestim i članove ovog parlamenta i građane Srbije koji dosad to nisu saznali, da je Vlada Republike Surinam dana 27. oktobra 2017. godine donela odluku o povlačenju priznanja republike Kosovo i istu notu uputila tzv. republici Kosovo. (Aplauz.)

Što se tiče zakona o dualnom obrazovanju, sve pohvale za nameru iskazanu kroz ovaj zakon i za ono što se može naslutiti da će ovaj zakon u budućem periodu doneti. Apsolutno je neprimereno dovoditi građane Srbije u zabludu istupima iz ovog doma nastupajući kao da se zakonom o dualnom obrazovanju, kojim se u stvari naše školstvo samo dograđuje, otvara i pruža mogućnost za jednu dodatnu praktičnu, kvalifikovanu obuku budućih majstora, proizvodnih radnika, kao da se time ukida sve ostalo srednjoškolsko obrazovanje u Srbiji i da više neće biti gimnazije niti bilo kojih drugih škola.

Građani Republike Srbije, to, jednostavno, nije tačno. Niko na silu neće morati da ide u školu u kojoj će se obavljati dualno obrazovanje. Potpuno je bezobrazno i neprimereno da se to na takav način građanima Srbije prezentuje. Verujem da građani Srbije to apsolutno znaju i da su svesni toga, ali mislim da to treba podvući, zbog jednog neprimerenog stava opozicije.

Dobri majstori ne nastaju tako što čitaju knjige, tako što o tome čitaju sa interneta, već praksom, na radnom mestu, u radionici školskoj, a u Srbiji definitivno, kao posledica načina na koji smo bili školovani poslednjih dvadesetak godina, mi danas nemamo kvalitetnog majstora.

Građani Srbije, zapitajte se samo ko danas, kao priučeni majstor, kreći vaše stanove, popravlja vaše veš-mašine, popravlja uređaje, belu tehniku i sve ostalo. Da li je sramota biti radnik, od svog rada živeti? Ovo je čista demagogija, građani Srbije, uvažene kolege.

Ja ne znam dokle će nastaviti kolege iz opozicije da na ovakav način vređaju jednu časnu i dobru nameru. A to što će učenici koji stiču znanje, osposobljavaju se da sutra budu dobri radnici, kvalitetni, osposobljeni da se uključe u proces rada, imati mogućnost da za to budu još i plaćeni i da se to kritikuje, to je stvarno nonsens svih nonsensa. Hvala lepo.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Poštovani narodni poslanici, pre nego što nastavimo rad, dozvolite mi da u vaše i u svoje ime pozdravim članove Poslaničke grupe prijateljstva sa Srbijom Islamske konsultativne skupštine Islamske Republike Iran, koji današnju sednicu prate sa galerije Velike sale Doma Narodne skupštine.

Dozvolite mi da ih pozdravim u vaše i u svoje ime.

(Aplauz.)

Na član 1. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici zajedno Zoran Krasić, Nikola Savić i Vjerica Radeta, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Palović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, dr Ana Stevanović, Vladimir Đurić i mr Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Zoran Krasić.

ZORAN KRASIĆ: Mi samo amandmanima nastavljamo ono što smo najavili u načelnoj raspravi. Sve ovo što ste razvrstali kao norme i kao odredbe ovog predloga zakona ne dostiže taj nivo da kao oblast može da bude poseban zakon. To je prvi veliki nedostatak. Drugi, još veći nedostatak ovog predloga zakona jeste praktično nedorečenost, nešto što kod nas već decenijama postoji kao obrazovanje i stručna praksa radi sticanja obrazovnog profila iz nečega što laički kažemo – zanati. To kod nas postoji. To treba da se podigne možda na neki malo veći kvalitet, ali to je pre svega zadatak obrazovnih institucija. Treći, možda i najveći problem jeste što u ovo ubacujete Privrednu komoru, koja, suštinski, ne bi mogla da bude vršilac javnih ovlašćenja, zato što je ona pravno lice sa statusom udruženja građana.

Ja ne sporim da je u unakazivanju komorskog sistema za proteklih deset godina Privredna komora dobila nešto što je potpuno nespojivo sa delatnošću Privredne komore, a to su licence za promet nekretnina, pa obezbeđenje i da ne ređam dalje. Ne bi bilo dobro da nešto što eminentno pripada obrazovanju ide nevladinoj organizaciji a da se pritom izbegava Zavod za tržište rada kao nezaobilazna institucija. Ja moram da vam skrenem pažnju da obrazovne profile definiše država, šifre zanimanja definiše država, privreda, pa, ako može da se

kaže, i Privredna komora iskazuje samo svoje potrebe a sve se realizuje na nekoj drugoj relaciji.

Ja ovo tumačim da ste došli do zaključka da, ukoliko treba da se koriste neka sredstva iz inostranstva, treba i terminološki i putem zakona da to usaglasite sa zahtevima koji dolaze sa strane da biste koristili neka sredstva, a, verujte, veliki broj odredbi je neprimenjiv, pogotovo onaj deo gde licence treba da daje Privredna komora za neke koji učestvuju u obrazovnom procesu. Pa to je svojevrsna negacija postojećih obrazovnih institucija.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Marinika Tepić.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Mi iz Nove stranke i Kluba samostalnih poslanika smatramo da ovaj zakon o dualnom obrazovanju ne samo da je nepotreban, da nije u skladu sa Strategijom razvoja obrazovanja u Republici Srbiji do 2020. godine, već je po mnogo čemu i štetan, i stoga i ovaj član i sve ostale kroz naše amandmane zahtevamo da se brišu, jer je to odraz političkog stava da ovakav zakon ne treba da bude usvojen i ne treba da se primenjuje na naše mlade sugrađanke i sugrađane.

Ono što je izuzetno važno reći na ovaj član 1, koji je najopštiji zapravo i bavi se predmetom zakona, kako njegov naziv i kaže, jeste da mi nismo zapravo ni u načelnoj raspravi čuli od gospodina ministra ko je sve konsultovan, odnosno nije konsultovan prilikom ne samo izrade ovog zakona nego prilikom utvrđivanja potrebe da se do ovog zakona dođe. Ja sam sigurna da to nismo čuli iz jednog jako važnog razloga, koji glasi da niko od najpotrebnijih sagovornika nije učestvovao u izradi nacarta, a potom i do njegovog pretvaranja u predlog zakona koji se, evo, sad nalazi pred narodnim poslanicima.

Naime, jedini „partner“ Vlade kao predlagača ispostavilo se da je Privredna komora Srbije, kojoj se daje nekakav status socijalnog partnera, što ona nije, jer je to interesna organizacija koja se uspostavlja po sili zakona a ne po slobodnom udruživanju njenih članova i članica. Takođe ni reprezentativni sindikati nisu bili uključeni u to, o čemu vrlo često možemo čuti poslednjih dana jer pokušavaju da skrenu pažnju javnosti na to da nisu konsultovani. Nije konsultovana ni Unija poslodavaca Srbije, a moram da kažem da je Agencija za borbu protiv korupcije pripremila svoje mišljenje, koje takođe nije dato na uvid široj javnosti, gde je izrazila ozbiljne sumnje u koruptivne elemente ovog predloga zakona.

Koliko sam ja uporedno uspela da utvrdim, a bila sam vrlo posvećena uporednim odredbama, jedva možda 3% ili 4% mišljenja i preporuka Agencije za borbu protiv korupcije je integrisano u Predlog zakona, odnosno najveći deo

koruptivnih elemenata za koje je Agencija za borbu protiv korupcije izrazila bojazan da će biti otvoreni usvajanjem i primenom ovog zakona i dalje stoje u ovakvom predlogu zakona.

Prosto, želim od ministra da čujem zašto je to tako, zašto je jedini povod, ono što ste vi u obrazloženju naveli, sveobuhvatno istraživanje. Mi ne znamo koje je to bilo istraživanje, čime se ono bavi, ko je učestvovao u tom istraživanju, koje su bile ciljne grupe, do kojih se rezultata došlo. Čuli smo da je povod ovom zakonu sveobuhvatno istraživanje potreba privrede. To su sve, naravno, paušalne ocene, kažem, bez ovih osnovnih informacija, i neko iskustvo Nemačke, Austrije i Švajcarske.

Ja bih volela da znam zašto niste konsultovali ni Uniju poslodavaca Srbije ni reprezentativne sindikate i zašto niste utvrdili najveći deo, a bilo bi idealno sve, iz Mišljenja Agencije za borbu protiv korupcije kako bismo znali tačno na čemu smo a ne da se zapravo ispostavi da je ovaj zakon rezultat onoga što mi kolokvijalno zovemo „dil“ između Privredne komore Srbije i Vlade, odnosno politike Aleksandra Vučića, koja zapravo treba da bude sprovedena kroz usluge stranim investitorima tako što će našu decu pretvarati u jeftinu radnu snagu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić, replika, pominjanje predsednika SNS.

VLADIMIR ORLIĆ: Zbog ovih ponovo iznetih potpuno praznih priča o jeftinoj radnoj snazi i svemu što uz to ide.

Mi smo, dame i gospodo, ovde već pričali i o samom zakonu i o tome šta ovaj zakon podrazumeva. Nikako da se dogovore sa druge strane je l' ovo sad nekakva katastrofa planetarnih razmera koja se dešava prvi put ili je, što kažu isti ljudi koji opet sebi daju mnogo prostora za kritiku na teme o kojima očigledno znaju vrlo malo, je l' ovo nešto što smo već imali pa nije radilo. Nikako da se smisle šta je od te dve stvari.

Šta god da je od te dve stvari, ovde je reč o dodatnom znanju, dodatnom sticanju veština, dodatnom usavršavanju. Šta je tu, zaboga, loše? Hoće li nešto biti specijalno drugačije što se tiče bilo čije sudbine ukoliko više zna, ukoliko je za posao sutra sposobniji? Može samo dobro da mu bude. Postoje već trogodišnji programi. Čuli smo ovde i govor protiv trogodišnjih programa, pa postoje. Je l' bilo planetarnih katastrofa zato što su postojali? Pa nije. Hoće li ti programi biti samo bolji ako neko bude imao više znanja, više veština? Naravno da mogu da budu samo bolji.

Što se tiče onih priča o subvencijama i priča o kompanijama, hajde, ako hoćete da govorimo na tu temu, pošto vidim da svi žele danas da pričaju samo o nekim širokim pričama i načelnim raspravama, da vidimo za početak da li ti sa te

druge strane imaju blage predstave koliko je uopšte programa subvencija potpisano u ovoj zemlji otkad postoje, koliko ih je otišlo domaćim pravnim licima a koliko izvorno stranim pravnim licima. Da vidimo da li uopšte znaju o čemu pričamo, ako hoće da pričamo na tu temu, a posle ćemo o svemu onome što Srbija vrlo dobro zna: i koja je korist za državu i koji je broj novootvorenih radnih mesta.

Možemo da se dotaknemo i onog debelog obraza koji je pomenut danas, da o tome sa nama raspravljaju oni koji su lično odgovorni za izgubljene stotine hiljada radnih mesta. Trebaće im vrlo debeo obraz, ali trebaće im i malo znanja. Hajde da vidimo ima li ga. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predlagač amandmana, narodni poslanik Nenad Konstantinović.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Poštovani potpredsedniče Parlamenta, dame i gospodo narodni poslanici, ministre, predstavnici Ministarstva, SDS je rekla da neće glasati za zakon o dualnom obrazovanju, zato što smatramo da ovaj koncept dualnog obrazovanja nije dobar, da nije dobro postavljen i da je zakon nemoguće popraviti jer je postavljen loše. Zbog toga smo predložili da se svi članovi ovog zakona izbrišu.

Prvi član zakona objašnjava šta je dualno obrazovanje. Mi smatramo da dualno obrazovanje na ovako postavljen način dovodi isključivo do stvaranja jeftine radne snage, da pogoduje isključivo poslodavcima, odnosno vlasnicima krupnog kapitala, da apsolutno nije ništa novo i ništa kvalitetno za građane i za državu, da je postavljen koncept tako da će poslodavci, odnosno krupni kapital uzimati jeftinu radnu snagu, odnosno decu od 15 do 18 godina, i da zato ovakav zakon ne treba usvojiti.

Vi ste u obrazloženju zašto odbijate ovaj amandman rekli da će se ovim zakonom omogućiti modernizacija i kreiranje novih profila usklađenih sa savremenim tehnološkim razvojem, da je, usled nemogućnosti sagledavanja realnih radnih procesa, realnog radnog okruženja i rukovođenja celokupnim proizvodnim procesima, mladima uskraćena mogućnost da postanu stručnjaci itd.

Dakle, nastavni plan i program utvrđuje ministar. Obrazovne profile koji su potrebni utvrđuje Ministarstvo i Ministarstvo može i treba da uradi reformu srednjoškolskog obrazovanja i da kaže koji su profili u kojim opštinama potrebni s obzirom na potrebe privrede. To nije sporno, ali to se ne rešava ovim zakonom.

Ovaj zakon se ne bavi profilima. Ovaj zakon se isključivo bavi time da se dete sa 15 godina opredeli za dualno obrazovanje. Tu mu se onemogućava dalje školovanje i ono ide da radi dok je u školi. Radi, a plaćen je 30% manje od minimalne cene rada.

U situaciji u kojoj se Srbija nalazi danas, gde nemamo privredu u ekspanziji i gde nemamo ne znam kakvu radnu snagu, mislim da ćete dovesti ovim zakonom samo do toga da oni koji su nezaposleni ostanu nezaposleni, da još više imamo nezaposlenih koji su završili srednju školu ili fakultete, a da će raditi oni koji imaju 15–18 godina. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predlagač amandmana Branka Stamenković.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Poslanička grupa Dosta je bilo podnela je seriju amandmana „briše se“ na zakon o dualnom obrazovanju. Smatramo da smo ovo vreme i resurse koje smo potrošili da bismo pisali ovaj zakon, i tek vreme i resurse koji će se koristiti i upotrebiti da se on sprovede u delo, mogli mnogo korisnije da upotrebimo da smo ih usmerili na osnovni problem srpskog obrazovanja, a to je loše osnovnoškolsko obrazovanje. Danas uvodimo dualno samo zato da bismo nekako opravdali loše rezultate koje deca imaju u trenutku u kom završe osnovnu školu.

Molim vas, neozbiljno je probleme rešavati na takav način. Umesto da jedan dotrajavao kaput potpuno zamenimo novim, mi šesti put nešto krpimo na njemu. Taj kaput jeste udoban i svi se udobno u njemu osećamo; trebalo bi nam vremena da se naviknemo na novi, ali moramo preći na taj novi kaput.

Zašto je osnovno obrazovanje tako loše i zašto onda na kraju imamo loše rezultate pa nam treba nekakvo dualno da ih opravda? Zato što, pre svega, nije besplatno. Zbog toga što nije istinski besplatno, već samo kao bajagi, imamo veliku razliku između dece koja pohađaju školu u odnosu na to kakve su finansijske snage njihovi roditelji. Deca roditelja koji su boljestojeći imaju bolje šanse i favorizovani su trenutnim sistemom osnovnoškolskog obrazovanja da na kraju tog obrazovanja imaju bolje rezultate, samim tim i prohodnost ka gimnaziji i fakultetu, dok deca siromašnijih roditelja, a danas je to, verovali ili ne, većina roditelja u Srbiji, jednostavno bivaju zanemarena. Mi besplatnost našeg osnovnoškolskog obrazovanja, koje je garantovano Ustavom, moramo da počnemo da uvodimo počev od udžbenika, koji predstavljaju stravičan finansijski pritisak za roditelje i udar u septembru na budžet svakog domaćinstva.

Prosečna mesečna primanja jednog domaćinstva su 57.000 dinara. Komplet udžbenika košta od 10 do 17 hiljada dinara, u zavisnosti od toga koji razred dete pohađa. Ukoliko jedno domaćinstvo ima više od jednog deteta, to je prosto nemoguće isfinansirati od tog prosečnog prihoda za domaćinstvo. Roditelji uzimaju kredite, bake i deke odvajaju od penzije da bi deca kupila udžbenike, a da ne pričamo o ostalim nevidljivim troškovima tzv. besplatnog obrazovanja kao što je činjenica da deca u školi ne uče i onda, kada dođu kući, roditelji moraju da im plate privatne profesore, ako imaju novca da plate.

Ko ima da plati, napreduje. Ko nema da plati, zaostaje u školi i njega, nažalost, čeka ovo dualno obrazovanje koje će u našoj zemlji, koja nema razvijenu domaću industriju, samo praviti jeftinu radnu snagu za inostrane korporacije, koje čak neće dobrovoljno doći ovde nego ćemo ih mi potplatiti subvencijama da dođu i zaposle decu koja su imala loše ishode, loše rezultate na kraju osnovnoškolskog obrazovanja samo zato što su im roditelji siromašniji a što se naša država, neodgovorno, nije postarala da obrazovanje istinski bude besplatno kako to Ustav garantuje.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

(Vladimir Orlić: Poslovník.)

Prepuna je lista. Samo trenutak, moraću da izbrišem listu.

Molim kolege poslanike koji su se prijavili da govore po amandmanu.

Kolega Orliću, izvolite. Povreda Poslovníka.

VLADIMIR ORLIĆ: Član 106, gospodine predsedavajući, pitanje dnevnog reda.

Ako ćemo da raspravljamo o amandmanima, hajde onda, molim vas, da povedemo računa o tome da izbegnemo, ne zamku već jednu potpuno besmislenú situaciju, da može narodni poslanik šta bilo, ili da napiše u obrazloženju amandmana a da nikakve veze nema ni sa temom dnevnog reda ni sa temom člana na koji pokušava da interveniše, ili pak još gore, da u usmeno datom obrazloženju priča šta god mu padne na pamet a da nema veze ni sa dnevnim redom ni sa članom na koji pokušava da interveniše.

Možda od buke u sali vi niste čuli, ali ja sam slušao vrlo pažljivo. Da li ima ikakvog smisla da mi raspravljamo o zakonu o dualnom obrazovanju i da slušamo priču o osnovnoškolskom obrazovanju, o udžbenicima, neku polupatetiku o bakama i dekama, prosečnoj plati u Srbiji itd.? Kakve to veze ima sa ovim o čemu se raspravlja u ovom trenutku? Čak ni nivo obrazovanja nije odgovarajući.

O osnovnoškolskom obrazovanju mi ćemo pričati kasnije u toku današnjeg dana, ili sutrašnjeg, ali ovo je potpuno promašena sfera, apsolutno promašena tema. Da li je moguće da mi ovakvim stvarima moramo da prisustvujemo svaki put? To je pitanje i za vas, gospodine predsedavajući, ali i za sve nas u ovoj sali. Svaki put kada neko nauči jednu te istu pesmicu i onda namerava da je ponavlja ceo božiji dan, dok ne iscrpi kompletno vreme za raspravu u pojedinostima, da nikakvog dubljeg razloga nema.

Dakle, to je pitanje poštovanja Poslovníka, to je pitanje elementarnog reda i odnosa prema ovom mestu i prema građanima koji su nas poslali. Mi nismo poslali ovde, i to valjda svak dovoljno odgovoran razume, da se

zabavljamo, da ispunjavamo sebi vreme, da dajemo sebi nekakvu zabavu da bismo proveli dan ovde. Mi ovde treba da raspravljamo o onome što je predmet dnevnog reda.

Vi to, siguran sam, znate, gospodine predsedavajući, pa neću da vas zamolim da o ovome posebno glasamo, da se izjašnjavamo, nego samo da povedemo računa da se ovo ne pretvori u još jednu otužnu tiradu kakvu je već jednom Saša Radulović priredio u ovom domu. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Kolega Orliću, zadovoljstvo mi je da je neko od poslanika sugerisao da se ipak vratimo na temu i da govorimo o onome što jeste tačka dnevnog reda i da ne sagledavamo u ovako širokom kontekstu amandmane o kojima danas vodimo raspravu, jer da je to učinio neko od nas predsedavajućih, ponovo bi se govorilo u kontekstu da ne želimo i ne dozvoljavamo opoziciji da govori. Drago mi je da ste i vi to primetili kao narodni poslanik.

Molim sve narodne poslanike da govorimo o amandmanima, koji jesu tema današnje rasprave.

Koliko sam shvatio, ne želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika. (Ne.) Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Vlado Babić, po amandmanu.

Izvolite.

VLADO BABIĆ: Hvala.

Poštovani predsedavajući, cenjeni gospodine ministre sa saradnicima, kolegice i kolege narodni poslanici, predlažem da se ovaj amandman ne usvoji zato što predlogom zakona o dualnom obrazovanju koji je Vlada Srbije uputila u skupštinsku proceduru treba da se omogući efikasnije obrazovanje, kao i zapošljavanje mladih ljudi odmah po završetku srednje škole, a ujedno bi došlo do smanjivanja stope nezaposlenih mladih do 25 godina života, kao i jačanja konkurentnosti privrede Srbije kako na regionalnom tako i na globalnom nivou.

Cilj Predloga je da se celokupna koncepcija razvojnog sistema obrazovanja i vaspitanja u Srbiji prilagodi vremenu i uslovima u kojima se može odvijati, da učenici mogu da biraju između obrazovnih profila koji sadrže više veština a u smislu postizanja optimalnih rezultata u svakoj etapi obrazovanja i vaspitanja, bez obzira na to da li je u pitanju obrazovanje radi nastavka školovanja ili obrazovanje za stupanje u proces rada. Istovremeno se time ostvaruje mogućnost kontinuirane provere analize i unapređenja nastavnih sadržaja.

Ovaj predlog zakona o obrazovanju je izrađen na osnovu stranih iskustava, pre svega Nemačke i Austrije, a prilagođen je domaćim potrebama. Kompanijama je u interesu da odmah nakon srednje škole dobiju stručni kadar

koji neće ići na tržište rada da se dodatno obučava na raznim kursevima već odmah može da krene sa radom. Ukoliko kompanije budu ispoštovale ovaj dogovor i odmah zapošljavale tu decu, to će motivisati mnoge učenike da na taj način ostvare svoj benefit i odluče se za ovakav vid obrazovanja.

Što se tiče procene uvođenja dualnog obrazovanja u obrazovni sistem za potrebe Vojske Srbije, kojim se predviđa školovanje pet profila u Vazduhoplovnoj akademiji, vi ste, gospodine Šarčeviću, i ministar Đorđević, potpisali sporazum o saradnji kako bi se ovi akademci od naredne školske godine obrazovali po modelu dualnog obrazovanja. Ti momci i devojke će u budućnosti raditi na održavanju „Migova-29“, novih helikoptera, brinuće o ispravnosti i sigurnosti kako letilica tako i bezbednosti naših pilota.

Pored ovih, u Akademiji će biti uvedena i dva nova profila. To je profil tehničara naoružanja i tehničara za municiju i raketne sisteme, a sve ove učenike primaće od naredne školske godine na rad fabrike namenske industrije „Sloboda“, „Crvena zastava“ i „Prvi partizan“.

U sistemu trenutno imamo 1.832 kompanije, što malih i srednjih preduzeća, koje su zainteresovane da se uključe u program dualnog obrazovanja. Takođe i 3.000 dece čeka da se uključi u ovaj vid školovanja. Znači, uvođenje dualnog obrazovanja je potpuno realno i potrebno je Srbiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Hvala, kolega.

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovani potpredsedniče Narodne skupštine, mi ćemo, naravno, odbiti ovaj amandman, jer on negira celokupni Zakon o dualnom obrazovanju. Mi ni danas nismo čuli iz ovih amandmana ni u opštoj raspravi niti jednu valjanu kritiku ovog zakona, a isto tako niti jedan valjani predlog. Zbog toga slobodno mogu da kažem da je ovaj zakon o dualnom obrazovanju najveći pedagoško-reformski iskorak SNS-a i njenog predsednika Aleksandra Vučića, koji je inicirao donošenje...

(Poslanici opozicije negoduju.)

Čujem neke neartikulisane krike.

... Koji je inicirao donošenje ovog zakona, kao i Mladena Šarčevića, ministra prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, u zadnjih 16 godina, iako je uvođenje elemenata dualnog obrazovanja u srednje stručno obrazovanje u Srbiji započeto još 2013. godine.

Gospodine potpredsedniče, moram da kažem da je tragično, a možda i žalosno da ovaj zakon o dualnom obrazovanju napadaju, umesto da predlažu mere za njegovo poboljšanje, oni iz redova stranke bivšeg režima koji su doveli naše školstvo na najnižu moguću meru u istoriji pedagogije i pedagoških ideja, kao što su pokojni Gašo Knežević, Slobodanka Turajlić, bivša pomoćnica

ministra stranke bivšeg režima koja je ovih dana na TV N1 Cija izjavila da je uopšte protiv donošenja ovog zakona i zato možete videti zašto je ovaj amandman protiv donošenja ovog zakona. Ona je jedna od glavnih krivaca, uz Kovač Tinde, za rasturanje našeg vaspitnoobrazovnog sistema u prethodnom periodu. Da ima bar malo profesorske časti i pedagoške, građanske, nacionalne odgovornosti, a nema, ne bi trebalo da se pojavljuje u javnosti svojim pogubnim izjavama, jer će je istorija, koja nikome neće da oprost, istorija pedagogije i pedagoške misli, sigurno staviti na mesto koje zaslužuje. U tom smislu sam protiv donošenja ovog amandmana. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, prof. Atlagiću.

Reč ima narodni poslanik Zoran Živković.

Izvolite, kolega.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Hvala lepo.

Govorim kao ovlašćeni za ovu tačku dnevnog reda.

U načelnoj raspravi su već izneti stavovi Kluba samostalnih poslanika, Nove stranke, moj lično. Tada sam uputio apel ministru da ubedi Vladu da povuče ovaj predlog zakona. Međutim, to, očigledno, nije naišlo na pozitivan odgovor, pa je onda, pošto je ovo prvi član koji definiše zakon kao takav i postavlja njegove temelje, naravno, potpuno prirodno da se o njemu priča malo duže i da se ponavljaju argumenti više puta.

Ne razumem nervozu kolega poslanika vlasti. Vi ćete usvojiti ovaj zakon, tu nema nikakve sumnje. Imate većinu, ili se bar nadam da imate većinu, odnosno ili se vi nadate da imate većinu. U svakom slučaju, ta većina postoji na neki način i nema nikakvog razloga da ne istrpate dan- dva da čujete neke druge argumente, pa posle glasajte kako vi to želite.

U parlamentarnoj praksi se to često govori i onda obično poslanici vlasti otčute to što priča opozicija ako su uvereni u to da je njihov predlog zakona jako dobar i, naravno, čekaju da prođe što pre to vreme određeno za raspravu, da se zakon usvoji i da takav fenomenalno dobar zakon što pre uđe u primenu i da donese opšte dobro.

Kada je neko nervozan u raspravi o predlogu zakona za koji tvrdi da je civilizacijski napredak u obrazovanju, onda je tu nešto sumnjivo i verovatno možemo da donesemo zaključak da tu nema baš nešto mnogo dobrih stvari, nego da je to jedan zakon koji je, kao što sam rekao u načelnoj raspravi, nareden odozgo i ministru i drugima u Ministarstvu, i šta će, jadni, moraju da napišu nešto na tu temu.

Takav je i ovaj tekst obrazloženja za odbijanje amandmana na član 1, koji je, ovako, jedan vrlo inspirativan tekst sa malo više od dve stranice teksta. Puno teksta, puno fraza i, u principu, ništa što bi bilo korisno, za nauk.

Slažem se potpuno sa vašom ocenom, gospodine ministre, i to sam rekao i u načelnoj raspravi, da je stanje u obrazovanju loše, posebno u srednjem. I oko toga se slažemo potpuno. Lek za to nije uvođenje nove „šugarice“, novog obrazovanja u srednjoj školi kao što je neki Stipe Šušteršič uveo pre jedno trideset i nešto godina. Ta cela reforma školstva je poznata po tome što je inicirana iz Hrvatske u bivšoj Jugoslaviji, a nikada nije sprovedena u Hrvatskoj nego su je samo Srbi uhvatili kao genijalno rešenje za sve svoje probleme, i kao što se sećamo mi malo stariji, to nije donelo nikakav napredak ni u zapošljavanju, ni u edukaciji zaposlenih, ni u bilo čemu što bi trebalo da predstavlja izlaz iz situacije u kojoj se i tada nalazila država.

Kakvo je danas stanje? Stanje je takvo da imamo veliki broj nezaposlenih, bez obzira na manipulacije sa statistikom, brojem i svim tim stvarima, da ljudi koji imaju neko iole ozbiljno obrazovanje za bilo koji ozbiljan posao ne mogu da nađu taj posao u državi pa onda beže iz Srbije, a da se u ovo nešto otvorenih fabrika u poslednjih par godina zapošljavaju i mahom su to poslovi za ljude kojima nije potrebno nikakvo obrazovanje.

Pogledajte „Leoni“, pogledajte sve te druge velike firme. To je klemovanje žica, to je nešto što može da se nauči. Ja ne potcenjujem te ljude. Naravno, oni to moraju da rade, zato što nemaju drugo. I to nije uvreda za njih, to je ocena stanja u našoj državi. Imate masu ljudi koji su završili fakultete na ozbiljnim institucijama, državnim ili privatnim, koji ne moraju da se predstavljaju kao falsifikatori svojih diploma ili, ne dao bog, doktorata, a moraju da rade za tim najprostijim, najjednostavnijim mašinama, na onim tablama gde se seku žice i klemuju u neke naprave. To ne valja.

Masa ljudi odlazi iz zemlje, mladih, obrazovanih, zato što ih terate takvom politikom prosečnosti, ispotprosečnosti, i oni vide da nemaju načina da čekaju svoju bolju budućnost u ovoj zemlji i onda moraju da odu odavde. To može da se promeni reformom obrazovanja, naravno, i ona je neophodna. Neophodna je i promena srednjoškolskog obrazovanja.

Prvi korak ka tome je obavezno srednjoškolsko obrazovanje, znači obaveznost srednje škole. Šta to donosi? Već sada je popunjenost srednjih škola... Negde 90 i nešto posto onih koji završe osnovnu školu upiše neku srednju školu. Razlog više da to podignemo na 100%. Ali da ne upisuju ovakve srednje škole kakve su većinom sada, nego da se izvrši jedna reforma tih srednjih škola.

Mene čudi, pošto je ova koalicija na vlasti od 2012. godine, ako se dobro sećam, pa se poziva na Strategiju obrazovanja, razvoj obrazovanja u Srbiji do 2020. godine, koja je usvojena 25. oktobra 2012. godine... Pa šta ste čekali pet godina? Pa nije valjda da nema dovoljno u Ministarstvu, ne govorim među

političarima, obrazovanih ljudi, iskusnih ljudi koji su znali da po toj strategiji daju nekakav predlog? Siguran sam da ima. Zašto oni to nisu uradili? Pa verovatno zato što to nije bio prioritet. Verovatno zato što to tad nije bila dosetka nekoga ko sebe zove predsednikom Srbije. Ali to nije razlog da sada preko noći, preko kolena dođemo do ovog lošeg predloga zakona. Postoje bolja rešenja.

Kaže se u obrazloženju da se odbija amandman kojim se briše član 1, samim tim i ceo zakon, zato što je u toj strategiji propisano direktno uključivanje poslodavca i kreiranje itd. 2012. godine. Pa što to nije urađeno 13, 14, 15, 16, nego danas? Znači taj argument je kao da kažete da se danas odbija taj amandman na član 1. zato što je oblačno ili sunčano; nema nikakve argumentacije.

Dalje, u tom opštem tekstu kaže da Strategija takođe predviđa uvođenje poslodavaca. Pa čekajte, to ste rekli u prvom pasusu – da je predviđeno učešće poslodavaca. A onda u drugom kažete da je predviđeno učešće poslodavaca. Ne znam koji... Da li je akcenat važan ili zarez, ali u svakom slučaju to je tekst koji nema nikakav suštinski sadržaj.

Uvođenje Privredne komore Srbije i Unije poslodavaca, pa to je genijalno. Privredna komora Srbije... Uz poštovanje ljudi koji tamo svoj posao rade na ozbiljan način, ali u vrhovima Privredne komore Srbije i nekadašnje Jugoslavije od, ako hoćete, 1945. godine naovamo, a ne znam da li je bilo i pre, privredne komore su, u stvari, deponija propalih političkih kadrova, uz možda pet-šest izuzetaka u 50 i nešto godina.

Danas na mestu predsednika Privredne komore, koliko ja pratim, imamo čoveka koji nikada nije radio ništa. On bi, kao takav, mogao da bude samozvani predsednik države, pošto tu isto imamo slučaj da čovek nije radio ništa. Možda i predsednik Vlade, možda i ministar nečega, ali da bude na mestu predsednika Privredne komore neko ko nikad nije radio ništa u privredi, to je nonsens par ekselans. Masa drugih ljudi koji su tamo dovedeni isto su tu zato što su tamo velike plate, što se malo radi i što je to za neke deponija, odnosno odlazak sa nekih funkcija u mirnu starost, a za neke, možda, priprema za neke bolje funkcije.

Kakve veze ima Privredna komora, kao obavezno udruživanje poslodavaca, sa tim kakav će biti nastavni plan i program u srednjim školama? Kako to možete da napravite na nivou cele države? Kako možete da prepustite poslodavcima da, koji danas jesu sutra nisu, određuju šta će naša deca da uče? Recimo, te škole traju tri godine. Imamo situaciju da su date subvencije za otvaranje neke fabrike za klemovanje žica, i onda se uvodi specijalista za klemovanje žica. Dok ne istekne ugovor o subvenciji. A onda on pokupi te svoje

daske i žice i klešta i ode u Moldaviju. Šta ćemo onda ako u tom mestu imamo 50, 100 specijalista sa srednjom školom za klemovanje žica?

Govorio sam malopre, sinoć sam čuo u nekoj emisiji na nekoj televiziji neobične boje da su ponovo zavarivači veliki problem, nema zavarivača. To nije tačno. Rekao sam vam, danas se u Srbiji traži 28. Znači, to može da se reši kako god hoćete za jedan dan, samo da hoćete nešto da rešite. Prema tome, hajde da se manemo tih mambo-džambo, hokus-pokus rešenja – „čuo sam nešto“, „rekao mi čovek kada sam ga pratio do spavaće sobe ili posle večere u nekom restoranu“ – nego hajde da radimo nešto ozbiljno.

Piše ovde kao dalje obrazloženje za odbijanje amandmana da je nepostojanje dualnog obrazovanja dovelo do toga da smo mlade ljude doveli u poziciju jeftine radne snage. Ko? Vi ili ko? Država ili ko? Ako je to tako, ako su mladi radikali to nekada rešili na neki bolji način, onda hajde da primenimo taj bolji način, ali ta „šugarica“ mi se ne čini boljim načinom.

Ono što je posledica propasti srpske privrede su devedesete i ludilo, političko i lično i kolektivno tada, koje je dovelo do toga da se uništi privreda, u tehnološkom smislu pre svega, da ljudi koji su tada vodili državu nisu imali pojma o tome šta se dešava okolo, da su systemske promene u svetu takve da neka naša sigurna tržišta, kao što su bili Nesvrstani, kao što je bio Sovjetski Savez, kao što je bila nerazvijena Kina, da su u međuvremenu, dok smo mi osvajali i pobeđivali u svim ratovima u 90-im, ali što reče jedan, „malo morgen“ da su svi oni toliko napredovali da smo mi postali i tehnološki i organizaciono i finansijski, da ne govorim i politički zaostali u odnosu na njih. Zato je masa firmi propala u 90-im godinama. A ta propast je bila očigledna, naravno, kada je dignuta zavesa te operetske predstave i kada je počeo proces privatizacije, gde se tačno videlo šta vredi, šta ne vredi.

Da li je bilo pljačkaških primera privatizacije? Naravno. Ne 24, već 224. Ali šta je sa njima, zašto ih prikriivate? Sistem privatizacije je dobar, ali je doveo i do toga da vidimo da smo tehnološki van sveta. Mi smo '90. godine izvozili visoku tehnologiju za Kinu; sada iz Kine uvozimo sve živo, naša visoka tehnologija ne postoji. Ovde, u ovoj državi nekada su se pravili računari, sada ne može da se napravi strujomer. Ovde je nekada bila auto-industrija koja je imala malo nekog domaćeg osnova, sada nema nikakvog domaćeg osnova.

Prema tome, nemojte da se igramo dosetkama, imamo velike probleme. Već sam rekao u načelnoj raspravi, nije mi drago što je Srbija u problemima, bez obzira na to što sam opozicija. To samo bolestan čovek može da bude srećan – kada je nešto loše, da je njemu bolje. Ne, naprotiv, živim ovde zajedno sa svima vama, moja deca odrastaju ovde, ostaće ovde, nisu jedina, i svi moramo da

budemo svesni toga da naše političke razlike ne smeju da ostavljaju negativne posledice na razvoj ove zemlje.

Ova tema, dualno obrazovanje, nije ideološka stvar, nije politička, nije Rusija Evropa, nije društvena svojina, državna svojina, privatna svojina. Ovo je pitanje suštine opstanka budućih generacija. Nemojte da ih terate da postanu specijalisti za nešto što sutra neće moći da rade. Razvoj tehnologije je takav da, ako vi naučite bilo šta danas, budite sigurni da, ako ne učite dalje, pa do doživotnog obrazovanja, nećete moći da radite na svom radnom mestu u istoj firmi kroz pet godina.

Ovde piše na jednom mestu da je razvoj tehnologije, kaže – učenje kroz rad ne predstavlja za učenike proste manuelne zadatke, već programiranje, projektovanje i rukovođenje pametnim mašinama koje su deo savremenog modernog proizvodnog procesa. Voleo bih da znam ko je autor ove rečenice. On ne zna šta su pametne mašine. Pametne mašine su mašine kojima ne upravljaju ljudi, koje imaju softver, ili bar ne upravljaju ljudi sa srednjom školom. Mogu da upravljaju inženjeri, da ih projektuju, ali pametne mašine su pametne zbog toga što im ne treba ljudska radna snaga. To je suština. Znači, ko je ovo pisao, ja ga žalim, zato što je morao i dobio zadatak da napiše nešto o čemu nema puno znanja.

Prema tome, budite ozbiljni, povucite ovaj zakon i hajde da zajedno tražimo bolje rešenje za reformu srednje škole.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Povreda Poslovnika, Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram član 106. i član 107.

Kaže Šekspir ovo je dostojanstvo i treba govoriti o temi dnevnog reda. Pošto je rasprava u pojedinostima, mi smo ovde o svemu čuli sem o amandmanu. Poštujem vašu tolerantnost, ali vi ste dopustili ovde da se vređa dostojanstvo Narodne skupštine time što je čovek usput delio dijagnoze, što je govorio o nekim lažnim diplomama. Koliko ja znam, član 1. uopšte to ne obuhvata.

O lažnim diplomama priča čovek koji je kupio u Bitolju srednju školu. To je tipična povreda dostojanstva. O lažnim diploma priča čovek koji je kupio Višu trgovačku školu u Nišu, i to kad je postao ministar. A kaže da je završio Višu ekonomsku u Beogradu. Ako to nije vređanje dostojanstva Narodne skupštine, onda nek pokaže diplomu te više škole.

O usmerenom obrazovanju i o Šuvaru priča čovek koji je, po meni, završio neusmereno obrazovanje. Mi koji smo u to vreme išli u školu znamo da je to bio prekid, ako to tako zovemo, dualnog obrazovanja, da su zanatlije i

učenici škola u privredi umesto tri godine išli godinu, a on tvrdi da je dualno obrazovanje Šuvarovo. To je povreda dostojanstva Narodne skupštine, zato što je Šuvar prekinuo tu vrstu koju možemo nazvati dualnim obrazovanjem, ali neko ko nije išao u školu, ko kaže da drugi ništa nisu radili grubo vređa dostojanstvo Narodne skupštine. I nek mi on kaže u kojoj je firmi radio. Ja ću da izvadim svoju radnu knjižicu, on nek izvadi svoju. A on je, koliko ja znam, radio na ulici – kocka, karta i šibice, šverc bunde.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Imamo jedan zahtev za repliku i jedno javljanje po amandmanu.

Izvolite, ministre.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Hvala vam puno.

Naravno da nema veze sa Šuvarovom reformom, ni blizu.

Ovo što je rekao poslanik koji je poslednji govorio, Marijan Rističević, tačno je. Ko je šezdesetih godina rođen i išao u Šuvarove škole, ima ih dosta u državi, zna dobro da je prva faza bila – svi su išli isti program. Svi. A onda taj majstor koji je trebalo da ide... Učio je latinski i sve drugo u prva dva razreda i išao samo godinu dana na teoriju. Praksu nisu ni imali.

Mi smo tad počeli da uništavamo taj naš model, a odlične fabrike kad su izvožene, ja znam, lično sam radio u Rakovici u industrijskom basenu, imali su odlične profile, najbolje majstore uzimali. Znači, mi smo izgubili taj resurs... Odlične majstore, da mogu da rade u auto-industriji. Znači, taj diskontinuitet je bio.

Dobro je što je i neko od poslanika primetio ovde u obrazloženju – strategija nije oportuna ovoj priči. Na stranama 104 i 112, koga zanima neka pogleda.

Istraživanje koncepta dualnog kada smo sagledali interese poslodavaca – oko 1.800 poslodavaca u Srbiji, što domaćih što stranih, izjasnilo se da imaju nameru da uvode neki od modela dualnog. Za sada je licencirano 205 kompanija. One su ispunile sve uslove i to se radi korak po korak. Pričamo o nivou obrazovanja koje obuhvata 7-8%, a ukupno srednje obrazovanje obuhvata – 25 % gimnazije, 67 % srednje stručne škole. Za informaciju građanima Srbije, sve se reformiše, i gimnazijski programi, i programi srednjih stručnih škola, a dualno traži svoje mesto kroz tro- i četvorostepeno.

Žice i obuke, kada govorimo o nekim jednostavnim poslovima... To se ne obrazuje kroz dualno, to je kurs. To se savlada za dva meseca. To je neformalno obrazovanje. Negde je to, zaista, tim građanima mnogo značajno. Ko ne zna, može da ih poseti. Ja jesam.

Kada govorimo o sindikatima – sve vreme, sa svim zakonima sa kojima smo došli ovde, učestvovali smo barabar danima. Ko izvoli da kaže suprotno, nek mu je na čast.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Vjerica Radeta, pravo na repliku.

Izvolite.

VJERICA RADETA: Replika na izlaganje gospodina Zorana Živkovića, koji je, ničim izazvan, u toku obrazloženja svog stava o amandmanu, valjda i o celom zakonu, pomenuo mlade radikale.

U obavezi sam kao ovlašćeni predstavnik da, pre svega zbog javnosti, kažem da se mi u SRS ne delimo na mlade i stare, da nemamo nikakve omladinske organizacije, da nemamo nikakve ženske mreže, da nemamo bilo kakve druge organizacije, da smo svi mi samo srpski radikali sa istim pravima i obavezama.

Na šta je gospodin Živković mislio zaista nemam nameru da nešto preterano razmišljam, ali kažem, bila sam u obavezi radi javnosti da iznesem ove podatke. Ako je mislio na neke koji su možda nekada bili članovi Srpske radikalne stranke, oni nikakve veze sa Srpskom radikalnom strankom nemaju. Znae, kao i sve u životu – da je valjalo, ne bi bilo bivše. Gospodin Živković to zna i sam po sebi, po svom napuštanju stranke i formiranju druge, što je, naravno, njegov problem.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

(Zoran Živković: Replika.)

Akonto čega se javljate za repliku?

(Zoran Živković: Pomenut sam, Vjerica Radeta.)

Vjericu Radetu? Ne, Vjerica Radeta je samo odgovorila na pominjanje SRS.

(Zoran Živković: Sad ne smeš nikom da daš repliku, ni njoj.)

Ne radi se o tome da li predsedavajući nešto sme ili ne sme. Pomenuli ste je, gospođa Radeta je odgovorila, imala je pravo na repliku...

(Zoran Živković: Imam i ja pravo na njenu repliku, piše ti to u Poslovníku.)

Ništa uvredljivo nije rekla za vas. Stvarno nemate pravo.

Idemo dalje, reč ima narodni poslanik Branka Stamenković, po amandmanu.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Molim vas, ako možete vreme ovlašćenog da mi računate.

Dakle, malopre je kolega Orlić zamerio što sam tokom rasprave u pojedinostima o zakonu o dualnom obrazovanju govorila o našem

osnovnoškolskom obrazovanju pa je rekao da mu to nije jasno, te ja osećam potrebu da mu pojasnim.

Sreća, to je jasno skupštinskom Odboru za ustavna pitanja i zakonodavstvo, koji je prihvatio ovaj amandman kao amandman koji je u skladu sa Ustavom, kao i obrazloženje koje je dato uz taj amandman, a koje ja praktično u raspravi, dok branim amandman, prepričavam. Da bude sasvim jasno i kolegi Orliću, pročitacu deo tog obrazloženja koji je prošao kompletnu skupštinsku proceduru.

„Obrazovnom sistemu Republike Srbije nije potrebno dualno obrazovanje, već korenita reforma predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja po ugledu na finski model“. Drugim rečima, predškolsko vaspitanje i obrazovanje mora biti svima dostupno i u potpunosti finansirano iz budžeta Republike Srbije, bez bilo kakve novčane participacije roditelja. Svi prateći troškovi predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja i vaspitanja, uključujući i troškove nabavki igračaka, udžbenika, školskog pribora, prevoza i ishrane učenika, takođe moraju u potpunosti biti pokriveni iz budžeta Republike Srbije, a srednjoškolsko obrazovanje mora postati obavezno.

Tek nakon zadovoljenja ovih osnovnih uslova obrazovni sistem Srbije postaće pravedan i istinski će pružiti jednake šanse za životni uspeh svakom detetu, bez obzira na finansijsku snagu roditelja.

Drugim rečima, kolega Orliću, nama je osnovno i predškolsko obrazovanje loše. Zbog toga što su loši, imamo loše rezultate na kraju osnovne škole. Zbog toga što imamo, sada uvodimo dualno, jer ne znamo šta ćemo sa tom decom.

Da su nama dobri rezultati na kraju osnovne škole, nama dualno obrazovanje ne bi trebalo. Ali pošto nisu, mi moramo da se zapitamo zašto nisu, šta treba... Svaki ozbiljan čovek, svako ko dublje krene u analizu, mora da krene u analizu šta nije u redu, šta su problemi, zbog čega ne valja naše osnovnoškolsko obrazovanje, zbog čega su nam rezultati loši. Tu je veza između pominjanja osnovnoškolskog i dualnog obrazovanja i, kao što vidite, to je Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo prepoznao, a ja ću nastaviti na tome da insistiram u svojoj raspravi po sledećim amandmanima. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Stamenković.

Pravo na repliku, Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: Dakle, dužan sam bar po dva osnova da izrazim zahvalnost sa svoje strane. Prvo zato što smo dobili ova, slobodno rečeno, besplatna dva minuta da još neke dodatne stvari pojasnimo. Drugo, što su se postarali ovi koji su repliku izazvali da nas malo i zabave pride.

Prvo na temu ovog poslednjeg, zabavili, jer, dame i gospodo, ja sam danas, moram da priznam, mnogo naučio. Naučio sam da obrazloženje amandmana prolazi skupštinske procedure i da ga razmatra Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo. Eto to, moram da priznam, do sada nisam znao. Bio sam ubeđen da taj odbor samo analizira da li je predlog u skladu sa Ustavom, pravnim sistemom, da li predlog amandmana, a ne bilo kakvo obrazloženje gde može ko god hoće, kako god hoće, poeziju da napiše, što, kako vidimo, i rade, prolazi bilo kakve provere u proceduralnom smislu. Dakle, ovo je bilo vrlo lepo da se malo relaksiramo za početak ovog, očigledno veoma dugog dana. Hvala na tome.

Što se tiče veze po prvom ili po drugom osnovu, hvala i na potvrdi, svojevrsnoj, da onaj ko je ovo obrazloženje dao i ovakve amandmane sa tim obrazloženjem predložio nema predstavu šta bi rekao na temu ovog zakona. Onda zbog toga priča o predškolskom, o osnovnoškolskom i o svim drugim oblicima i nivoima obrazovanja, osim onoga o kom treba da priča.

No, da ne bude ovo samo zabava i relaksacija za nas od onih koji očigledno neće danas umeti ništa bolje od ovoga što su uradili, da iskoristim ovih dodatnih tridesetak sekundi da nekima kojima je potrebno dodatno pojašnjenje sada kažem da se u odgovoru, inače odličnom odgovoru, koji smo dobili od Ministarstva pominje ta strategija, baš zato što su se na tu strategiju neki u svojim, takođe fenomenalnim, obrazloženjima amandmana pozivali. Da im se skrene pažnja da, pored toga što se pozivaju na tu strategiju, što je lepo i pohvalno, nije loše da istu i pročitaju. Da su je pročitali, i da su je razumeli pride, videli bi da je ovo obrazloženje zaista na mestu, da njihovi predlozi u skladu sa Strategijom nisu, a ovaj predlog zakona, uz sve ostale odlične stvari, baš jeste. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Koleginice Pavlović, povredu Poslovnika?

Izvolite.

SONJA PAVLOVIĆ: Uvaženi predsedavajući, dozvolili ste prethodnom govorniku da povredi član 107. i da naruši dostojanstvo Skupštine. Nije on taj koji treba ovde da svim poslanicima koji su stavili svoje amandmane daje recept kako se brane amandmani i da li smo mi pročitali ili nismo pročitali Strategiju.

Znači, nije on taj vrhovni poslanik ovde koji treba svim drugim poslanicima da kaže kako da se ponašaju. Smatram da je to nedopustivo. Nama je rečeno u prethodnim izlaganjima da mi ne moramo da napadamo sve zakone. Takođe mislim da oni ne moraju da brane sve zakone, čak i one zbog kojih će se kajati.

Molim vas da ne dozvolite nikom da vređa druge poslanike, da nas vraća u predškolski uzrast. Mi smo uredno sve škole završili, i ovde ćemo doći do

predškolskog obrazovanja, pa ako hoće, baš ima želju da nas vrati sve ovde u predškolski uzrast načinom na koji nam se obraća, neka to uradi onda kada budemo raspravljali o tom zakonu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Smatram da nisam prekršio Poslovnik i, složićete se, gospodin Vladimir Orlić ima pravo da, kao i svi narodni poslanici, iskaže svoje mišljenje i svoj politički stav. Vaša je percepcija takva, poštujem to.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Da.)
Hvala.

Reč ima Branka Stamenković, pravo na repliku.

Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala puno.

Zahvaljujem se kolegi Orliću jer, kao potpuno pristojna osoba, uvek gledam da imenujem kolegu kome se obraćam, dok kolega uvek priča u šiframa. Želim samo da se zahvalim na poduci koju je imao u vezi sa tim kako se pišu amandmani i da li obrazloženja treba da odgovaraju nekim pravilima ili ne.

Sad bih vas samo zamolila da to sve što ste mene podučili, isto podučite predsednika Odbora za obrazovanje, na kome ste sinoć i vi bili kao član, koji je instruirao poslanike vladajuće većine da glasaju da određena količina amandmana Poslaničke grupe Dosta je bilo bude odbijena kao amandmani koji nisu u skladu, upravo zbog toga što im se nije svidelo obrazloženje i pozivao se uporno na član 162. stav 1, alineja 4 Poslovnika, u kome piše o tom obrazloženju.

Molim vas da se dogovorite sami sa sobom da li obrazloženje u amandmanu treba da prođe skupštinsku proceduru ili ne, jer ne možete jednom zbog tog obrazloženja odbacivati amandman a drugi put reći da ono nema veze da li se odbacuje amandman ili ne.

Prema tome, moram da napomenem da me ovo strašno podseća na način na koji se inače pravila tumače u ovoj skupštini otkad sam u nju ušla pre godinu i po dana, u junu prošle godine. Ako vam odgovara vi ovako, ako vam odgovara vi onako. U svakom slučaju, kod kolege Zukorlića vidite ko je pogrešio u ovom slučaju. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Vladimir Orlić, pravo na repliku.

VLADIMIR ORLIĆ: Baš tako.

Još jednom hvala na prilici da se još malo dodatno čujemo i na onom uzvraćanju pažnje zbog toga što se trudimo da ovde jedni druge nešto dodatno podučimo, da jedni drugima pomognemo. Već smo mi pričali na tu temu. Dobro

je pomoći kolegi, nije to loše. Doduše, šteta je što je tako hronično potrebno da to radimo, ali bože moj.

Uz svu dobru volju sa naše strane, od tih silnih poduka nekad mi se čini da ipak džabe krečimo, ali dobro. Mi ćemo da se trudimo i dalje, jer to, zaboga, nije loše. Da se iskoristi ovo na najkorisniji mogući način, pošto smo mi tu imali još nekih dodatnih pitanja i dopunskih nedoumica.

Ono koje se tiče postojanja trogodišnjih programa, to smo već objasnili. Ono koje se tiče vrednosti tog angažmana učenika, koliko će te naknade iznositi po ovom zakonu kada bude usvojen, a biće usvojen, nemojte oko toga da se brinete ni najmanje, samo jednu stvar da nam objasne oni koji se tome strašno protive je l' to znači, iz njihovog ugla, da je bolje da to bude besplatno, da je bolje da ta naknada ne postoji. Ako to zaista misle, slobodno neka to tako kažu. Nije sramota reći šta zaista misliš, samo ne nama, nego ljudima koji ovo prate.

Pošto smo već utvrdili da su protiv toga da se više zna, pošto smo već utvrdili da su protiv toga da se bolje savlada gradivo, da se steknu bolje kompetencije, samo neka još kažu je li besplatno bolje nego uz neku nadoknadu. To bi trebalo da objasne građanima koji ovo gledaju.

Što se tiče pitanja devastacije devedesetih, ona se zaista dogodila. Samo dve stvari da zamolim. Prvo, da na nju ne ukazuju upravo oni koji su radili sa ljudima najkatastrofalniju moguću stvar koja se dogodila nekadašnjoj zemlji i danas sa tim i takvim ljudima saraduju. Prijateljski i partnerski saraduju. Znam bar za jedan institut, mislim da se zove „Ifimes“, gde takvi ljudi međusobno saraduju.

Drugu stvar da zamolim – da oni koji su lično odgovorni za još goru devastaciju od one koja se dogodila devedesetih, nakon 2000-ih godina, ne spočitavaju nama. Ono pitanje postojanja ogledala u određenim stavovima je više nego važno. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Vreme, hvala.

Idemo sa narednim amandmanom.

Na član 1. amandman u istovetnom tekstu podneli su narodni poslanici prof. dr Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima Marko Atlagić.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Uvaženi potpredsedniče Narodne skupštine Republike Srbije, pošto je DS, stranka bivšeg režima, trebalo da donese zakon o dualnom obrazovanju pre 14 godina, a nije, a dovela je školstvo Republike Srbije na najnižu moguću meru u istoriji školstva i pedagoških ideja, a predsednik Republike Aleksandar Vučić inicirao donošenje ovog zakona o dualnom

obrazovanju koji predstavlja prvorazredni pedagoško-obrazovni iskorak SNS-a i Ministarstva prosvete i njenog ministra Mladena Šarčevića u poslednjih 15 godina, zbog uštede vremena odustajem od obrazloženja.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Replika, Balša Božović.

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Dakle, prva stvar. Kada pominjemo reformu obrazovanja pre 14 godina, onda treba sa poštovanjem pričati o ljudima poput profesora Gaše Kneževića, koji je bio ministar prosvete u vladi Zorana Đinđića. Isto tako, kada je u pitanju i Srbijanka Turajlić, koja je tada bila pomoćnik u Vladi Republike Srbije, i mnogi drugi profesori sa Beogradskog univerziteta, kasnije i Tinde Kovač, koja je takođe doprinela u velikoj meri reformi obrazovanja, i na neki način pokušavali da upristoje celu onu scenu devedesetih koju je gospodin Atlagić, zajedno sa Vojislavom Šešeljem, doveo do apsolutnog rugla, kada su profesori bili izbacivani sa univerziteta, kada im se sudilo, kada su mnogi novinari strahovali za svoj život, a mnogi taj život, nažalost, i izgubili. Dakle, u tom periodu vlade Zorana Đinđića ispravljale su se sve one greške koje su tokom devedesetih godina bivši, sadašnji ili neki drugi radikali zajedno stvarali u našem društvu.

Ono što je takođe jedna velika boljka ovog današnjeg režima jeste to što ne mogu da se oslobode balasta devedesetih godina. Taj „Bulevar Ratka Mladića“ i dalje je ostao u srži politike Srpske napredne stranke. Sve vrednosti su preneli iz jedne u drugu partiju, sve one stvari za koje su se zalagali tokom devedesetih godina, „Sto za jednog“ pa da ne nabrajam dalje, ostalo je u kulturi izražavanja i ponašanja i današnjih poslanika, nažalost, vladajuće većine.

Mislim da je potpuno bespredmetno pokojnog profesora Gašu Kneževića upoređivati sa ovakvim stručnjacima poput doktora Atlagića, koji se zalagao da mladi ljudi idu na front i gube svoje živote za njegove propale ideje. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Vjerica Radeta, pravo na repliku.

Izvolite.

VJERICA RADETA: Istina je, mi smo govorili o tome i u načelnoj raspravi, da je sunovrat obrazovnog sistema u Srbiji krenuo upravo sa Gašom Kneževićem. Očekivati i tražiti od narodnih poslanika da to ime pominju sa nekim uvažavanjem zaista je neprimereno.

Ne razumem, zaista, zbog čega je kolega koji je pre govorio, i u kom kontekstu je uopšte pominjao profesora dr Vojislava Šešelja, koji je bio redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu i kojeg je taj Gašo Knežević,

bez ikakve odluke nadležnih na Univerzitetu i na Fakultetu, bukvalno dekretom izbacio sa Pravnog fakulteta. Na tu temu je vođen i određeni sudski spor i postoji u knjigama dr Vojislava Šešelja sve zabeleženo.

Lično sam svedok, kada sam išla kod Gaše Kneževića da tražim taj dokument za koji je on u javnosti pričao da postoji, bio je toliko pijan da nije mogao iz hodnika da pređe u svoj kabinet, nego mu je bio neki saradnik, zapamtila sam, Rade se zove, pa mu je rekao – hajde, Rade, donesi mi ti.

Dakle, o takvom čoveku govoriti sa poštovanjem nema ni potrebe ni svrhe. Ali sećati se Gaše Kneževića kao nekoga ko je javno rekao da u obrazovni sistem treba uvesti apsolutnu denacifikaciju, da ništa srpsko više ne treba da postoji ni u našim udžbenicima ni u kompletnom prosvetnom obrazovnom sistemu, o tome treba da se govori i toga treba da se sećamo da ne bi nijedan naredni i sadašnji ministar krenuo stopama kojima je išao Gašo Knežević i Zoran Đinđić.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Pravo na repliku, Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: Dve napomene, pošto se tiču direktno Srpske napredne stranke, a i još jedna, pre nego što krenemo na tu temu.

Tužno je i jadno da sebi da za pravo da komentariše čoveka poput narodnog poslanika Atlagića neko ko mu nije ni do kolena. Zbog čega? Zbog toga što se Marko Atlagić nije ustručavao da brani svoj narod onda kada mu je bilo teško? Je li zbog toga? Za to je nekome kriv? Taj neko, da zna, nije dorastao takvom razmišljanju, nije dorastao takvom zauzimanju za bilo koga sem za sebe samog. Do kostiju sebični ljudi nisu u stanju da postupaju na taj način. Marko Atlagić je posve drugačiji i mnogo bolji od toga koji je sebi dao za pravo da ga maločas uzme u usta.

Ono što sam želeo da napomenem tiče se okruženja iz kog taj neko dolazi i one priče o devedesetim godinama. To što on sam ne zna da su mu lideri nekada obilazili linije fronta, da su mu lideri nekada imali svoje paravojne formacije, to je njegov problem. Ima nas koji to znamo, ima nas koji zbog toga i ne možemo da ga razumemo ozbiljno, kao što ga ne razumemo baš nikada, kada bilo šta kaže.

Ali o kulturi... Tu čovek prosto ne zna da li da se nasmeje ili da se zabrine. O kulturi nas da pita predstavnik poslaničke grupe čiji su narodni poslanici u ovoj sali, i u prošlom sazivu i u ovom sazivu, prostački psovali, koji su snimljeni od strane tehnike kako u direktnom prenosu psuju majku predsednici Skupštine, na čijim se listama nalaze oni koji su, izvinite, ali termine poput prostitucije koristili za žene koje rade u ovoj sali, i za predsednicu Skupštine i za kolegice poslanice. Da nama o kulturi pričaju oni čiji predsednički kandidat

dovede na miting pijanog čoveka koji psuje u mikrofon ljude koji su mu došli tamo, čiji potpredsednik u Nišu, ako je jednu jedinu psovku u srpskom jeziku promašio da je ne izgovori tada, mislim da je to uradio samo slučajno. Ti koji ne znaju ni ko je Nadežda Petrović, ni ko je Milutin Milanković, nas da pitaju za kulturu, to je više nego smešno.

Ima jedan novootvoreni muzej, posetite ga. A proverite i ko su ovi ljudi.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

(Balša Božović: Replika.)

Nemate pravo na repliku, samo je odgovoreno na vaš govor. Stvarno ne bih da se ovo pretvori ni u raspravu o paravojnim formacijama niti o bulevaru bilo kom.

Marko Atlagić ima pravo na repliku.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Uvaženi potpredsedniče Narodne skupštine Republike Srbije, ne mogu da verujem, ali da kažem da sam i šokiran izjavama prethodnog govornika koji mi je uputio kritike za devedesete godine. Za njegovu informaciju, sretan sam i ponosan što sam tada branio svoj narod u Hrvatskom saboru. Svi ti govori moji su dostupni javnosti.

To dokazuje da prethodni govornik i ja imamo potpuno različite moralne vrednosti. Ja ne pripadam, a ni Srpska napredna stranka, vrednostima vaspitnoobrazovnog sistema prethodnog govornika koji su iz programa izbacili slušanje Ivana Gorana Kovačića „Jama“, deseto pevanje. Mi tim vrednostima ne pripadamo. Mi imamo druge vrednosti. (Aplauz.) Mi volimo svoju otadžbinu i borimo se za nju. Poštovani potpredsedniče, mi ne pripadamo vrednostima onih koji su iz trećeg razreda osnovne škole, iz područja slušanja muzike izbacili baš „Marš na Drinu“.

I da se razumemo. Moje najveće dve vrline u životu su ne deset knjiga napisanih i 200 naučnih radova, od toga iz vaspitanja i obrazovanja 50, ne samo u našim nego i u inostranim časopisima, nego dve stvari. Prvo, što sam svoju otadžbinu i narod branio. Drugo, što sam svog predsednika u Hagu branio, kojeg je prethodni govornik uputio u Hag, i što je on palio ovu Skupštinu a ja je gasio. To su dve različite vrednosti i nikada se s tim nećemo složiti. (Aplauz.)

PREDSEDAVAJUĆI: Dragan Vesović, povreda Poslovnika.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući. Ubeđen sam da me malopre niste videli, jer znam da biste mi dali reč.

(Predsedavajući: Nisam. Izvinite, molim vas.)

Znam.

Molim vas, član 106 – govornik može da govori samo o tački dnevnog reda. I gospodin Božović, i gospodin Orlić, i gospodin Atlagić zaista pričaju o

stvarima... Ja pokušavam da shvatim kakvu to povezanost ima sa dnevnim redom. Ne mogu da shvatim. Ti sukobi između „žutog preduzeća“, bivše vlasti i sadašnje vlasti, te hvale gospodinu Atlagiću, koga smo i mi pohvalili... Evo ja ga pozivam...

Opet sedite kod nas, gospodine, ne bojte se.

Nemojte, vratimo se na dnevni red. Dajte da radimo, ima ljudi koji žele ovde da rade. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, uz još jedno izvinjenje što vas nisam video pri reklamiranju povrede Poslovnika.

Delimično ste u pravu i rasprava je otišla van onoga što jeste tema. Da li želite da se Narodna skupština izjasni? (Ne.) Hvala.

Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, kao predlagaču ovog amandmana cilj mi je bio da podržim Vladu i Ministarstvo jer mislim da nam je dualno obrazovanje u ovom času neophodno.

Kao neko ko je završio školu 1972–1976. godine, u nastavku, po drugim amandmanima, napraviću očiglednu razliku između obrazovanja koje je postojalo, obrazovanja koje nije postojalo i onoga što mi želimo da ponovo zanovimo i ponovimo. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Javio se Nenad Konstantinović.

Izvolite, kolega.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Javio sam se po amandmanu koji su podneli Marijan Rističević i Marko Atlagić. Oni su genijalno smislili da dodaju zarez između reči u rečenici i to je amandman. Dakle, zloupotrebljavate i Poslovnik, i vreme i novac građana Srbije davanjem besmislenih amandmana, ali se koristi da se obrazloži, kroz to dodavanje zarez, da nije valjao Gašo Knežević i da je on upropastio školstvo u Srbiji. Jedino dobro što je urađeno u Ministarstvu prosvete bilo je ono što je urađeno do 2004. godine, kada je ministar bio Gašo Knežević, kada je radio na tome i Refik Šćibović i Srbijanka Turajlić.

Zaboravljate da ste na vlasti od 2012. godine, i pet godina niste uradili ništa. Do ovih predloga ministra Šarčevića vi niste uradili ništa, a ministar pre Šarčevića je bio Verbić iz SNS-a, a pre njega je bio Žarko Obradović iz SPS-a, pa je bio Tomislav Jovanović isto iz SPS-a, pa su bile neke razne, Čolička iz DDS-a koja je ukidala Darvinovu teoriju itd. Dakle, nikakve veze nema ovo obrazovanje kakvo je sa tim šta je radio Gašo Knežević. Sve to što je on uradio upropašćeno je za 15 godina posle toga.

Vi se pozivate na nešto iz 2003. godine. Šta je sa vama? Osvestite se da ste vi na vlasti pet godina. Što niste promenili obrazovne profile za pet godina? Što niste promenili srednjoškolsko obrazovanje za pet godina? I sada ćete sve da promenite dualnim obrazovanjem, gde će deca od 15 godina da rade za 30% manje od minimalca?

To je suština ovog zakona. Sve pokušavate da maskirate kroz neku priču, a suština je u tome – krupnom kapitalu treba jeftina radna snaga i ljudi će da rade za 15% od minimalca. To je suština ovog zakona.

Za koga mi to pravimo? Pa je l' to za našu decu? Pa je l' naša deca treba da završe srednje škole? Je l' imate želju da vaša deca, vas poslanika, završe srednju školu, da završe i fakultet, da zarađuju bolje sutradan, a ne da zarađuju kao što zarađuju u Kini i u nekim drugim zemljama na koje se pozivate, Rusiji i ostalim?

Dakle, mi hoćemo da Srbija bude zemlja znanja i da to što ljudi rade bude dobro plaćeno, a ne da ih ograničite sa 15 godina, da ne mogu da idu dalje. Je l' to predlažete?

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Pravo na repliku ima narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, daleko su oni od znanja. Možda imaju neko zvanje, ali zvanje i znanje nisu isto. Čak i znanje gde ste iskoristili samo svoju memoriju nije neko znanje ukoliko nije primenljivo. O obrazovanju pričaju oni koji su otpustili 235.000 ljudi iz proizvodnje. Ne govorim o ukupnom broju od 400.000 ljudi. Pošto su privatizacijom, grabljivom, predatorskom, kompletnu privredu prodali za 6.700.000.000, očigledno je da im radnici nisu bili potrebni.

Kada sam radio u IMT-u zajedno sa kolegom koji je pre mene govorio, ali kada bismo se šalili, u Beogradu je bilo preko 200.000 ljudi u proizvodnji. Posle njih ima 20.000. Da nije PKB-a i da nije „Kolubare“, ni tih 20.000 ne bi bilo na teritoriji grada Beograda sa okolinom. Znači, sa 200.000 na 20.000.

Šta je Gaši Kneževiću i njima trebalo dualno obrazovanje? Za koju privredu? Za onu koju su prodali, koja više nije postojala ni u naznakama, nije im trebalo obrazovanje. Onda su štancovali samo zvanja, fakultetska, srednjoškolska. Recimo, završeni fakulteti za menadžment... Imamo menadžera dvesta-trista hiljada. Nisu upotrebljivi ni ovde ni u inostranstvu. Kada odu u inostranstvo, peru sudove itd. Rezultat njihovog obrazovanja je srazmerno identičan onome što su imali u privredi. Takvu vrstu štetočina Srbija u privredi nije imala niti će imati. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Po amandmanu se javio Goran Kovačević.

Izvolite.

GORAN KOVAČEVIĆ: Gospodine ministre, vi ste ministar za obrazovanje, a mi ovde neprekidno slušamo u stvari zamenu dve teze, gde raspravljamo o obrazovanju a govorimo o tržištu radne snage. O tržištu radne snage govore nam oni koji su 2012. godine unakazili tržište radne snage dovodeći nas na stopu nezaposlenosti od preko 25%.

Ali suština svih teorija nalazi se u jednoj činjenici, u zameni tržišta radne snage i obrazovanja.

Skupština Srbije ovde se vraća na sistem koji je prevaziđen 1961. godine, jer smo 1961. govorili o radnoj snazi kojom ćemo mi iz države da komandujemo, upravljamo i odlučujemo. Godine 1961, za vreme komunizma, Komunistička partija Jugoslavije izašla je iz varijante socijalističkog upravljanja i dozvolila stranim investicijama da 1967. krenu u investiranje. Kakve ovo veze ima? Moramo da promenimo sistem i da shvatimo da je država, Ministarstvo obrazovanja samo jedan segment na tržištu radne snage. Tržište radne snage je isto kao tržište proizvoda i usluga, gde vladaju slobodne konkurencije.

Ako hoćemo da isključimo poslodavce, ako hoćemo da isključimo Privrednu komoru, pa kako mislimo da funkcionišemo u savremenom svetu? Kako mislimo da kritikujemo Kinu, Rusiju, zemlje koje u ovom trenutku imaju strašan rast društvenog bruto proizvoda? A da ne govorimo o Nemačkoj, gde je dualno obrazovanje takođe faktor na tržištu radne snage. Prosto, imate komplikovan sistem gde sve što je drugačije, što se menja, što daje rezultate, a ti rezultati se, pre svega u obrazovanju, na kraju vide na društvenom bruto proizvodu u stepenu nezaposlenosti, ne želi da se prihvati.

Ovo je prosta matematika. Ako ovaj zakon bude dobar, mi ćemo imati smanjenje broja nezaposlenih u generacijama koje dolaze. Ako ovaj zakon bude loš, mi ćemo definitivno imati loše rezultate.

U poslednje tri godine svi zakoni koje donosimo, a slušamo slična objašnjenja, da se oni koji su nam 2000. godine govorili o liberalnom, slobodnom tržištu danas vraćaju na potpuno državnu ekonomiju... Mi danas imamo rezultate koji su posledica ovakvih i sličnih zakona koje smo donosili od 2015. godine.

Zato, gospodine ministre, samo napred. Dualno obrazovanje je samo jedan deo opšteg sistema obrazovanja. I da menjamo, jer kad ne menjamo, kada se zadržavamo, kada pristajemo na stara rešenja, nama društveni bruto proizvod, u krajnjoj instanci, ne raste dovoljno brzo.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Kovačeviću.

Narodni poslanici Boško Obradović, Srđan Nogo, Marija Janjušević, dr Dragan Vesović, mr Ivan Kostić, Zoran Radojičić i prof. dr Miladin Šeparlić jednim amandmanom predložili su izmene u čl. 1, 7, 8, 13, 21, 22, 23, 25. i 26.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima Dragan Vesović.

Izvolite.

DRAGAN VESOVIĆ: Poštovani gospodine predsedavajući, ja ću morati u ime Poslaničke grupe Srpskog pokreta Dveri, u ime ovo malo nas što je ostalo, rizikujući da i ja možda budem kažnjen, da pričam i po nekoliko puta istu priču.

Dakle, radi se o amandmanu na napred pobrojane članove i tu je onaj termin „drugi zakonski zastupnik“ – termin koji smo već u prošlim zakonima, kada smo govorili o setu zakona iz prosvete, koristili. Ja sam i onda pitao ministra i saradnike da mi objasne. Niti su mi onda objasnili, a ovo što sam danas dobio u obrazloženju – ne znam stvarno ko je to obrazloženje pisao – još više me je zbunilo. Kaže – amandman se ne da prihvatiti jer termin „drugi zakonski zastupnik“ podrazumeva sva lica koja u skladu sa zakonom mogu da zastupaju interese...

Ponavljam – podrazumeva sva lica. Zašto ste onda odvojili roditelja? Zašto kaže – roditelj je drugi zastupnik? Roditelj nije drugo lice? Je li roditelj privilegovaniji od drugih zakonskih lica?

Mi pričamo da su bili u starom zakonu, u Porodičnom zakonu, termini roditelj i staratelj. Pošto smo u zakone koje smo već usvajali ubacili neke reči, neke kovanice, neke pojmove koji su protivustavni kada pričamo o rodnoj ravnopravnosti i seksualnoj orijentaciji... Molim vas, gde to piše u Ustavu? Ovakvi članovi razvijaju opravdan strah kod ljudi koji glasaju za Srpski pokret Dveri da ćete u jednom danu kroz druge zakonske zastupnike predvideti istopolne „roditelje“, jer oni ne mogu biti roditelji, da ćete staratelja... ne znam ni šta će oni biti. Zato mi kažemo da se vrati onaj stari termin, i zato smo brižljivo tražili taj termin u svim pobrojanim članovima.

Naravno, obrazloženje je potpuno nelogično, a na ovaj način stičemo utisak da nešto nije u redu. Da li to obuhvata roditelja ili ga ne obuhvata? Molim vas, ko je ovo napisao? Evo ja sam vam pročitao obrazloženje. Ili vi to neozbiljno radite ili mislite da ćemo mi da prestanemo da ukazujemo na ovo što se zove marš LGBTI, već dodato I, osoba kroz sistem obrazovanja, kroz mesto gde nikako i nikada ne treba da budu. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Vesoviću.

Po amandmanu reč ima narodna poslanica Sonja Vlahović.

Izvolite.

SONJA VLAHOVIĆ: Hvala, poštovani predsedavajući. Javljam se po amandmanu.

Kolege podnosioci amandmana podnose iste amandmane, amandmane da se umesto staratelja uvodi zakonski zastupnik, u stvari da ostane staratelj. Da su slušali ministra kada je bio Predlog zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, ne bi podnosili ovakve amandmane. Jer ovakve amandmane nisu verovatno slušali. To su, gospodine Šarčeviću, gluvi kod ušiju, slepi kod očiju otprilike.

Poštovani ministre, vi ste tada rekli da je termin zakonski zastupnik ideja pravnik, čak i sudija Kasacionog suda, da bi, ukoliko u porodici dođe do razvoda, jedan roditelj bio zakonski zastupnik, a drugi ne. Prosto, zarad zaštite interesa dece, umesto termina staratelj uvodi se zakonski zastupnik. Prosto i jednostavno.

Podnosioci amandmana su u obrazloženju napisali da poštuju Ustav, da neguju tradicionalne i porodične vrednosti, brinu se i štite decu, bore se za njihovo pravo, a ujedno im svakodnevno vređaju, verbalno i fizički, majke, sestre, komšinice, tetke. Današnji napad na našu predsednicu Maju Gojković je potvrda takvog fizičkog napada.

Poručujem kao žena poslanica da se mi ne plašimo. Sam dokaz je da se naša predsednica Maja Gojković sama odbranila od fizičkog napada tri poslanika Dveri.

Hvala, kolega.

Kao žena poslanica poručujem da se ne plašimo i da dostojanstveno sedimo u ovim... (Aplauz.)

Ne plašimo se i nigde nećemo da bežimo. Dostojanstveno i ponosno sedimo u ovim našim poslaničkim klupama, dostojanstveno i ponosno koračamo i holovima naše Narodne skupštine, koračamo i gradovima i selima naše lepe Srbije zato što smo poslanici SNS na čelu sa Aleksandrom Vučićem. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Pravo na repliku, Dragan Vesović.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući. Prvi put sam u Skupštini dobio pravo da nekome repliciram i zaista vam se zahvaljujem što ste to učinili.

Nisam gluv, nisam slep. Doduše, nosim naočari, ali o tim fizičkim sposobnostima... To mogu da procene osobe koje su nadležne, dakle iz medicinske struke, kojoj, gledajte, igrom slučaja, ja pripadam.

Da, nisam poslanik SNS, ja sam poslanik Srpskog pokreta Dveri i nikakvu komšinicu, i nikakvu ženu ne maltretiram i podjednako se, gospodo, kao i vi iz SNS, osećam narodnim poslanikom i slobodno šetam hodnicima.

Nikada nikoga prvi nisam spomenuo, nikada nisam nikoga uvredio i na tome ću i ostati. Ja neću biti prvi. Ali ne vidim razlog da nešto što nema veze sa ovom pričom ubacujemo u priču. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Po amandmanu, narodna poslanica Jelena Žarić Kovačević.

Izvolite.

JELENA ŽARIĆ KOVAČEVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Poštovani ministre sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, mislim da je krajnje vreme da razrešimo dilemu upotrebe termina zakonski zastupnik i termina staratelj.

Dakle, termin zakonski zastupnik podrazumeva sva lica koja mogu zastupati interese dece, odnosno interese maloletnih lica. Termin zakonski zastupnik je širi od termina staratelj. Termin zakonski zastupnik obuhvata roditelje kao zastupnike svoje maloletne dece, obuhvata staratelje koji su sa ovlašćenjem organa starateljstva zastupali maloletnu decu ili odrasla lica koja su lišena poslovne sposobnosti, ali termin zakonski zastupnik takođe obuhvata i zastupnike preduzeća. Dakle, zašto bismo taj širi termin menjali nekim užim terminom staratelj ako već postoji termin zakonski zastupnik koji se koristi u nekim zakonima?

Takođe, ako hoćete, možemo pričati o definiciji zakonskog zastupnika i staratelja, koja je, ako ne ista, jako slična. Dakle, to je poslovno sposobno lice koje štiti prava i interese drugog lica.

Ovaj amandman nema nikakvog smisla i smatram da ovaj amandman ne treba prihvatiti, ali ovo svoje obraćanje završiću kao moja koleginica Vlahović, u duhu današnjeg dana. Obraćam se sada kolegincama i takođe kažem da nema smisla plašiti se jednog od podnosilaca amandmana, Boška Obradovića. Ja ga se kao žena ne plašim, mogu samo da sažaljevam muškarce koji svoju snagu crpe iz nasilja nad nežnijim polom. Hvala vam. (Aplauz.)

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Po amandmanu, Milimir Vujadinović.

Izvolite.

MILIMIR VUJADINOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Na početku odmah da kažem da predlažem da se ovaj amandman odbije. Formalno pravno gledano možemo raspravljati o ovom amandmanu, ali sa moralnog aspekta, uzevši u obzir sve ono što se desilo i danas, i proteklih nedelja i meseci, postavlja se pitanje da li je uopšte moralno danas raspravljati o amandmanu ovih i ovakvih podnosilaca amandmana. Ali ajde, bože moj, tu smo gde smo. Što se kaže, rodilo se, mora se ljuljati.

Pre svega zbog javnosti Srbije... Iza ovog amandmana se krije jedna licemerna briga o porodici, licemerna briga o roditeljstvu, jedan populizam, ali ne zaboravite da to dolazi od ljudi koji su u protekloj godini fizički više puta nasrnuli na srpske majke, srpske žene, srpske sestre, i to je u stvari osnovni razlog podnošenja ovog amandmana – taj njihov politički populizam i licemerna briga o srpskoj porodici.

Drugi cilj svega ovoga jeste svakako derogiranje ovog zakona u obrazovnom sistemu, mogućnosti da konačno srpska deca počnu nešto da rade nakon školovanja.

Vama, pre svega, poštovani ministre, da kažem da ne može svako u ovoj zemlji da bude službenik države posle Drugog svetskog rata. Ne može svako da radi u javnoj ustanovi, u biblioteci. Ne može svačiji otac da bude građevinski inspektor u Čačku pa da na osnovu toga žive. Ne može brat da mu bude zaposlen u gradskoj upravi. Ne može svako da ima snajku zaposlenu u javnoj ustanovi. Neko u ovoj zemlji mora i da radi, da privređuje, da proizvodi.

Dobro je što je konačno jedan ovakav zakon pred nama. Usvajanjem ovih i sličnih amandmana bismo derogirali zakon, a mi jednostavno nećemo dopustiti, uvaženi ministre, taj scenario. On će svakako biti usvojen, bez obzira što na sva ova vaša obrazloženja, koja jesu jasna... Posebno mi je jedno ostalo upečatljivo.

Još veći motiv nam daju argumenti zašto da prihvatimo amandmane. Čuli smo da treba da ćutimo dva dana, da ćutimo na uvrede, na poniženja, na to što i fizički nasrću na nas. Pa da vam kažem, mi nećemo ćutati iako je to Zoran Živković zahtevao od nas. Dva dana nećemo ćutati. Neće Srbija ćutati ni o vinogradu na Fruškoj gori, neće ćutati ni o pljačkaškim privatizacijama, neće Srbija ćutati....

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega, molim vas, vratite se na amandman.

MILIMIR VUJADINOVIĆ: Pa evo, zaista, da kažem. Ako ste primetili, od nas je traženo da ćutimo. Moram da vam kažem da to nećemo uraditi, jer evo i predsednik države, vidite, danas jasno i glasno brani interese Srbije, sa bilo kojim sagovornikom na bilo kom mestu. Mi hoćemo da budemo deo te politike i jasno i glasno ćemo braniti ovaj zakon u Skupštini kao što to radi i vrh SNS-a na čelu sa predsednikom Srbije. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Marinika Tepić, povreda Poslovnika.

Izvolite.

MARINIKA TEPIĆ: Reklamiram član 107; smatram da ste ga povredili.

Možda vi niste toliko osetljivi na izgovaranje određenih sintagmi koje imaju, verovatno podsvesno, mnogo veću težinu nego što se to u prvi mah

naizgled čini, ali mene je zaista prethodno izlaganje, u više navrata potenciranje na srpskim majkama, srpskoj deci, učinilo da se osetim povređenom u skladu sa onim što se navodi u članu 107. ovog Poslovnika i ja ne vidim zašto ponovo ulazimo u računanje krvnih zrnaca majki i brojanje krvnih zrnaca dece.

Da li su nesrпкиnje koje su majke manje vredne? Da li su deca koja nisu srpska manje vredna u Republici Srbiji? Da li je to diskurs koji je normalan?

Pošto vidim koliko su poslanici većine osetljivi na neke druge sintagme i reči, molila bih za veću pozornost, da se vodi računa kada se ovakve definicije koriste. Mislim da je to nedopustivo u ovom domu i da i mi koji nismo Srbi a naša domovina jeste Republika Srbija ne treba da slušamo ovakve stvari. Da naša deca koja su iz mešovitih brakova ili iz brakova koji nemaju jednog od roditelja da su Srbin ili Srпкиnja ali su državljani ove zemlje ne treba da budu indirektno prozvana na ovaj način.

Molim vas da se to ne čini. Mi znamo kako su ovakvi diskursi vodili politiku, tiho, a posle sve brže, do metaka i bombi. Ja vas molim da vi kao predsedavajući, naročito vodeći računa o partiji iz koje dolazite, povedete računa o diskursu. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Apsolutno to što ste malopre rekli nema veze sa onim što se dešava u Narodnoj skupštini. Svako ima pravo da kaže šta hoće. Nijedan kolega nikoga nije uvredio, da ne govorim diskriminisao u skladu sa nečijom pripadnošću, etničkom ili konfesionalnom.

Molim vas, nemojte da zloupotrebljavate Poslovnik.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Da.)
Želite. Hvala puno.

Reč ima Aleksandar Marković, povreda Poslovnika.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARKOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Povređen je član 107, koji reguliše pitanje dostojanstva Narodne skupštine, ali je povređeno i dostojanstvo najvećeg broja naroda koji živi u Srbiji, a u pitanju je srpski narod.

Moram da priznam da sam malo zbunjen, jer nisam shvatio da li je prethodna govornica pogrešno protumačila reči kolege iz Dveri i da li se ona osvrće na to što su u pitanju fizički napadi predstavnika Dveri isključivo na srpske majke; da li je to ono što njoj smeta ili joj smetaju srpske majke kao takve. Onako kako smo mi razumeli, razumeli smo i osuđujemo svaki napad na svaku majku, ne samo na srpsku majku.

Moram da primetim i da prethodnoj govornici uvek smeta sve ono što ima prefiks srpsko, pa joj tako danas smetaju srpske majke, juče joj smeta SPC,

prekjuče joj smetaju srpski generali, ali ja vas molim da ubuduće primenite Poslovnik i da je opomenete. U krajnjem slučaju, uvek možete da joj oduzmete dva minuta od vremena. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Poštovani narodni poslanici, saglasno članu 27. i članu 87. stavovi 2. i 3. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije, obaveštavam vas da će Narodna skupština danas raditi i posle 18.00 časova, zbog potrebe da Narodna skupština što pre donese akte iz dnevnog reda ove sednice.

Poštovani narodni poslanici, u skladu sa članom 87. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, sada određujem pauzu u trajanju od jednog časa. Nastavljamo sa radom u 15.00 časova.

(Posle pauze – 15.00)

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Dobar dan još jednom. Nastavljamo sa radom.

Na naziv iznad člana 2. i član 2. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić, Balša Božović, Gordana Čomić, Dragoljub Mićunović, Nataša Vučković, Vesna Marjanović, Dejan Nikolić, Maja Videnović, Radoslav Milojičić, Goran Ješić, Tomislav Žigmanov, Dušan Petrović, Veroljub Stevanović i Dušan Milisavljević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Balša Božović.

Izvolite.

(Marinika Tepić: Povreda Poslovnika.)

Nemate pravo na povredu Poslovnika. Niti sam mogao da ga povredim, tek sam započeo sednicu, kolegice Tepić.

(Marinika Tepić: Povredili ste...)

Nisam, jednostavno, mogao. Molim vas, nemojte da zloupotrebljavate...

Izvolite, kolega Božoviću.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Iako je kolegica Tepić tražila povredu Poslovnika, mislim da je imala prednost u odnosu na moj amandman, tako da bih vas molio da joj, nakon završetka, dva minuta, date reč.

Ono što je suština amandmana ovog člana zakona, gde se određuju novi pojmovi koje propisuje ovaj zakon, šta je zapravo definicija dualnog obrazovanja, šta je poslodavac u smislu ovog zakona, šta je učenje kroz rad, šta je instruktor-koordinator, takođe učenja kroz rad, mi smo već rekli da je ovaj zakon poguban za budućnost Srbije.

Umesto da smo imali priliku da slušamo ministra o tome šta je zapravo cilj ovog zakona, mi nismo čuli ni reč o tome. Čuli smo da je važno da u naredne dve do tri godine neko nauči nešto da radi i da bude spreman za poslove koji se najniže plaćaju u Srbiji, da bude onemogućen da dalje nastavi svoje školovanje, da kao mlad čovek jednom zauvek ostavi knjigu iza sebe i 80% svog školovanja provede u nekoj fabrici. I, na taj način se uvodi dečiji rad, koji je ukinut pre 150 godina. Na taj način se vraća robovski rad u Srbiju, takođe ukinut stotinama godina iza nas.

Ono što je važno, nismo čuli kako i na koji način Ministarstvo prosvete, vladajuća većina, na kraju Vlada Republike Srbije vide naše društvo u narednih 50 godina. Da li ih vide kao građane koji su gospodari svoje sudbine ili ih vide kao robove pognute glave, koji će isključivo služiti kao glasačka mašina tadašnje stranke na vlasti. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Marinika Tepić, povreda Poslovnika.

Izvolite.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Malopre mi niste dozvolili da ukažem na povredu Poslovnika pravdajući se time da niste imali kada da povredite Poslovnik jer je nastavljen rad nakon pauze.

Vi ste, zapravo, povredu učinili pre nego što ste, odnosno u toku davanja pauze. Tada mi niste dali pravo na reklamaciju Poslovnika i ja ću sad ponovo da vam ukažem, kada ste nastavili, o čemu se radi. Znači, prekršili ste član 101, koji definiše uslove za određivanje pauze, a to vam je postala stalna praksa. Kada se rasprava uskomeša, vi odredite pauzu i smatrate da ste time isključili pravo poslanika da u skladu sa Poslovnikom nastave raspravu.

Dakle, pauza može da se odredi kada se prekida rad tekuće sednice da bi se odredila nova, kada nema kvoruma, kada su vam potrebne konsultacije i u drugim slučajevima, gde decidirano kaže – kada Narodna skupština to zaključiti.

Dakle, Narodna skupština nije zaključila da vi odredite pauzu, a kamoli da nastavite sa radom po sopstvenom nahođenju, koje uglavnom pretpostavlja blokiranje, sprečavanje, ignorisanje, izolaciju, nekada vrlo, vrlo jasnu i očiglednu, poslanika opozicije da kroz pravo na reklamiranje Poslovnika ili na repliku to iskažu. Jer mi smo zbog toga ovde.

Nemojte to činiti. Iako to uporno činite, ja vas najlepše molim, imali ste sad pauzu da se osvežite, da se malo oporavite, da se rehabilitujete i dajte da radimo kako treba. Izdržite dva minuta kritike – i poslovničke, i po amandmanima, i po replici. Nemojte i to malo vremena što Poslovnik omogućava da nam uskraćujete.

Vi meni niste prethodno dali pravo da reklamiram Poslovnik kada je kolega Marković mene ovde napao da mrzim sve što ima predznak srpskog...

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

MARINIKA TEPIĆ: Napravili ste pauzu, zloupotrebili član 101. i nastavili da mi ne dajete pravo da reklamiram Poslovnik.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Prvo, pauza se određuje u skladu sa članom 87. Drugo, svi su dobili priliku da govore u skladu sa Poslovnikom. Ja ne mogu da pravim izuzetak i da vama dajem, gospodo Tepić, reč kada vi na to nemate pravo. Niko vas nije pomenuo, niste imali pravo na repliku. Odredili smo pauzu, nastavili sa radom.

Idemo dalje.

Reč ima Aleksandar Marković.

(Marinika Tepić: Sada se javljam po drugom članu.)

Molim vas da ne zloupotrebljavate Poslovnik. Ne mogu vam dva puta dati Poslovnik.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje?

(Marinika Tepić: Da.)

Hvala.

Reč ima narodni poslanik Aleksandar Marković.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARKOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Uvaženi ministre, dame i gospodo narodni poslanici, pa slična je situacija kao i kada je bila rasprava o amandmanu na član 1. predloženog zakona. Dakle, opet smo imali amandman kojim se predviđa brisanje člana, a u obrazloženju nemamo nikakvu argumentaciju zašto bismo mi, eventualno, uopšte razmotrili takvu jednu mogućnost.

Ja se ne bih javljao da nisam pročitao obrazloženje samog amandmana. Predlagač amandmana u svom obrazloženju, potpuno besmisleno, kaže – rezultat uvođenja dualnog obrazovanja biće školovanje dece za radna mesta koja ne postoje i obezbeđivanje neograničene količine ekstremno jeftine radne snage odabranim poslodavcima. Potpuna neistina, i na jedan vrlo zlonameran i vrlo neodgovoran način plasirana, ali znajući od koga dolazi, nisam se preterano začudio.

U nastavku obrazloženja kaže – Demokratska stranka... Dakle, da ne bude zabune, ne prozivam ja sada DS, nego samo čitam obrazloženje...

(Balša Božović: Aha, replika.)

Nema replike.

Dakle, Demokratska stranka, u narodu poznata kao „žuto preduzeće“, neće dozvoliti da generacije budućih đaka budu upropašćene zbog nečijeg hira.

Pa ovo je skandal. Ovako napisano obrazloženje, ponoviću, na vrlo neodgovoran i zlonameran način predstavlja skandal i ja zaista moram da apelujem i na Odbor za ustavna pitanja da još jednom razmotri mogućnosti da ovakve amandmane odbaci. Šta ovo znači?

Pa nemojte samo vi da nekog optužujete za upropašćivanje zbog nečijeg hira, vi koji ste upropastili sve čega ste se dotakli, da ne pominjem ekonomiju...

PREDSEDAVAJUĆI: Obraćajte se meni, kolega Markoviću.

ALEKSANDAR MARKOVIĆ: ... Da ne pominjem sve ostale segmente. Dakle, molim vas, samo vi nemojte nekog da upozoravate da upropašćuje nešto. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Pravo na repliku, narodni poslanik Balša Božović.

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem.

Gospodin Marković nije razumeo u čemu je suština amandmana „briše se“ u ovom slučaju, koji je podnela DS i moje kolege zajedno sa mnom, pre svega zato što ne želimo regrutovanje jeftine radne snage, što ovaj zakon isključivo nudi i to je cilj ovog zakona – jeftina i nezaštićena radna snaga.

Pod dva, mi ne želimo regrutovanje poslušnih birača. Dakle želimo ljude koji misle svojom glavom. Ne želimo zemlju u kojoj će građani savijati glavu, koji neće imati kičmu, nego naprotiv, gde će biti gospodari svoje sudbine, gde će tačno želeti ono što oni hoće, a ne ono što neki vođa hoće. Mi ne želimo građane koji će čitati „Informer“, ne želimo da pravimo građane koji će isključivo živeti na kulturnom znamenju koje ova vlast već pola decenije ostavlja ovom narodu, a to su „Parovi“, „Farma“ itd. Dakle, umesto građana, stvarate robove. Iz tog razloga smo protiv ovog zakona i zato želimo njegovo brisanje.

U Severnoj Koreji je, nakon 1950. godine, njihov čuveni lider Kim Il Sung napravio novu ideologiju, koja se zove „kimilsungizam“. Ona govori o tome da ne postoji intelektualna elita u društvu, koje mora da sluša i radi ono što vođa kaže, besprekorno. E, mi to ne želimo. Mi ne želimo „vučićizam“ u Srbiji, već želimo građane koji znaju šta žele, koji znaju šta hoće i koji mogu da ostvare svoja Ustavom zagantovana prava. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević, povreda Poslovnika.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram član 104. i odmah da kažem da tražim da se o ovoj povredi glasa. Dakle, član 104. kaže o pravu na repliku – to je diskreciono pravo predsedavajućeg, ali pod uslovom da se upotrebljeni uvredljivi izrazi u izlaganju

itd. odnose na poslaničku grupu, odnosno političku stranku kojoj taj narodni poslanik pripada.

Koji je uvredljiv izraz čitati obrazloženje nečijeg amandmana? Znači, kolega Marković je samo čitao obrazloženje amandmana te stranke, čije ime ja neću pomenuti, a vi ste akonto toga dozvolili repliku koja je prerasla u čitanje lekcija nama od strane onih koji nikad u životu ništa ozbiljno nisu radili.

Dakle, da nije zidara, ne bi bilo „Zgrabinovičine“ kuće, ne bi bilo zgrade, ne bi bilo tih 350 kvadrata. Da nije bilo sajdžija, koji su prošli dualno obrazovanje, ne bi bilo tih skupih satova. Koliki je nedostatak, a to govori o replici koju ste dozvolili, krojača u Srbiji bio pokazuje to što je njihov predsednik morao da zove krojača iz Turske da mu šije odelo. I vi ste dozvolili da nam akonto zloupotrebe replike, o kojoj tražim da se glasa, o povredi Poslovnika, oni drže ovde lekciju o radu, moralu itd.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Aleksandra Tomić.

(Aleksandar Marković: Imam repliku na direktno pominjanje.)

Reč ima narodni poslanik Aleksandar Marković.

ALEKSANDAR MARKOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući. Replika je u pitanju na direktno pominjanje imena.

Vidim da prethodni govornik ne zna razliku između učenja kroz rad i samog rada. Ali ono što, prosto, bode oči je pominjanje regrutovanja jeftine radne snage, na čemu insistira prethodni govornik a pri tom on dolazi iz stranke koja je direktno zaslužna za sve to što danas imamo kao posledicu. Dakle, upropastili stotine i stotine firmi i preduzeća, ostavili bez posla stotine hiljada ljudi u njihove vreme, uništili budućnost tih istih mladih ljudi nad čijom sudbinom danas, tobože, lamentiraju.

Oni danas nama spočitavaju šta? Rijaliti programe. Rijaliti programi su produkt njihove vlasti, predsedavajući. Produkt njihove vlasti. Kakve veze SNS ima sa rijaliti programima? O čemu pričate vi, ljudi? I to isti oni koji ne znaju razliku, ne znaju ko je Nadežda Petrović i ne znaju ko je Milutin Milanković. Je l' nam oni to spočitavaju? Jesu li oni ta kulturna elita? Ja vas molim, i vas pitam – da li možda vi znate kako se naziva ta kulturna elita čiji postulati leže u tome „strpaj sve što možeš u svoje džepove danas, odmah, opustoši budžet, opustoši građane Srbije i predstavljaj se kao nekakvom elitom“? Je l' to „šutanovizam“ možda, ili „balšizam“? Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Po amandmanu, reč ima Aleksandra Tomić.

ALEKSANDRA TOMIĆ: Uvaženi predsedavajući, poštovani ministre, kolege poslanici, jako je opasno širenje u javnosti velikih neistina i straha među

mladim ljudima da u budućnosti neće moći da se školuju onoliko koliko budu hteli.

To, jednostavno, nije istina. Svega će oko 5% dece koja će upisati određene škole biti obuhvaćeno u prvoj turi ovim dualnim obrazovanjem. Znači, imaće mogućnost za 19 programa u 60 škola. Moći će u budućnosti da steknu određene veštine i znanja, da sarađuju sa 127 kompanija, što ne znači da će morati da ostanu u tim kompanijama. Ukoliko žele, moći će da se školuju u visokoobrazovnim institucijama, da polažu veliku maturu i da upišu prestižne univerzitete. Do tada kada bude trebalo da završe četvrtu godinu srednje škole imaće prilike da, sa velikom maturom, upisuju i strane univerzitete.

Prema tome, širenje dezinformacija u javnosti i stvaranje kampanje da je dualno obrazovanje nešto loše, da proizvodi jeftinu radnu snagu nije istina. Zato što se time ne bi bavila Švajcarska, ne bi se bavila Italija, ne bi se bavila Austrija, a ponajmanje Nemačka, koja je, kao što vidite, napravila suficit u svom budžetu od 14 milijardi evra. To znači da je ona spremna da, kao velika država velikog naroda gde je visok stepen multikulturalizma, sprovodi ovakve programe upravo zbog toga da bi razvijala svoju privredu. To ne bi moglo ukoliko ne postoji sistem dualnog obrazovanja.

Ono što mi danas imamo kao predlog zakona je jedan model dualnog obrazovanja prihvatljiv za srpsko društvo, prihvatljiv za Srbiju, povezivanje prosvete i nauke sa privredom na način koji odgovara Republici Srbiji, tržištu rada i ovim fabrikama koje se otvaraju.

Džabe da Srbija otvara fabrike, nova radna mesta ukoliko nema ljude koji će tu raditi. Naviknuti do 2012. godine da nemaju posao, da su izgubili preko 400.000 radnih mesta u fabrikama koje nisu radile, mladi ljudi, naviknuti na sistem vrednosti koji je vredeo do 2012. godine, u kome su rekli da je jedini dobar posao državni posao... ta psihologija sada mora da se promeni zarad toga da u budućnosti spremni dočekamo četvrtu industrijsku revoluciju.

Ona je već započela i mi, jednostavno, moramo da uhvatimo korak sa njom. Hvatanje koraka podrazumeva da sistem obrazovanja Republike Srbije mora da se menja na adekvatan način. I on se menja. Menja se na ovaj način, da prihvatamo dobre prakse razvijenih država i da na određeni način možemo našu decu da zadržimo ovde, a ne da odlaze u zemlje EU i postaju jeftina radna snaga. Jer ako o tome pričamo ko je jeftina radna snaga, ako gledate sve zaposlene u državama članicama EU, pa svi su oni jeftina radna snaga u odnosu na Nemačku, koja je najrazvijenija.

Reći ću vam da je iz Rumunije otišlo tri miliona stanovnika, toliko njih je napustilo tu državu, iz Bugarske dva miliona. Zemlje Zapadnog Balkana takođe napušta visokoobrazovani kadar i odlazi za Nemačku. Zašto? Zato što je

nemačka država svoju privredu koncipirala tako da pravi unutrašnji rast i razvoj. Bez obzira na to ko radi kod njih, koje vrste naroda i nacionalnosti funkcionišu, poštuju pre svega stručnost. Takvim svojim desetogodišnjim planom oni planiraju da usisaju u svoj privredni sistem preko 30.000 inženjera do 2030. godine, preko 30.000 lekara, preko 300.000 srednje stručne spreme. To je njihov dugogodišnji plan da bi održali svoju privredu na visokom nivou.

Šta mi time dobijamo? Dobijamo da nijedna država nije dovoljno dobra da pruži ljudima standard kakav mogu da dobiju u razvijenoj zemlji kao što je Nemačka. Ali zbog toga je Srbija shvatila šta nam je činiti. Vlada Republike Srbije prvi put je prepoznala da sa stanovišta nauke i prosvete treba da poveže direktno privredu. Zbog toga, kao ljudi koji smo krajnje odgovorni, želimo da naše inženjere, i naše lekare, i ljude koji su od struke zadržimo ovde. Zato nije slučajno što je gospodin Vučić upravo u saradnji sa međunarodnim kompanijama otvorio mnoge fabrike ovde, preko 50, i te subvencije o kojima pričamo su zajednički posao, na zajedničkom zadatku da ovde ostanu ljudi koji će moći da žive normalno od svog posla. To je proces. I ta plata za koju rade više nije osnovni motiv zbog čega će ljudi ostatu u Srbiji.

„Infostud poslovi“ su jedan portal, časopis koji objavljuje veliki broj oglasa za nova radna mesta, ali i kompanije koje se prijavljuju. Računa se da je od 2007. do 2017. godine 30% uvećan broj oglašavanja na tom portalu. Ono što je primećeno od 2012. do 2017. godine – potpuno je promenjena zainteresovanost mladih ljudi koji žele da dobiju posao. Nekada su se oni, 2012. godine, izjašnjavali, više od 40%, da žele da rade u državnom sektoru. Danas, nakon te ankete, kojih je 30% više, preko 300.000 ljudi koji su imali prilike da se anketiraju i prijave za određenu vrstu posla preko tog portala kažu da bi pre radili u stranim i domaćim privatnim kompanijama. Takođe 40%.

Potpuno su se promenili odnos i psihologija ljudi koji završavaju fakultete i koji traže posao. Zbog toga je dualno obrazovanje, zakon o kome danas pričamo, neophodan da bismo, jednostavno, uspostavili adekvatno tržište rada sa određenim kvalitetom kadrova. I, na kraju krajeva, ako ćemo kao roditelji da posmatramo, svaki roditelj želi da mu dete ostane ovde, da svoje potomke i svoju porodicu gledaju svaki dan ovde a ne preko interneta ili preko skajpa u inostranstvu.

Prema tome, mnoge se stvari menjaju u svetu. Srbija hvata korak sa svim tim promenama i zbog toga ovaj zakon treba prihvatiti. Oni koji ga napadaju treba da daju konstruktivne predloge a ne da se bave širenjem dezinformacija i straha među mladim ljudima. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Tomić.

Sledeći govornik je narodni poslanik Vlado Babić, a neka se pripremi gospodin Vladimir Đurić.

VLADO BABIĆ: Poštovani predsedavajući, cenjeni gospodine ministre sa saradnicima, kolegice i kolege narodni poslanici, predlažem da se ovaj amandman ne usvoji zato što postoji veliko interesovanje kao i preka potreba za dualnim obrazovanjem u pojedinim resorima privrede koji su zainteresovani za dobijanje gotovih kadrova koji su im neophodni u procesima proizvodnje.

Pre svega, što se tiče metalne industrije, recimo, Železara Smederevo je zainteresovana za otvaranje smeru Operater za preradu metala i ovo zanimanje predstavlja prioritet u školama u Smederevu. Takođe, od nekih najuglednijih kompanija, tekstilna industrija je u pitanju, šest najuglednijih kompanija u Novom Pazaru će naredne školske godine biti uključeno u dualno obrazovanje kroz saradnju sa školama radi dobijanja gotovih kadrova za dizajn tekstila i kože kroz smer Modni krojač. Tako je, recimo, u oblasti prerade drveta, u profilu Operater za izradu nameštaja sadržano više veština, kao što su zanimanje stolara, dekoratera, tapetara itd. Upravo zahvaljujući zanimanju stolara, dekoratera, tapetara, zahvaljujući saradnji sa Nemačkom organizacijom za međunarodnu saradnju i Projektu reforme srednjeg obrazovanja pokrenute su inicijative za uvođenje ovog vida obrazovanja u Srbiji.

Dualno obrazovanje podrazumeva praksu u kompanijama koje bi dobijale osposobljen, adekvatan kadar. Recimo, od prošle školske godine bravari-zavarivači svoje iskustvo i znanje dopunjuju ne samo u školama i školskim radionicama, već i u pogonima u Kraljevu, Mladenovcu i Obrenovcu, a električari u Lazarevcu i Novom Sadu. Realno, danas dobrih majstora više nemamo. Tu mislim na bravare-zavarivače i električare. Za njima imamo i te kako preku potrebu, jer rade samo stari i iskusni ali su pri kraju svog radnog veka a mladi tek treba da se obuču. Oni su prva generacija dualnog obrazovanja onako kako je patentirano u Nemačkoj.

To se kod nas odvija tako što se praktični deo obuke uglavnom obavlja u kompanijama gde ovladavaju veštinama struke, i to u prvoj godini jedan dan, u drugoj godini dva dana, a u trećoj godini tri dana nedeljno. Zbog dobrog i efikasnog funkcionisanja dualnog obrazovanja, Srbija mora da ojača svoju privredu jer se moraju regulisati određene stvari, kao što su mesto učenika i njihova bezbednost tokom boravka u kompaniji, zatim dobri mentori koji će adekvatno prenositi znanje itd.

Kompanije koje prihvate učenike moraju ih kroz rad motivisati na ovaj ili onaj način, da li plaćanjem određenih sredstava učenicima za odrađenu praksu ili da daju neke benefite. To je već pitanje kompanije i njenih mogućnosti. Zbog toga se ceo problem ovakvog načina školovanja spušta na lokal i škole u

opštinama u kojima su jake kompanije, tako da svaka kompanija koja želi da se uključi ima prostora da otvori ovakva odeljenja. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Babiću.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Đurić.

VLADIMIR ĐURIĆ: Hvala.

Hteo sam da odgovorim ovde na ove argumente koji su izneti, kako će dualno obrazovanje maltene da uspostavi tržište rada u Srbiji, kao da mi nemamo tržište rada. Zapravo, nemamo ga. Imamo ga, ali je vrlo nefunkcionalno. Dakle, nemojte da deca uspostavljaju tržište rada.

Ne uspostavlja se tržište rada iznošenjem dece na to tržište rada. Tržište rada se uspostavlja vladavinom prava, sudovima, inspekcijama rada. Dakle nezavisnim sudovima i nekorumpiranim inspekcijama rada. To je jedna stvar.

Druga stvar, mi izlažemo decu rizicima kojima su na tom tržištu rada izloženi radnici profesionalci a da tu decu ne obezbeđujemo. Šta će se dogoditi ako dete zadobije povredu na radu, ili u vezi sa radom, koja će za posledicu imati potpuni invaliditet i trajnu radnu nesposobnost tog deteta? To dete neće dobiti invalidsku penziju. To dete će biti osuđeno na osiguranje koje mu je kupio poslodavac i ono osiguranje u školi koje roditelji plaćaju dodajući tamo na onaj školski dinar koji služi da našem besplatnom školovanju roditelji plate toalet-papir i ubruse u toaletu. Kao roditelj finansirao sam nabavku klima-uređaja za učionicu u školi u koju je išao sin ministra prosvete. Toliko o besplatnom obrazovanju.

Manite se Nemačke. U Nemačkoj imate osiguranje odgovornosti poslodavca na nekoliko miliona evra osigurane sume. Toliko maksimalno plaća ta polisa ukoliko radnik strada krivicom poslodavca. Kod nas u Srbiji ta vrsta osiguranja ne postoji, nema je. Odgovornost poslodavca... U Srbiji nikakvo osiguranje odgovornosti ne funkcioniše, jer ovde niko ne oseti rizik da nekome bude odgovoran. Na takvo tržište rada mi iznosimo decu. Nemojte se zanositi idejom da će ta deca to tržište rada uspostaviti svojim dolaskom na rad kod takvih poslodavaca. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Đuriću.

Reč ima narodni poslanik Milimir Vujadinović, povreda Poslovnika.

MILIMIR VUJADINOVIĆ: Predsedavajući, moram da ukažem na član 107 – poštovanje dostojanstva Narodne skupštine.

Naime, niko ovde ne iznosi decu – ne znam da li kolega poslanik to radi namerno ili pravi lapsus – ni na kakvo tržište. Ovde se radi o osposobljavanju dece...

(Predsedavajući: Kolega, ovo nije replika. Molim vas, kažite...)

Ovo je povreda Poslovnika. Rekao sam – član 107.

Kažem opet, niko ne iznosi decu na tržište. Radi se o poboljšanju obrazovnog sistema i popravci svega onoga što je urušavano proteklih decenija, počevši od Gaše Kneževića. Prema tome, molim vas da o tome sledeći put povedete računa i da ne dozvolimo da sa ovog mesta vređamo decu u Srbiji.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala. Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.)

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković, povreda Poslovnika.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala. Povreda Poslovnika, član 103. stav jedan, dva, tri, četiri, pet, šest, sedam. Predsednik Narodne skupštine je dužan da narodnom poslaniku koji se ne pridržava odredbi ovog člana ili na drugi očigledan način zloupotrebljava prava predviđena ovim članom izrekne mere predviđene članom 108–111. ovog Poslovnika.

Molim vas, kolega Vujadinović se, mislim, javio po Poslovniku, a zloupotrebio je to vreme za repliku. Cenim vaše napore, vi ste pokušali na to da ga upozorite. Međutim, on je ignorisao vaše upozorenje i vi ste ga, iz meni nepoznatog razloga, pustili da nastavi da krši dalje, da javljanje po Poslovniku zloupotrebljava za repliku.

Molim vas da, shodno članu 103, oduzmete dva minuta poslaničkoj grupi kojoj on pripada jer tako propisuje Poslovnik. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Stamenković. Mislim da nisam prekršio Poslovnik. Razumeo sam ono što je kolega Vujadinović želeo da kaže, a to je da je povređeno dostojanstvo zbog toga što je rečeno da neko želi, tako je rečeno, sad ne znam da li ću pravilno ponoviti, da neko iznosi decu na tržište. Tako da je on to tako shvatio i ima pravo da na to ukaže. Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Nenad Konstantinović.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Poštovani predsedavajući, moja uvažena kolegica je govorila o tome kako će se smanjiti nezaposlenost i kako svi mogu dalje da se školuju posle dualnog obrazovanja.

Mislim da je važno da svi koji sede u ovoj sali i učestvuju u raspravi sagledaju u kakvoj situaciji se mi nalazimo danas kao zemlja, kakva je privreda u Srbiji, kakve imamo potrebe i kakve su nam mogućnosti. Nije realno da zakon o dualnom obrazovanju, ovako kako je napravljen, i ovaj koncept, da željene rezultate. Ono što će ovaj zakon stvoriti to je da deca koja nemaju novca, koja su siromašna, a takva je većina, a imaju i mogućnosti, imaju i talenat da se obrazuju dalje, da završe srednju školu, možda da odu dalje i na fakultet, da će se ona zbog nemaštine opredeliti da idu na dualno obrazovanje, gde će dobiti 10.000 dinara za rad od mesec dana.

Dakle, na taj način mi sve njih sa 15 godina guramo u jeftinu radnu snagu i uopšte im ne dajemo mogućnost da idu dalje. Nije realna ocena da će neko ko završi dualno obrazovanje posle toga napraviti dodatni napor, položiti maturu i ići dalje na fakultet. To prosto nije tačno, kao što nije tačno da se mi danas nalazimo u situaciji kao Nemačka 60-ih godina, kada je bila potrebna radna snaga, kada su bili emigranti i kada su Nemci i Švajcarci i Austrijanci u te poslove i na taj način usmeravali emigrante, a ne svoju decu. Dakle, mi treba da vodimo računa o našoj deci, da se ona što bolje obrazuju. Na ovaj način to ne postižemo.

Drugo, budite, ljudi, realni. Šta se dešavalo sa subvencijama u ovoj zemlji? Kakva je struktura privrede? Da li imate situaciju da se vi borite da zadržite svaku fabriku jer ona sutra ode ako joj neka druga zemlja da povoljnije uslove? Šta ćemo da radimo sa tom decom koja provedu tri godine na jednom radnom mestu u fabrici a ta fabrika ode, nema više te fabrike? Dakle, ako se nauče da u „Juri“ lepe kablove a „Jura“ ode, oni nemaju posle toga šta da rade.

U ovom zakonu niste predložili mehanizam da taj koji obuču dete gde dete uči kroz rad ima i obavezu da ga zaposli posle. Dakle, nema garantovanog radnog mesta, a stvara se neloyalna konkurencija onima koji su završili škole. Zašto mi ne nateramo tog poslodavca kome treba radna snaga da primi onoga koji je završio srednju školu? Obučiće ga za taj posao za mesec ili dva. To što vas obučava neki instruktor od 40 sati rada, to nije ozbiljno prenošenje znanja.

Imamo ljude koji su nezaposleni. Vi tvrdite da postoji potreba, samo neće njih, nego hoće one od 15 godina kojima mogu da plate manje i ne znam da li uopšte plaćaju poreze i doprinose, s obzirom na to da oni ne ulaze u radni odnos.

Dakle, u situaciji u kojoj se Srbija nalazi danas i na osnovu iskustava koja mi imamo u ovoj zemlji, ne dalekih iskustava, poslednjih 10-15 godina, otkada je privatizacija, sigurni smo da se na ovaj način omogućava da se mladi u Srbiji pretvore isključivo u jeftinu radnu snagu. To je problem. Nemojte to da radimo sami sebi.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Konstantinoviću.

Profesor Marko Atlagić ima reč.

MARKO ATLAGIĆ: Uvaženi potpredsedniče Narodne skupštine Republike Srbije, gospodine ministre sa saradnicima, verovatno ste i vi šokirani izjavama prethodnih govornika, koji uopšte ne razumeju dualno obrazovanje.

Hajde, gospodo, da to skinemo danas sa dnevnog reda. „Dual“ znači na latinskom „dva“. Radi se o učenju na dva mesta. Molim vas, o učenju, a ne o nekakvoj fizičkoj, jeftinoj radnoj snazi. To podvaljujete, gospodo.

(Narodni poslanici negoduju.)

Molim vas, predsedavajući, ove neartikulisane krikove umirite malo.

Dakle, ne radi se o jeftinoj radnoj snazi. Vi uopšte ne znate šta je radna snaga. Nije radna snaga to što vi govorite. Ja ću vam je definisati – pod radnom snagom podrazumeva se skup umnih, molim vas, umnih i fizičkih sposobnosti koje postoje u živoj ličnosti čovekovoju i koje on upotrebljava kad god želi proizvesti upotrebnu vrednost.

Podite od te definicije ekonomije ako ste ekonomisti, a vidim da niste. Niste pravnici, niste ekonomisti. Šta ste onda? Ako polazite od ove definicije radne snage – koja je prihvaćena u nauci, nemojte podvaljivati građanima Republike Srbije, nemojte podvaljivati našim učenicima – nije tačno, gospodo iz bivšeg režima, da će naši učenici biti stručno onesposobljeni, nego obrnuto, osposobljeni, savremeno edukovani u dualnom obrazovanju, visokoobučeni za rad i pripremljeni za studije. Sve obrnuto.

Ovo vam govori čovek koji je 1990. godine imao dualno obrazovanje i za Grad Beograd proizvodio auspuhe, pored ostalog. Molim vas, vi ne razumete uopšte šta je radna snaga, šta znači visokoobučen čovek. Ispada da svi koji su na dualnom obrazovanju neće završiti fakultete. Ne podvaljujte to našoj deci. Nije tačno da idu tamo siromašna deca. Idu oni koji se žele osposobiti za struku za koju se uvodi dualno obrazovanje.

Još jednom vas molim, nemojte podvaljivati našoj deci i roditeljima. Ovde se radi o učenju na dva mesta – u školi gde se uči teorijska nastava i vežbe, na koje vi zaboravljate, i kod preduzetnika, gde se stiče određeno iskustvo, savremeno iskustvo. Upravo dobijamo visokoobrazovanu radnu snagu, ako uopšte, izvinite, znate šta je radna snaga, jer prethodni govornici polaze od nedefinicije radne snage.

Molim vas još jedanput, poštovani roditelji, vama se obraćam, i poštovana deco, lažu vas. Hvala. (Aplauz.)

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, profesore Atlagiću.

Reč ima narodna poslanica Sonja Pavlović.

Izvolite.

SONJA PAVLOVIĆ: Hvala.

Znam za alfa mužjake, ali ne znam za alfa poslanike, a mislim da ovde mnogi imaju želju da to i budu.

Nije mi apsolutno jasno zašto poslanici vladajuće koalicije banalizuju sve amandmane koje opozicija daje – opozicija daje amandmane – i svode sve na to da mi dezinformišemo javnost i da plašimo građane Srbije. Ne, mi zapravo mislimo dijametralno suprotno. I imamo na to pravo. Imamo pravo iz sledećeg razloga – pre svega, Švajcarska, Austrija i Nemačka, koje je koleginica pomenula, nisu zemlje koje su komparativne sa Srbijom kada je jeftina radna

snaga u pitanju. Oni zapravo nemaju radnu snagu i taj sistem dualnog obrazovanja je možda mogao i da zaživi tamo jer imaju uređen sistem. Kod nas je jeftina radna snaga, nažalost, po difoltu.

Zašto mi smatramo, kao Poslanički klub samostalnih poslanika, da je ovaj zakon loš i zbog čega smo predvideli brisanje svih članova? Između ostalog i zbog toga što ne vidimo nijedan razlog zašto bi obrazovanje, koje ima svoje ministarstvo, prešlo u ruke Privredne komore, prešlo kod poslodavaca, povlašćenih poslodavaca, za koje ne znamo, kako ništa ne ide samo, da li ćemo jednog dana imati i neki novi zakon, možda već za mesec dana, gde ćemo imati neke poreske povlastice i olakšice za određene poslodavce i šta će to, u stvari, doneti toj deci, koja, bojim se, bez obzira na to što je ovde rečeno, neće steći u dualnom obrazovanju dodatna znanja.

Pitam – u odnosu na šta dodatna obrazovanja? U odnosu na opštetehničko obrazovanje? Šta će biti sa drugim dodatnim obrazovanjima? Vi mislite da mi treba ovako lirski, kako je koleginica rekla, da pristupimo i da kažemo – svi su ostali u Srbiji, niko nije otišao, svi rade na kranovima, na mašinama, baš je divno, sva deca su kod kuće i sva deca, recimo, tamo gde ima troje dece, rade za celih 100.000 dinara. Oni, ako nešto završe, otići će u tu Švajcarsku, Austriju, Nemačku i na tom kranu raditi za mnogo veće pare nego što su one za koje im ovde rade roditelji na koliko god bitnim mestima. Hvala puno.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, koleginice Pavlović.

Reč ima narodni poslanik Aleksandra Tomić.

Izvolite.

ALEKSANDRA TOMIĆ: Po amandmanu, predsedavajući.

Gospodine ministre, da li mi danas imamo informaciju koliko siromašne dece završava srednju školu, a koliko bogate? Da li mi delimo decu na siromašne i bogate ili na one koji uče školu i one koji ne uče školu? Šta je dosada..., gde su ta siromašna deca do sada? I da li uopšte treba da razgovaramo o siromašnima i o bogatima, da pravimo neke elitne klase u društvu? Koje ne postoje, zato što je ovo Srbija koja je prošla mnogo toga od 90-ih godina i ne postoji podela i mi nećemo da delimo ljude, a tek nećemo da delimo decu.

S druge strane, treba reći ono što mnogi ne znaju – da je još u vremenu Dragana Đilasa, 2011. godine započela akcija „Moja praksa“ u Beogradu, gde je 1.800 studenata tehničkih fakulteta radilo na praksi u javnim preduzećima Grada Beograda. I sada su mnogi zaposleni, rukovodioci. Oni koji nisu završili fakultete ostali su da rade sa srednjim školama. Kako se taj program zvao? Ja sada vas pitam – kako se taj program zvao, gospodine ministre?

Znači, postoje neki programi koji su slični dualnom obrazovanju, pa nismo delili ljude, odnosno decu, na siromašne i bogate. I to poturanje i pravljenje neke kvazielite, to znači da elita treba da bude bogata? Ta elita je bogata bila do 2012. godine. Sad, jednostavno, mi nemamo tu elitu koja je tako ekstremno bogata kao što je bio gospodin Đilas.

Prema tome, molim vas, gospodine predsedavajući, pokušajte da utičete malo na one koji žele da javnosti poture priču o tome kako je dualno obrazovanje nešto loše i kako to proizvodi siromašne ljude. Da to ne postoji u jednoj Srbiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, doktorka Tomić.

Reč ima narodni poslanik Sonja Pavlović.

Izvolite.

SONJA PAVLOVIĆ: Ono što je bitno da se kaže jeste da je stvarno krajnje vreme da prestanemo da pričamo o tim prošlim vremenima. Odgovornost za dualno obrazovanje je sad i ovde.

Znači, gospodo, vi ste se prihvatili projekta zvanog Srbija, ja to stalno pričam, u zemlji u kojoj kontinuitet života imaju građani Srbije. Vi sve potpisujete sad i samo se računa ono što vi potpisujete. Morate se suočiti sa tim, koliko god vam je to neprijatno. Znači, ljude ne interesuje... neka deca koja su sada stasala za glasanje ni ne znaju ko je bio pre pet, šest, sedam, deset godina. Za njih su bivše vlasti ove koje su bile pre dve godine; znači isto vi.

Znači, morate prihvatiti odgovornost. Ko preuzme tuđi projekat, drugog ne interesuje ko je pre njega radio, interesuje ga onaj koji sad potpisuje. Vi potpisujete i vi ćete, gospodine ministre, snositi odgovornost za ovaj zakon, kao i poslanici koji će ga izglasati. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, koleginice Pavlović

Reč ima narodni poslanik Goran Kovačević.

Izvolite.

GORAN KOVAČEVIĆ: Da, naravno da prihvatamo odgovornost, i prihvatamo odgovornost u istom obimu kao kad smo je prihvatili kada smo donosili Zakon o radu. Kada smo donosili Zakon o radu, u principu je ovakva slična rasprava bila, gde nam se spočitavalo da će Srbija da nestane, da će da bude jeftine radne snage, da će Srbija da stane i pretilo se sindikatima. Danas imamo, zahvaljujući tom zakonu, između ostalog, o radnoj snazi, nivo nezaposlenosti od 11% i rast BDP-a i nisku stopu inflacije. To je čista matematika.

Gospodine ministre, mislim da tu mladu generaciju na koju se svi mi danas pozivamo, oni prate verovatno ovo što mi danas radimo ali mnogo više zanima šta će o njima da misle njihovi poslodavci, oni koji će odlučivati o

njihovim platama u 18, 19 ili 15 godina. Šta mi mislimo? Mi stvaramo uslove da njima bude bolje, ali lično, oni će zavisiti od ljudi kod kojih rade, a rade u domaćim i stranim kompanijama.

Spočitavaju nam šta će biti kad strani kapital koji je došao u Srbiju ode. To jeste veliki problem u globalnom svetu, ali da bi otišli, oni su morali da dođu, a za to što su došli može Srbija da zahvali predsedniku Aleksandru Vučiću i Vladi u poslednje tri godine, jer je dovela u segmentu, možda neki kažu jeftine radne snage, ogroman broj stranih investicija, ali je dovela i u visokoj tehnologiji.

Godine 1936. u Srbiji je bila skupa radna snaga, 1946. strašno skupa, 2000. godine, pa to je čudo koliko je bila skupa radna snaga. U Srbiji nikada nije bila radna snaga na nivou cene kolika je bila u Nemačkoj, Austriji i Švajcarskoj. Ne idu Srbi danas za Grčku da rade, ne idu ni u Španiju, sve je to EU. Ne idu ni u Bugarsku, ni u Rumuniju. Danas je specifična situacija, imate nekoliko zemalja koje privlače radnu snagu. To je suština funkcionisanja.

Kada tržište rada u Srbiji bude takvo da ponuda bude manja od tražnje, a tražnja može da bude veća samo ako imate strane investicije i domaće, onda će i cena radne snage biti veća. Sve drugo, pa i vaš zakon koji podrazumeva da moramo da se uskladimo sa novim trendovima, potpuna je demagogija koja nas vodi ponovo i vraća u sistem u kome ćemo da objašnjavamo da je kada imamo 400.000 nezaposlenih to dobro za nešto, da kad imate rast od 2%, inflacije od 5%, to je nešto.

Srbija ima šansu da bude drugačija zemlja, drugačija od onoga što pamtimo. Srbija mora da bude kao sve normalne evropske zemlje da bismo mi živeli i imali životni standard kao one.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Kovačeviću.

Reč ima narodna poslanica Gordana Čomić.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Koristim vreme poslaničke grupe.

U prilog obrazloženju amandmana koje sam potpisala, da se i 1. član kao i svi drugi članovi Predloga zakona o dualnom obrazovanju brišu zato što je dualno obrazovanje loše, zato što nije smišljeno u Srbiji, zato što je smišljeno od strane par eksperata kojima treba ugovor za rad u švajcarskoj privrednoj komori, zato što se o obrazovanju brinu švajcarska privredna komora i Privredna komora Srbije i zato što ne čujem od svoje Vlade nego čujem od švajcarskih eksperata da će prvi rezultati biti viđeni tek za 15 godina.

Dualno obrazovanje je loše i zbog ove ideologije siromaštva, ideologije bede, koja se uzdiže na pijedestal, zbog obrazloženja koja slušamo o tome da je super da imaš i 10.000 i 15.000 nego da nemaš ništa. Dualno obrazovanje je loše zato što ni na koji način ne doprinosi bilo kom razvoju Srbije.

Volja većine da izmišlja parametre o dualnom obrazovanju je neprikosnovena. Ona je legalna, nije legitimna. Naša je legitimna i volja i stav da je dualno obrazovanje loše po Srbiju. Neće proći dugo pa ćemo ga u ovoj istoj Skupštini ukidati. Nećemo mi, mi smo graditelji. Vi ćete ga ukidati, pošto, kako je izmišljeno i smišljeno, prosto neće biti moguće da vidimo primenu u praksi.

Posebne odredbe zbog kojih sam tražila brisanje, osim ove generalne da je dualno obrazovanje loše, jesu odredbe koje unose i nesigurnost u rad dece, jesu poruke da deca treba, što pre, prvo da nađu posao pa da se onda obrazuju. Društvo koje sebi ukine pravo na obrazovanje je društvo koje je sebe istovremeno osudilo na to da stalno sluša i da bude na periferiji razvoja 21. veka. Nikad da kaže, ono što je, ja mislim, našem narodu svojstveno, šta stvarno hoće i da bude u centru 21. veka.

Zato da se briše svaki član, i naslov, i sve što je u ovom zakonu napisano. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, gospođo Čomić.

Reč ima Vladimir Orlić.

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Ovog puta po amandmanu.

Da ponovimo da su zaista dobri razlozi koji motivišu onoga ko je sastavio Predlog, ko je zakon koncipirao, koji ga je ovde jasno obrazložio onima koji žele da čuju i koji žele da prihvate i koji motivišu nas koji zakon podržavamo da u tome istrajemo i dalje.

Sve ovo što smo čuli u međuvremenu, nažalost, ne spada u dobre razloge. A čuli smo, između ostalog, da neko sebi daje za pravo da proceni da li je realno ili nije realno hoće li se ili se neće dogoditi da neko nakon ovih programa – koje ćemo usvojiti, ne brinite oko toga – ide na dalje školovanje. A kako pa zna? Kako to neko može da zna? Da li je ostavljena zakonska mogućnost? Jeste. Da li je ona realna? Smatra se, jeste. Da li će biti iskorišćena masovno? Ne može da tvrdi apsolutno niko.

I apsolutno propušta da napravi poređenje sa situacijom kakvu imamo danas.

Kaže se – društvo koje sebi uskraćuje mogućnost da se šire obrazuje. Ko će to biti uskraćen za šire obrazovanje? Hoće li biti ukinuti svi drugi oblici školovanja? Pa neće, naravno. Je li postoje već trogodišnji programi koje su neki kritikovali jutros? Postoje. Da li su postojali i da li će nastaviti da postoje i drugačiji oblici? Pa naravno da hoće. Da li će postojati bilo kakva obaveznost kada mi ovaj zakon usvojimo da svi idu na dualno obrazovanje? Pa neće, naravno. Dakle, sve što je neko do juče birao slobodnom voljom biraće i sutra, ne bojte se. I ne plašite narod oko toga.

Ono što se menja to je da sada postoje jasna pravila u nečemu što se odnosilo na sticanje iskustva, znanja, veština u praksi. Postojala je praksa. Sami ste to rekli, ljudi. Jeste li već zaboravili? Je li moguće da rasprava koja traje duže od jednog dana čini da čovek zaboravi sopstvene reči? Postojala je praksa i ranije ali nije bila definisana, nije bila precizna, nisu bile jasne ni uloge ni obaveze, pa ni taj rezultat nije bio odgovarajući. E sada će svega toga biti. I šta je tu pa loše?

Jedan se čovek ovde strašno zabrinuo pitanjem osiguranja. Kako je regulisano to pitanje osiguranja danas? Hoće li nešto da bude drastično lošije? Pa neće biti ništa drastično lošije. Da li je sebi postavio pitanje, zadatak – hajde ja ću sada amandmanski da predložim da to pitanje konkretno bude uređeno drugačije; mislim mora bolje, mora kvalitetnije, predložiću kako? Nije, naravno. Predložio je da se obriše sve i sada je to veliki problem koji se, evo, pojavio sa Predlogom zakona o dualnom obrazovanju. Pa nije. Šta god da mu smeta, ako je iskren u tome da mu smeta, a biće da nije iskren kao što nije iskreno ništa što se tiče načelne priče danas... To je nešto što se ne menja ovim predlogom.

Menja se ono što će pomoći i našim đacima da budu spretniji, i našim đacima da sutra lakše pronađu posao, ali i lakše osmisle posao sami, lakše pokrenu posao. Nije samo suština posao pronaći kroz ona pravna lica koja već postoje, nego zainteresovati i motivisati čoveka, dati mu ideje kako da pokrene svoj posao. Dakle, to preduzetništvo o kome pričamo, da, ono se podstiče i na ovaj način i ne svodi se priča na to da li ćeš morati da radiš u određenoj kompaniji. Suština je – bićeš sposobniji da radiš različite poslove, bićeš u tim poslovima bolji pa ćeš moći više i da biraš, pa ćeš moći i da tražiš sebi mesto sa boljim uslovima. Ako te sve što se nudi ne zadovoljava u dovoljnoj meri, moći ćeš da pokreneš nešto svoje lakše nego što si mogao do juče.

To su razlike za onoga ko hoće da sluša, za onoga ko hoće da razume. Nije to nikakva ideologija siromaštva. To je ideologija dinamike, sposobnosti, ideologija rešavanja problema i preuzimanja sopstvene sudbine u sopstvene ruke. Potpuno suprotna od ideologije, ili kako se to može nazvati, onih koje je za sve na ovom svetu sem za njih same apsolutno baš briga, kojima je svaki dan osnovna parola bila – dobro jutro, čaršijo, na sve četiri strane. Nešto ću da kažem, nešto ću da prepričam, neću se baviti ničim. Koliko će stotina hiljada ljudi ispaštati zbog toga, i njihovih porodica i njihove dece, apsolutno me ne zanima, ja sam sebi dovoljno dobar. Ako bude trebalo da se priča i kada ne budem više na vlasti, pa pričaću, reči su barem jeftine. To je razlika između njih i nas, koji se o nečemu ipak i brinemo. Hvala lepo.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Orliću.

Reč ima narodna poslanica Gordana Čomić, replika.

Izvolite.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Narodni poslanik je reagovao na stavove koje sam podelila u Narodnoj skupštini pitajući se kako to sebi uskraćujemo obrazovanje i šta je to ideologija siromaštva. Promovisanjem, uz neznanje o tome šta se ovde promoviše, time uskraćujemo i obrazovanje i znanje svima u društvu. To je dosta očigledno ako pogledate rečenice – od ovoga će deca jako brzo steći znanja potrebna za proizvodnju i otvaraće mala i srednja preduzeća. Pogledajte strukturu ljudi koji otvaraju mala i srednja preduzeća. Kako to može? Nađite mi tamo nekog sa dualnim obrazovanjem.

Stav o tome da je super da se nađe bilo kakav posao u petnaestoj godini jer će to promeniti radne navike stanovništva, to je ideologija siromaštva. To je izražavanje prezira prema znanju. Mi ovde ne razgovaramo o tome šta sve u planovima i programima razvoja obrazovanja Srbije treba da uradimo u godinama pred nama, mi ovde razgovaramo o 70.000 dece koju treba koristiti kao jeftinu radnu snagu.

Znate, posla uvek ima. Robovi su imali posla koliko hoćete. Plata robova nije postojala. U tome je ključna razlika ideologije siromaštva koja promoviše jeftinu radnu snagu – budi zadovoljan i sa to malo, jer i bez tog malo možeš da ostaneš. To je zajednička šteta, zato što su sve to naša deca. Svi ćemo mi zajedno živeti u Srbiji u godinama pred nama.

Nemojte da mislite da se ne čuje i ne vidi ono što je očigledno, a to je da dualno obrazovanje, koje je loše, nije autentičan projekat Srbije, pod jedan. Pod dva, posla ima, robovi su imali posao, a plate nema.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Vladimir Orlić, replika.

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Neću da pitam kojih 70.000 dece. Neću da gubim vreme, ni svoje ni tuđe, ali da se oko nekih stvari razumemo. Projekti za neuspešnost – jesmo li ponovili nekoliko puta koje zemlje jesu odličan primer upravo za ovakve modele? Je l' neuspešna Nemačka? Nešto ne bih rekao. Je l' neuspešna Švajcarska, koju su takođe pominjali neki danas? Opet ne bih rekao. Je l' neuspešna Austrija? Nešto razmišljam, ne mogu da ubedim sebe da je neuspešna.

Hajde sada da pričamo o tome šta će biti moguće, šta neće biti moguće. Da li će neko da dobije snažniju inicijativu da se bavi nečim sopstvenim, da pokrene sopstveni biznis na osnovu više iskustva u praksi, na osnovu ukazanih šansi, kojih prosto nije bilo jer nije bilo sistemskih rešenja? Tvrdim da hoće. Znate li zašto tvrdim da hoće? Jer tačno mogu da zamislim situaciju. Neko npr. želi da se bavi nekom proizvodnjom ali ne zna kako. Ide u školu koja već postoji,

pohađa program koji već postoji, ima praksu predviđenu, ali ta praksa se u praksi svede na – neko će ti potpisati da si tamo negde bio, jer nema nikakvu obavezu. Škola da ti pruži mogućnost da radiš na savremenoj mašini nema pa nema, svako se pruži koliko je dug. To je to. O tome samo razmišljaš i provedeš godinu, četiri, ceo život provedeš u razmišljanju i ne uradiš nikad ništa, jer prosto razmišljaš – toliko si imao mogućnosti na osnovu svog iskustva da odeš daleko.

Sa druge strane, dobijaš priliku da odeš u kompaniju koja sama pokazuje inicijativu i želju da te tamo primi. Pokaže ti npr. novu mašinu, da ti npr. mogućnost da prvi put sedneš za kontrolor i programiraš ga, i shvatiš da ono što si hteo da uradiš sada znaš i kako. Taj će te godine, ili za četiri, za deset, nije važno kada, mnogo lakše da pokrene taj sopstveni biznis nego onaj ko je o tome uvek mogao samo da razmišlja, a neuporedivo lakše nego onaj koji nikada šansu za posao nije imao i čiji su roditelji ostali bez posla zahvaljujući onima koji danas znaju sve osim ovoga što bi trebalo da bude tema. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Orliću.

Javio se poslanik Vladimir Đurić, po amandmanu.

Izvolite.

VLADIMIR ĐURIĆ: Prethodnom govorniku da kažem – niko ovde nije rekao da su Austrija i Nemačka neuspešne, ali nemojte ni vi prodavati građanima priču da su oni uspešni upravo zato što imaju dualno obrazovanje. Jer će ispasti da verujete da će nas dualno obrazovanje učiniti uspešnim, a neće.

Što se tiče podataka o nezaposlenosti, evo ovo je kako se do tih podataka došlo. Ovo je grafikon koji demonstrira pad broja stanovništva u Srbiji, stabilno 30-40 hiljada građana godišnje, naročito od 2012. godine naovamo, u ovo tzv. Periklovo doba.

Dakle, kada budete podatke o nezaposlenosti korigovali za one koji su otišli, za one koji su skinuti sa evidencije jer su jedan dan zakasnili da se prijave, za one koji rade na jedan sat pa se više ne vode kao nezaposleni itd., onda možemo da pričamo o tačnosti tih procenata. U suprotnom smatraćemo da vam je evidencija o nezaposlenosti tačna taman koliko i birački spisak, koji je preuveličan za 800-900 hiljada duša. To je što se tiče podataka i cifara.

Dakle, imamo odliv stanovništva po duplo većoj stopi u poslednjih nekoliko godina. Što se tiče osiguranja, osiguranje nije regulisano zakonom o dualnom obrazovanju, ono je regulisano Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu. Tamo je regulisano da se moraju radnici osigurati od povreda zadobijenih na radu i posledica, dakle trajnog invaliditeta.

Da smo vam predložili izmenu i dopunu tog zakona i fiksirali minimalne sume na koje se radnici moraju osigurati, rekli biste kako teramo investitore, te koje vi, u vaše Periklovo doba, dovlačite ovamo. Rekli biste – nakačićete

troškove investitorima da osiguravaju radnike. Vama su radnici trošak. Ceo ovaj zakon napisan je, kako kaže, po meri poslodavaca. Interes poslodavaca se u obrazloženju najviše i najčešće spominje. Rekao sam u plenumu, ponoviću i sada – to je kao kada sistem parkiranja u gradu Beogradu regulišete za potrebe punjenja gradskog budžeta, a ne da građanima rešite problem parkiranja. Tako pravite i ovaj zakon o dualnom obrazovanju.

Inače, niko ovde ne pravi veštačke podele na elitu i na manje elitu. Te podele su prirodna posledica prava i izbora. Neko se odluči da ne studira, da ode u srednju stručnu školu. Svi ovi problemi koje sam izneo u svom prethodnom izlaganju postoje i kada učenici idu na praksu. Ne moraju biti učenici koji uče uz rad na dualnom obrazovanju, mogu se povrediti u fabrici dok su na praksi, to nema veze sa zakonom o dualnom obrazovanju.

Dakle imate neregulisano tržište rada, imate urušene institucije, nemate pravnu državu i u takvom jednom sistemu mi se usuđujemo da decu, hajde, neću upotrebiti isti izraz, izložimo rizicima tržišta rada u Srbiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Vladimir Orlić.

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Jedna stvar je ovde ipak bila za pohvalu, moram da priznam. To što je onaj koji se sad javio da mi nešto objasni shvatio da je pogrešio malopre, očigledno. Malopre se trudio iz petnih žila da nas ubedi da je ovde najveći problem šta će se dogoditi ako se neko povredi. Evo sad kaže – izgleda da to ipak nije predmet ovog zakona. Evo sada kaže – izgleda da to nije ništa drugačije nego što je bilo do juče. Hvala lepo, izgleda da smo se razumeli, upravo smo na to i ukazivali.

Što se tiče ozbiljnih sistema na koje se mi ugledamo, pa niko nije rekao da su samo i isključivo zbog ovoga dobri. Ali hajde da razlučimo neku hroničnu želju i neku hroničnu potrebu da se kritikuje da bi se kritikovalo i neke valjda normalne stvari, nekog normalnog pristupa da se za ono što je dobro kaže – okej, ovo je dobro. To je to, nema dalje. Da ne širimo priču, da ne idemo u nekakve fantazije i maštanja.

Je li dobra prilika da neko kroz praksu stekne dodatne veštine? Još jednom, po stoti put, hajde, biće i sto prvi ako treba – pa dobra je stvar. Šta je tu pa sporno? Šta je sporno u statistici koja je dobra Evropskoj uniji? Možda pitam pogrešne ljude. Pitam ljude koji hoće da zamrznju evropske integracije, kako su sami objasnili na svom sajtu, ali nas koje te integracije iskreno zanimaju...

Nama je ipak veoma važno što, recimo, po pitanju stanja u Poglavlju 18, koje se tiče državne statistike, Evropa, ljudi, kaže – mi to radimo na isti način. Ta

je statistika dobra i ispravna. Ni jednu jedinu zamerku nemaju na ono kako se to u Srbiji radi. Oni rade na isti način.

Sada se neko nađe pametniji, ne od nas nego od te Evrope, i kaže – ma sve je to pogrešno, to se ne računa na pravi način. Kaže – ne prikazuje se na odgovarajući način da ima manje 30.000 ljudi godišnje u Srbiji. Pa znaju to svi. Niko nije srećan zbog te statistike. Ali šta vam je bolje? Godina u kojoj se pokazalo da to može da bude za red veličine manje za samo godinu dana. Kada?

Time završavam, gospodine predsedavajući.

Pa upravo u vreme njihovo i onih sa kojima se na trgovima grle i ljube. Upravo u vreme onih sa kojima su, kako sami kažu, ideološki i politički blizanci. Hvala lepo.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

(Vladimir Đurić: Replika.)

Nemate pravo, nije vas pomenuo. Razmenili ste, ja mislim, argumente sjajno, i jedan i drugi, tako da završimo.

Hoćete po amandmanu?

Izvolite po amandmanu.

Reč ima Vladimir Đurić.

VLADIMIR ĐURIĆ: Biće replika, ali vi skinite vreme po amandmanu, samo da objasnim.

PREDSEDAVAJUĆI: Samo vi pričajte o temi, možete da tumačite kako god želite.

VLADIMIR ĐURIĆ: Naravno.

Ovaj zakon takođe reguliše problematiku osiguranja i poziva se na zakon koji reguliše problematiku osiguranja za zaposlena lica. To je veza. Mogli smo pisati amandman i po ovom zakonu, mogli smo izmenu i dopunu i onog drugog zakona pisati. Kao što ste i dosada sve predloge opozicije odbili, odbili biste i taj i dali biste argument da troškove investitorima podižemo i da teramo investitore. To je vaša priča. To je ono što stalno govorite.

Zahvaljujem se što posećujete naš veb-sajt, tamo ima puno interesantnih stvari. Evo pozivam i građane da ga posete. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Đuriću.

Reč ima Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: Ima odličnih stvari. Otprilike 90% svega onoga što smatram potpuno promašenim u tom čudnom izgovoru za politiku ja pronalazim upravo na tom veb-sajtu, između ostalog i famozno izvinjenje za prostačko ponašanje u Narodnoj skupštini pod naslovom „Bio sam u pravu“. Dakle, i to sam video upravo na tom sajtu, a i one dokaze za iznajmljivanje grejalica samom sebi i za davanje novca sopstvenim preduzećima. Sve sam to video na tom sajtu.

Pozdravljam što smo se oko toga složili. I ja pozivam građane da što češće posećuju taj sajt.

Šta je problem? Problem je što mi pričamo sada o opterećivanju onoga ko je investitor ovde. Pritom izgleda više nismo na istoj strani, da li se razumemo ili se ne razumemo oko toga da li onaj ko je hteo nešto da kaže na temu osiguranja hoće da ga predloži ili će samo da priča o tome. Ako će samo da priča o tome, nije sporno, može, ali će uvek dobiti isti odgovor – niste iskreno zainteresovani, pričate samo priče radi. Kada predložite nešto pametno i stanete iza toga, oko toga vredi razgovarati, što se nas tiče. Što se tiče samo priče radi priče, to je promašen pristup, to ste valjda do sada svi zaključili. Onaj ko je ovde svirao i pevao čisto radi pesme i priče, taj je prolazio sa rezultatom ispod broja nevažjećih listića na izborima. Dakle, tu ništa ne može da se očekuje iole razumno i pametno.

Kada smo se već dotakli ovih investitora i subvencija, ja sam postavio jutros jedno pitanje. Svako ko želi o tome da razgovara argumentovano, neka ustane i kaže koliko je subvencija ukupno u ovoj zemlji odobreno, koliko je otišlo domaćim, a koliko stranim vlasnicima. Ko to bude umeo da kaže, kod mene se kvalifikuje za dalju raspravu na tu temu. Ko to ne zna, taj ne zna ni o čemu želi da priča, a kamoli šta uopšte želi da kaže.

Još jedna stvar. Jesmo li utvrdili, na samom kraju, da li su izbori bili fer i poštene ili fali stotine hiljada duša? Pošto oni koji ne mogu da se dogovore sami sa sobom da li jesu ili nisu za bolje osiguranje, ni oko toga ne mogu da se dogovore sami sa sobom. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima, po amandmanu, Đorđe Komlenski.

ĐORĐE KOMLENSKI: Dame i gospodo, drugarice i drugovi, naravno da ovaj amandman ne treba prihvatiti iz jednog prostog razloga, jer je dualno obrazovanje samo još jedna u nizu mogućnosti koju će naši učenici dobiti kao i prostor da odaberu na koji način će trasirati svoj dalji životni put.

Jako je licemerno kada o stvaranju jeftine ili robovske radne snage govore oni koji su to sprovodili u delo dok su bili na vlasti. Robovska i jeftina radna snaga je stvarana pljačkaškom privatizacijom jer ne postoji jeftinija radna snaga nego kada zbog gubitka gotovo milion radnih mesta u zemlji Srbiji diplomirani pravnik mora da ide da radi na građevini, kada poslodavac dođe u priliku da ucenjuje diplomiranog pravnika umesto da angažuje kvalifikovanog zidara, koji zna koliko vredi njegov rad. Na taj način se stvara robovska pozicija. Kada diplomiranog elektro ili mašinskog inženjera dovedete u poziciju da uzima hleb i posao nekome ko je moler. Tako je stvarana robovska radna snaga.

Ovo sa dualnim obrazovanjem je prava mogućnost da onaj ko želi da se bavi poslom, da bude majstor, živi od svog zanata, može da stekne odgovarajuće obrazovanje, da nastavi da radi i ni na koji način nije uskraćivanje mogućnosti za dalje školovanje ili mogućnosti bilo kome za školovanje. Dragi građani Republike Srbije, ove laži koje slušamo već su zaista prevazišle svaku meru. Verujem da ćete vi to znati da ocenite na izborima. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Komlenski.

Po amandmanu, reč ima Srbislav Filipović.

SRBISLAV FILIPOVIĆ: Zahvaljujem.

Gospodine ministre, dame i gospodo narodni poslanici, građani Srbije, znate kako, najlakše je kontrolisati ljude strahom pa bi neki da probude strah kod građana i od obrazovanja i od škole i od rada, i to upravo oni koji se rada najviše plaše. Jer da su išta znali ikada da rade, oni bi znali šta znači raditi, biti zanatlija i svoju platu pošteno zarađivati i da sve što imaš u životu stekneš sa svojih deset prstiju.

Neki su sticali sa deset prstiju, ali tako što su njihovi prsti bili u džepovima onih čijim životima žele da vladaju putem straha. Danas se u Narodnoj skupštini Republike Srbije u direktnom prenosu obraćaju građanima tako što pokušavaju kod građana da izazovu strah od dualnog obrazovanja, strah od rada, strah od svakodnevnog učenja.

Ako želimo da budemo u društvu koje hoće da pripada modernoj, svetskoj, evropskoj civilizaciji, da napreduje, da se razvija, da imamo privatne kompanije, da imamo tržišnu ekonomiju, da imamo kapitalizam... Pa zaboga, 2000. godine su neki i ovaj visoki dom spaljivali pod izgovorom da žele kapitalizam, da žele tržišnu privredu, liberalnu ekonomiju. Sada kažemo da mi to nećemo, nećemo dualno obrazovanje, nećemo da mladi uče zato što će da budu jeftina radna snaga. Njima radna snaga nije ni trebala, i to su pokazivali tako što su 500.000 mladih i starijih ljudi ostavili na ulici bez posla, bez prilike da zarađuju.

Mi danas, SNS i Vlada Republike Srbije, Predlogom zakona o dualnom obrazovanju dajemo mladima šansu, dajemo priliku onima koji hoće da se ostvare da naprave svoju privatnu kompaniju, da nauče dobro zanat, da uče, da nauče i da rade i žive pošteno, podvlačim – pošteno od svog rada. Nekima je to samo bio slogan, samo fraza – pošteno, pošteno i pošteno, a sve se svodilo na ono nepošteno – leva ruka desni džep.

Danas hoćemo da mladi ljudi uče, da rade, da otvaraju svoje kompanije i da sa deset svojih prstiju žive i da rade na mašinama, u fabrikama, da otvaraju svoje firme i da ova zemlja bude sve bogatija i sve srećnija. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Samo kratko, radi javnosti, da vidite da nisu baš jeftine plate u dualnim profilima koji rade sada već...

Operater za izradu nameštaja ima 50.000, a to je najmanje, modni krojač 60.000, bravar-zavarivač 60.000-70.000, industrijski mehaničar 70.000, operater za preradu metala 70.000, avio-mehaničar 120.000 dinara.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, ministre.

Po amandmanu, Balša Božović.

BALŠA BOŽOVIĆ: Ministre, drago mi je što ste pokazali da ste ipak živi nakon osam sati rasprave u ovom domu. Ono što me zanima jeste da li vi zaista predlažete nama zakon i viziju Srbije u narednih 50 godina na osnovu dva zavarivača koja ne možete da nađete kao ministar u Vladi Republike Srbije.

Vi zaista mislite da je dualno obrazovanje gde ćete nekog Nikolu Teslu sa njegovim talentom da osudite da pravi šrafove. Vi ćete da ga sada potpuno pokorite i nećete mu dozvoliti da svoj talenat iskaže, da se nadogradi, jer umesto biti prosvećen, vaš cilj je isključivo, kao što su vaše kolege iz vladajuće većine rekly, biti spretan. Da li je spretnost da se umesto 80 šrafova na sat napravi 100? Jeste. Da li to znači da će neko biti prosvećen i obrazovan, da će moći svoj talenat da iskoristi na najbolji način, koji neće koristiti možda i neka druga država, nego naša?

Dva zavarivača fale nekoj fabrici koja ima 10.000 evra po radnom mestu i vi ste zbog toga došli na ideju da osakatite nečiju budućnost. Mislim da apsolutno ne razumete o čemu je ovde reč kada dolazite u Narodnu skupštinu da nam predlažete zakon koji će rešiti zapošljavanje onih do 25 godina. Pa to nije vaš posao.

Maločas govorite o Švajcarskoj, Nemačkoj i vidim da odobravate ono što govore poslanici vladajuće većine. U toj Nemačkoj postoje migranti, postoji privreda, postoje oni koji ne mogu da se asimiluju, pa onda ne mogu da nauče jezik, pa ne mogu da pohađaju škole, pa se onda napravi dualno obrazovanje da bi neko vozio tramvaj, neko trolejbus, neko autobus, da bi neko proizvodio i neke kablove, a vi to radite deci Srbije, u privredi koja ima 1,3% rasta godišnje. Da li znate da je to ne stagnacija, nego da idemo u propast iz godine u godinu?

Po ovakvom modelu izračunavanja zaposlenosti vi sa deset miliona evra možete da spustite nezaposlenost na 0%. Nemojte da izmišljate nova radna mesta. Novih radnih mesta nema. Imate „Meitu“, imate „Lir“, imate svoje ekonomske gigante koji su zapošljavali na stotine radnika sa platom od 20.000 dinara. To su ljudi koji u pelenama stoje za trakom. Oni nemaju prava ne po Zakonu o radu, oni nemaju prava da odu u toalet.

Da li ste svesni toga da takve ljude otpuštaju kada se razbole od teških bolesti? Da li ste svesni da se žena razbolela od raka i da je dobila otkaz u mandatu Aleksandra Vulina, dok je bio ministar rada? Da li ste svesni toga da je Vlada Republike Srbije potpuno obespravila svakog čoveka koji i na ovaj način dobija svoj posao? On je jeftin produžetak mašine u fabrici a ne građanin vredan poštovanja.

Nemojte da mi ovde sada zbog avio-tehničara – a uzgred, „Jat tehnika“ propada, i ti će uskoro ostati bez posla – govorite kako su to plate od 70-80 hiljada dinara.

Zaista treba da se stidite, zato što to nije način.

Ne možete da vičete na mene, ja sam narodni poslanik.

(Isključen mikrofon.)

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Božoviću, molim vas za mir.

Kolega Božoviću, molim vas da ostanemo na nivou dostojanstvenosti dijaloga. Nema smisla, ministar je ovde naš gost sa svojim timom, sedi ovde sa nama, radi sa nama. Nema smisla da ga vređate. Molim vas, neću dozvoliti.

Nastavite, ali molim vas da se ne vređamo.

BALŠA BOŽOVIĆ: Apsolutno, predsedavajući, ne vređam nikog. I vi morate da odbranite mene, a ne ministra. On ovde mora da odgovara na pitanja narodnih poslanika, a ne da preti prstom narodnom poslaniku i kaže – nemojte da vam se ponovi tako nešto!

Dakle, kada smo kod ove teme dnevnog reda, naravno da se... Smešno bi i bilo da se bojim bilo koga iz Vlade Republike Srbije... Ali ono što je tema dnevnog reda jeste ono što najviše boli vladajuću većinu. Da li je talenat priznat kod one dece koja nisu siromašna? Dakle, samo taj talenat priznajete, kod dece koja mogu da idu u privatne škole.

Vi ste bili jedan od direktora, čini mi se, privatne škole gde su školarine po deset hiljada evra godišnje. Sad mi recite samo jednu stvar, dakle samo ta deca koja imaju roditelje koji mogu da obezbede deset hiljada evra godišnje, njihov talenat se uvažava, a siromašna deca i deca siromašnih roditelja nemaju pravo da iskoriste svoj talenat, da ga nadgrade i da zaista postanu najbolji u svojim oblastima.

To je suština dualnog obrazovanja, što vi ovde to radite našoj deci, deci koja su rođena u Srbiji, za razliku od Švajcarske, Nemačke, Austrije, koje to rade deci migranata, koja ne mogu da se uklope u društvo. Da ne pričamo o njihovim privredama, koje rastu iz godine u godinu i sve im je viši i viši rast.

Hoću da vam kažem da je potpuno nespojivo govoriti o Švajcarskoj i Austriji s jedne strane i Srbiji sa druge strane. Vi ovde to radite, ponavljam, deci Srbije. I nemojte na ovaj način da branite svoj zakon. Nemate nijedan argument

sem da fale dva varioca. I to je 80.000 plata; vidite koliko možete da se obogatite ako odete na dualno obrazovanje.

Ceo moderan svet teži celoživotnom učenju, jedino ga vi skraćujete na tri godine. Da li vi mislite da je neko na Zapadu poblesavio kada pravi zakon gde će deca ići iz jednog u drugi nivo obrazovanja, pa imati priliku da se obrazuju na način da imaju i fakultete, da imaju i postdiplomske, doktorske i postdoktorske studije?

Ne, vi jednostavno njima omogućavate da, poput nekad večernje škole, završe neki sitan zanat i onda ovih 20%, pola njih, neće znati ni da čitaju ni da pišu. Vi imate i dan-danas doktore nauka, neki sede i ovde, tzv. doktori nauka, ne svi, neki, koji su nepismeni. Zamislite šta će se desiti sa nekim ko ide tri godine u školu a 80% vremena provodi u fabrici. On jednostavno neće razumeti o modernom svetu ništa. Da li će on glasati kako mu kaže lider, partija? Hoće. Da li će glasati kako mu kaže poslodavac? Hoće. Zato što će raditi za 15-20 hiljada dinara.

To nije građanin dostojan života u 21. veku. Ne treba posle 90-ih godina, kada je Srbija doživela najveći pogrom kulturološki, ekonomski, da dozvolimo da se i na ovaj način unižavaju potencijali budućih naraštaja i generacija. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Ministar Šarčević ima pravo da replicira.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Samo jedna informacija vama. Ja sam dosada mogao samo dva puta da se javim po dva minuta. Prošli smo samo dva člana, te nisam sedeo ovde da bih samo sedeo nego nisam imao više prilika. Imam pravo, kada svi završite, po svakom članu samo dva minuta, tako da nisam imao veću šansu. Evo čekao sam da se svi izređaju, samo su dva člana prošla.

Voleo bih da živimo u društvu gde su svi Nikola Tesla, ali ne verujem da će to moći da se desi ni u najsrećnijoj zemlji sveta.

Kada govorimo o celoživotnom učenju, bitna je poruka deci – prohodnost od trećeg i četvrtog stepena dalje ka visokim strukovnim školama i ka univerzitetu je rešena i ovim zakonom, kao što je napravljeno i u Zakonu o visokom obrazovanju, postoji učenje uz rad takođe i na visokom. I, koliki je procenat? Pa ne znamo, nije ni počelo. U Nemačkoj je 25%.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, ministre Šarčeviću.

Kolega Đorđe Komlenski, pravo na repliku.

Izvinjavam se kolegi Komlenskom, Marijan Rističević se javio, povreda Poslovnika.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram član 107. Poslovnika o radu.

Vi ste, gospodine predsedavajući, svakako upoznati šta je dostojanstvo Narodne skupštine. Kada, recimo, o radu priča ortodoksni neradnik, to je za mene povreda dostojanstva Narodne skupštine. Kada o jeftinoj radnoj snazi govore oni koji su bili najskuplja neradnička snaga, kada neko vređa dostojanstvo Narodne skupštine vređajući zidare, tesare, strugare itd., pa govori s poniženjem o proizvodnji šrafova, ja se pitam zar to nije povreda dostojanstva. Da li bi ljudi vozili automobile da se pita Balša Božović? Da li bi ljudi vozili traktore? Njih bez vijaka, kaže se vijak, svakako ne bi bilo. Bez navrtke ne bi bilo.

Ja koji sam prošao dualno obrazovanje znam šta je to. Ali zahvalan sam na tome što mi je Balša Božović dostavio informaciju o Šutanovcu, njegovoj štednji itd. Kao što vidite, sve je potvrđeno. Ja sam mu zahvalan na tome. Ali ja se pitam kako je to jeftina radna snaga kada je jedan krojač, a on mi je dao podatke, najjeftinije odelo koje je šio, a šio je 12 odela u vojnoj rezidenciji „Zgrabinovca“, kako je to, kad vređamo tako radnu snagu, krojače, kako je to odelo Tadžetin Seker naplatio osam hiljada, koliko ste rekli, gospodine Božoviću, do 15.000? To je samo jedno odelo koje je šio predsedniku njegove stranke.

(PRESEDAVAJUĆI: Vratite se samo na povredu Poslovnika, molim vas.)

Zato mislim da je teška povreda dostojanstva kada neko govori da će to biti jeftina radna snaga, a ta jeftina radna snaga njegovom predsedniku šije odelo od 8.500 evra, i to šije 15 komada. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.)

Đorđe Komlenski ima pravo na repliku.

Izvolite.

ĐORĐE KOMLENSKI: Zahvaljujem, predsedavajući.

Zaista je krajnje drsko i neprimereno da o radu Aleksandra Vulina i najuspešnijem periodu rada Republičke inspekcije rada govori neko ko je podržavao i učestvovao direktno u vlasti koja je ostavila milion ljudi bez posla, milion porodica gladnih, ko zna koliko stotina hiljada građana Srbije bez overenih zdravstvenih knjižica, bez mogućnosti da se leče, onaj ko je podržavao ministre odbrane koji su uništavali vojne efektivne a ne znamo kako su se ti poslovi na uništavanju efektivne odrazili na njihovu ličnu efektivu, na njihovo ubrzano sticanje imovine, na vraćarske pašnjake, na zgrade na vraćarskim pašnjacima i pitamo se da li postoji direktna veza između jednog i drugog. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Ivan Manojlović, po amandmanu.

IVAN MANOJLOVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, kao i obično kada su drugi zakoni na dnevnom redu, drago mi je jer vidimo da, što je žustrija opozicija i što više pokazuje da ih ovo boli, to nam ništa drugo ne pokazuje nego da smo sasvim u pravu što se tiče donošenja nekih novih zakona koji mogu ovu zemlju da unaprede.

Samo dualno obrazovanje je nešto novo što se donosi i to bi trebalo da svi posmatramo na način da upravo daje jednu novu širinu, da daje jednu novu mogućnost sticanja znanja i veština. Ovde se to od strane nekih poslanika opozicije predstavlja jednostavno kao da nije reč o obrazovnom već o nekom kaznenom sistemu, da obrazovne institucije maltene svesno zamenjuju terminom kaznenih institucija i govore da će neko ko bude upisao školu kada bude stupio ovaj zakon na snagu biti kažnjen, osuđen ili ne znam šta već, kako god oni to pokušavaju da predstave.

Dualno obrazovanje je izuzetno dobra stvar. Pozvao bih ove poslanike koji se, kada ministar kaže i navede koje su plate, da je reč o 50, 60, 70 hiljada dinara, posle dva minuta jave i kažu opet – 20 hiljada dinara će biti plata.

Ja sam, eto, silom prilika radio u Švajcarskoj za jednu inostranu kompaniju i vrlo dobro znam da nije tačno da migranti pohađaju dualno obrazovanje i da taj sistem dugo, dugo u Švajcarskoj postoji, da su čak i Švajcarci koji su rođeni tamo uvedeni u takav sistem obrazovanja. Nije Švajcarska ta zemlja, kao ni Austrija, ni ove ostale koje su promenile svoj zakon eto zato što su, navodno, došli neki migranti. Iz tog razloga ni Srbija ne uvodi ovaj zakon.

Sve to govori u prilog činjenici da ovde opozicija ponovo kritikuje radi kritike, a mi ćemo biti srećni da naša deca, gde računam i svoje dete, kao i moje ostale kolege iz Srpske napredne stranke i koalicioni partneri sutradan dobiju u ruke nešto čime mogu zaista da sebe unaprede, a naravno da će svaki roditelj biti srećniji ukoliko njegovo dete pokaže interesovanje i nastavi više obrazovanje ili visoko obrazovanje, što ni na koji način dualno obrazovanje koje pohađaju u osnovnoj i srednjoj školi ne može da spreči. Hvala vam puno.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Manojloviću.

Na član 2. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici zajedno Vjerica Radeta, Nataša Jovanović i Zoran Krasić, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, dr Ana Stevanović, Vladimir Đurić i mr Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima Nataša Jovanović.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Gospodine ministre, Srpska radikalna stranka je protiv ovog zakona. Mi smatramo da je osnovni motiv koji je naveden i koji je sve vreme provejavao tokom sednica ove radne grupe u pripremi zakona – da se ovaj zakon priprema da bi se udovoljilo i da bi se napravila neka komparacija sa budućim tržišnim potrebama – pogrešan pristup. Jer vi ne možete u Srbiji, u kojoj je apsolutno sve nestabilno, gde ne postoji ekonomska strategija na duge staze, gde je uništena poljoprivreda, gde nema strateških ulaganja u one privredne grane koje mogu za veoma kratko vreme da naprave obrt kapitala već se sve svodi na to da se dovođenjem stranih investitora, kojima će se davati subvencije od po 10-11 hiljada evra za jedno radno mesto, otvaraju fabrike sa po nekoliko stotina radnih mesta, dakle u takvoj tržišnoj ekonomiji ne možete da usmeravate obrazovanje za neko buduće vreme, gde se uopšte ne zna kada deca mnogih ovde koji su u Narodnoj skupštini odrastu, kakva će znanja i kompetencije biti potrebne i kakva će da se traže.

Ja sam se svačega naslušala za ovih nekoliko sati, naročito kada su pominjana stara, tradicionalna zanimanja u Srbiji, od toga da neko omalovažava i stolare i krojače itd. Ja bih mogla da vam ređam, gospodine ministre, baš bukvalno svaki od tih starih zanata jer se van ovog posla bavim istraživanjem onoga šta su stari zanati bili u Srbiji i u kom delu Srbije su koji negovani i na koji način, pa ne samo zanat kao zanat već ono što se izvodi iz jednog osnovnog zanata.

Uopšte nije tačno da svaki od tih zanata ima svoju prođu i svoje mesto u današnjem vremenu. Nažalost, to je tako zbog toga što je napredovala industrija, napredovale su moderne tehnologije i ne može neko da kaže da je tkalja u vremenu od pre sto godina bila više plaćena. Nije dobro plaćena ni danas jer vredne ruke žena iz Sirogojna nisu za njihov manuelni rad i za umetnost plaćene ni danas dobro, kao što nije dobro plaćen ni bačvanski zanat, kao što nije dovoljno plaćen ni krojački zanat. Ali to ne treba da nam bude smernica u zemlji u kojoj, to je više puta isticala i koleginica Radeta, imamo 6,5% visokoobrazovanih ljudi.

Bili smo... I time ću završiti, jer nema puno vremena. A mi treba tako da usmeravamo buduće generacije i da se potruudi društvo da ih motiviše da se visoko obrazuju za određena radna mesta, da stiču više znanja, da mogu da se kvalifikuju, ako žele, i na stranim tržištima. Bili smo u situaciji da kao parlamentarna delegacija posetimo Narodnu Republiku Kinu. Svake godine kada neko završi srednju školu, a naročito fakultet, tačno se zna koje je njegovo radno mesto i gde će da radi. Mi ovde to ne znamo zato što su kupljene diplome, starlete koje su bliske vladajućim strankama dobijaju mesto u javnim preduzećima i onda je zaista razumljivo da i dan-danas ljudi koji imaju visoko

obrazovanje moraju da rade poslove kod preduzetnika koji se bave nekim drugim, različitim poslovima.

Zato smo protiv dualnog obrazovanja. Treba da se usmerimo na to da se deca školuju, da imamo visokokvalifikovane radnike, ali najviše intelektualce koji će moći da pokrenu motor privrede i koji će moći da vrate prave vrednosti. Jer ne može dete da se školuje samo iz ekonomskog razloga i da to bude motiv zbog čega će neko da upiše neku školu. Ono je društveno biće, koje mora da ima svest o tome kakvo mu je političko okruženje, kojoj naciji pripada, kako treba da brani svoju zemlju; ne samo da se kodifikuje kroz neko zanimanje i da mu se kaže – eto, uči, radićeš i bićeš za to nagrađen, već da ima potpunu svest o tome na koji način mora da se bori za svoju zemlju i za tradicionalne srpske vrednosti.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, gospođo Jovanović.

Reč ima dr Ana Stevanović.

Izvolite.

ANA STEVANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Poštovani gospodine ministre sa saradnicima, Poslanička grupa Dosta je bilo podnela je amandmane kojima želi da izbriše sve članove ovog zakona. Naime, mi smatramo da je ovaj zakon strahovito loš, da se ne može popraviti amandmanima i zbog toga smo pribegli toj akciji da sve članove izbrišemo.

Zbog čega smo to uradili? Mi smatramo da dualno obrazovanje nije adekvatan obrazovni koncept. Vi trenutno imate u obrazovanju strahovito loše rezultate, tako da je pre svega našem obrazovanju na svim nivoima, počev od predškolskog, preko osnovnoškolskog do srednjoškolskog potrebna korenita reforma. Vi ne možete loše rezultate, loše ishode kakvi su danas prikriti time što uvodite dualno obrazovanje. Uvođenjem dualnog obrazovanja vi samo pokušavate da te rezultate nekako sakrijete i da ih skrajnete. To nije rešenje za naš obrazovni sistem.

Zbog toga mi apelujemo ostalim poslanicima, iako nažalost znam da se to neće desiti, da glasamo protiv ovog zakona, pošto smatramo da je zakon jako loš i nemoguće ga je popraviti.

Slažem se sa drugim kolegama opozicije koji su koristili taj argument, ja ću ga takođe ponoviti, da ovaj zakon naše đake pretvara u jeftinu radnu snagu koja će sutradan služiti velikim industrijama, velikim korporacijama i neće biti ni na kakvu korist ni građanima Srbije, niti našem obrazovanju, niti našoj industriji.

U redu je uvoditi dualno obrazovanje kada vi imate razvijenu zemlju. Sasvim su u redu argumenti koje su kolege pomenule i što se tiče Švajcarske, što se tiče Austrije, što se tiče Nemačke. To su zemlje koje imaju razvijenu industriju. Dok Srbija ne bude imala razvijenu industriju, nema nikakvog osnova za uvođenje dualnog obrazovanja. Tako da vas molim da još jednom razmislite

dobro o uvođenju ovog zakona, zato što je strahovito loš i stvaraće generacije mladih koji neće naučiti da misle, koji neće biti slobodni građani već će biti isključivo jeftina radna snaga u sopstvenoj zemlji. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Stevanović.

Reč ima Marko Đurišić.

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Naša poslanička grupa je takođe predložila da se briše član 2. ovog zakona, kao i svi članovi zakona, jer smatramo da je predloženi zakon loš, ali ako pogledamo i ovaj konkretan član koji definiše pojmove, vidimo pretencioznost predlagača kad je donosio ovaj zakon. Ovaj zakon je mogao da prođe kao izmene i dopune Zakona o srednjem obrazovanju da bi se definisali malo bolje učenje kroz rad i praksa i time bi se ispunio cilj koji je predlagač u obrazloženju zakona dao, ali postojala je potreba da se donese zakon o dualnom obrazovanju. I ta potreba postoji već pet godina.

Nama ministar u obrazloženju zašto se odbija ovaj amandman, kao i svi drugi, to je jedno obrazloženje za sve, kaže da naš predlog nije u skladu sa Strategijom razvoja obrazovanja koju je Vlada usvojila 25. oktobra 2012. godine. Pazite, 2012. godine. Znači, već pet godina postoji neka strategija i tu strategiju su do sada sprovodila pre ministra Šarčevića već tri ministra i nijedan od njih nije bio spreman da donese ovaj zakon. I zašto je to tako? Zato što je ovakvo rešenje loše.

Dualno obrazovanje nije primereno ekonomskoj situaciji u kojoj se Srbija nalazi, nije primereno razvoju koji Srbiji treba. Ovde govorimo o primerima da dualno obrazovanje uspešno funkcioniše u Nemačkoj, Švajcarskoj, Austriji, ali to su visokorazvijene zemlje i one imaju potrebu za kvalifikovanom radnom snagom koja ima interes da se usko obrazuje u nekom profilu i da onda oстане da radi maltene ceo život; naravno prateći kako se tehnologija razvija, ali ima zagarantovano radno mesto. Da li je dualno obrazovanje način na koji su se razvijale Finska, Južna Koreja? Da li su se na ovaj način razvijale istočnoevropske zemlje – Poljska, Češka, Slovačka, Rumunija? Da li je to način? Nije.

To može da bude u jednom malom segmentu... Ali to nije odgovor na problem koji mi imamo, na to što jedna trećina mladih ne završi srednje obrazovanje. Ovo neće poboljšati tu situaciju. Umesto da razgovaramo o tome kako da učinimo srednje obrazovanje obaveznim za sve, kako da učinimo obrazovanje jeftinim, da uvedemo besplatne udžbenike, da se roditeljima koji žive teško i zarađuju malo zbog loše ekonomske politike Vlade njima i njihovoj deci olakša obrazovanje, mi o tome ne razgovaramo.

Podmetnuta nam je ova priča o dualnom obrazovanju kao nekom spasu koji će sada da preokrene obrazovanje mladih i da pokrene privredu jer navodno fale kvalifikovani kadrovi. Pa neće. Da je tako, vi biste uveli obavezu poslodavca da zaposli onog učenika koji dođe kod njega na ovo dualno obrazovanje, kako ga vi zovete potpuno pogrešno.

Ovo nije dualno obrazovanje kakvo postoji u Nemačkoj, Austriji, Švajcarskoj. Mlad čovek se tamo zaposli kod poslodavca, počne da radi, radi za platu sa svim davanjima koja se daju uz zaradu i onda ima obrazovanje pa može u nekom trenutku da izađe iz tog posla da nastavi obrazovanje dalje. Ali ovde toga nema.

Šta će da bude posledica ovakvog zakona? Biće to da će poslodavac uzeti nekog učenika i obučavati ga za neki visokokvalifikovani posao. Ministar je sad ovde izneo nekoliko zanimanja. Koliko je učenika u tom programu? Brojem nam kažite koliko učenika uči, ne znam, za trgovca ili za neke vrlo proste poslove. Imaćemo situaciju da za ta zanimanja kada ih radi obučeni radnik dobija platu od 50, 120 hiljada dinara, super, a neki učenik će raditi za 15.000. To je ta jeftina radna snaga, to je ta zloupotreba mladih o kojoj mi govorimo.

Poslodavac će u onom trenutku kada mu možda treba zbog sezone ili zbog nekog priliva posla uzeti više đaka, radiće sa njima dva-tri meseca, možda jedno polugodište, i onda će ih vratiti i reći – pa mi nemamo potrebu sada za ovim radnicima.

U tome je problem. Da ste vi ovde stavili obavezu poslodavca da tog učenika zaposli, onda bismo mogli da razgovaramo o konceptu dualnog obrazovanja. Ovo nije dualno obrazovanje i zato smo protiv. Zato smo dali 41 amandman da se briše svaki član, jer nije bilo moguće popraviti amandmanima ovakav predlog zakona.

Znači, ministre, vi ste očigledno dobili taj zadatak kada ste izabrani za ministra, da obavite ono što vaša tri prethodnika nisu htela. Nisu hteli ni ministar Verbić, ni ministar Jovanović ni ministar Žarko Obradović da uvedu dualno obrazovanje, jer to nije potrebno Srbiji. To je loše za razvoj, za budućnost Srbije.

Mi treba da školujemo mlade ljude, da iskoristimo talenat u svakom od njih da bismo razvili našu ekonomiju, da bi ona bila konkurentna. Konkurentnost danas nije u tonama proizvodnje nečega nego u idejama, inovativnosti. Ovako se ne školuju ljudi koji će tek da stvaraju novu vrednost, nove ideje.

Ja znam da će na kraju ovaj zakon biti usvojen, nažalost. Srećom, verovatno neće dugo živeti. Mislim da ćete vi imati u svojoj karijeri jednu mrlju, da ste bili onaj ministar koji je pristao da uradi ono što vaši prethodnici nisu hteli. Pet godina ministri su odbijali, a vi ste, nažalost, popustili i danas imamo ovaj zakon. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Đukanović.

Izvolite.

VLADIMIR ĐUKANOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Moram da konstatujem... Ne znam čemu se smeju, da l' srpskoj nesreći zato što su nam upropastili radnu snagu. Ovde slušamo da moramo da školujemo kadrove, odnosno da školujemo đake. Zašto ih niste školovali svih ovih godina? Zašto ste doveli do toga da u Srbiji umre zanat, da danas fabrike uzimaju varioca koji ima preko 50 godina jer nemamo nijednog mladog varioca?

Zašto ste nam napravili sistem posle 2000. godine da idemo u najprimitivniji kapitalizam, onu prvobitnu akumulaciju kapitala, a sad ste odjednom protiv tržišta, sad ste za samoupravni sistem, sad ste za to da nam država garantuje posao? E vidite, to je to licemerje koje mi želimo sada da promenimo.

Ja vama upravo zbog toga, gospodine Šarčeviću, čestitam. Zato što uvodite ovo i zato što oni nisu imali hrabrosti ovo da uvedu. Kažu nam – nije nam potrebna jeftina radna snaga. U njihovom periodu mi nismo imali nikakvu radnu snagu. Imali smo radnu snagu na ulici, sa zatvorenim fabrikama. Oni su, nažalost, napravili od Srbije besposličare, mlade ljude koji nisu imali nikakav posao.

A sada će neko da se potruži pa te ljude nečemu da nauči. Izvinjavam se što je danas radnik mnogo cenjeniji, što je tržište takvo da se danas traži i konobar i varilac i metaloglođač. Izvinite što postoji potreba za tim. To je zato što tržište diktira cene. Bogu hvala što ćemo početi to da razvijamo.

Kažu da su ovde kupljene diplome. Oni su napravili te fakultete. Oni su im prvi dali licence. Sve te „džigi bau“ fakultete što mi imamo danas, te privatne fakultete upravo su oni formirali. Zašto? Da bi svoje kadrove zapošljavali po opštinama. To je bila suština. Eto to su radili. I prva vlast koja je uvela neki sistem u tome šta se može nazvati fakultetom bila je sadašnja vlast.

Zakon o visokom obrazovanju je promenjen 2014. godine, da se zna šta je to fakultet. A kod njih smo imali pregršt kupljenih diploma, koliko hoćete kupljenih diploma izmišljenih fakulteta. I onda mi kažu – neko kupuje diplome. Pa šta su jedino radili? Školovali tzv. menadžere. Imamo menadžera za izvoz, a nikad goru privredu nismo imali nego u njihovom periodu. Imali smo potpuno uništenu ekonomiju, a menadžere smo mogli da izvozimo. Ali zato nemamo nijednog zanatliju. E to je ono što je tragedija. Izvinite, ali taj radnik je ipak podizao neko društvo, a oni su ga uništili.

Zato sam ja apsolutni pristalica ovog dualnog obrazovanja. Kažu – nemojmo mi da se ugledamo na Nemačku, ona je razvijena zemlja. A kako

mislite da razvijete zemlju ako nemate kvalifikovanu radnu snagu, ako nekog ne naučite nešto? Kako mislite da se uopšte neko razvija ovde?

Žalosno je što se neko ovome smeje. Oni se smeju našoj nesreći, a oni su upropastili ovu zemlju. A neko ovde nešto menja, i mislim da je ovo pozitivno. Gospodine Šarčeviću, rekao sam to i u raspravi, samo se plašim da se ovo možda neće primenjivati. Ja bih samo zamolio državu da bude što agilnija u ovome, da se naš školski sistem bezmalo pritisne da moramo da školujemo ljude koji će biti zanatlije, na kraju krajeva. Shvatite, ljudi, nema ko da radi! Imaćemo veliki problem.

Evo Bugarska i Rumunija imaju tu muku – uvoze radnu snagu zato što su mladi ljudi otišli, upravo zato što tržište tako traži, a onda oni dovode ljude iz Ukrajine da im rade. Plašim se da to ne bude i kod nas, zato što nemamo ni kvalifikovanu radnu snagu a, nažalost, mlad svet odlazi. I nije to samo problem Srbije. Ima i Poljska strašan problem sa tim, a ona je mnogo razvijenija od nas. Češka takođe. Prosto, imate fluktuaciju ljudi unutar Evropske unije. Dešava se to, šta da radimo.

Ali moramo da vodimo računa o tome da zanat mora da se podigne. Ne smemo više da dozvolimo situaciju da imamo decu koja završe elektrotehničku školu a da, nažalost, rešo ne znaju da poprave. To je zaista strašno. Moraju negde da ispeku zanat i da znaju da rade svoj posao.

I zato vam čestitam što ovo uvodite. I nemojte ovo da slušate, jer su to tolike besmislice; to se ni u Kardeljevo vreme ne bi ovako pričalo. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Nataša Jovanović.

Izvolite.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Hvala.

Pogrešno je tumačen jedan deo mog izlaganja. Prepoznala sam se u izlaganju gospodina Đukanovića.

Govorimo o amandmanu koji smo podnele kolege iz Srpske radikalne stranke i ja, a koji je identičan i ovim drugim partijama.

Naime, radi se o tome da gospodinu Đukanoviću nije problem, a vi ste takođe svedok toga jer i sami ste, gospodine Marinkoviću, lično sam vas gledala, pričali o potrebi za razvojem preduzetništva u našoj zemlji. Nije problem u tome da se uvozi radna snaga, jer Srbija neće dočekati skorije to vreme, složiće se i gospodin ministar, da mi moramo zbog velikih privrednih aktivnosti da uvozimo stručnjake iz inostranstva. Problem je što se izvozi iz Srbije radna snaga i što kvalifikovani mladi ljudi moraju da odlaze jer ovde ne mogu da nađu posao.

Gospodine ministre, da vam kažem nešto. Zaista, toliko se puta ponavlja da je to sada postao neki svojevrsni hit – zanimanje varioca, koje je deficitarno. A vi vrlo dobro znate kao čovek koji je prošao, pažljivo sam vas slušala, od

vašeg školovanja do najvišeg obrazovanja sve u onoj bivšoj Jugoslaviji, uvek je to bilo deficitarno zanimanje. I sami znate da su ljudi koji su radili te poslove i 60-ih i 70-ih godina i u godinama posle toga najbolje mogli ovde da zarađuju, a isto tako i da nađu angažman u zemljama tzv. trećeg sveta i da budu toliko dobro plaćeni da se posle dve ili tri godine vrate u ondašnju Jugoslaviju, odnosno u grad u kome žive, da zarade da obezbede i svoje unuke. Tako da nemojte da menjamo teze.

Ne radi se o tome da obrazovni sistem treba da se prilagođava trenutnim tržišnim zahtevima, već da dete koje je svesno toga šta želi da bude u životu... Naopako se ovde postavljaju stvari. Dakle dete mora da, na osnovu konsultacija sa svojim roditeljima i svog znanja i početnog obrazovanja u osnovnoj školi odluči kuda ono želi da ide i kako će dalje da se usmeravaju njegov rad i njegova intelektualna svest o svemu onome što se dešava u društvu.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Đukanović, pravo na repliku.

Izvolite.

VLADIMIR ĐUKANOVIĆ: Hvala.

Nisam želeo da tumačim uvaženi kolegincu, čak nisam ni na njeno izlaganje odgovarao, više sam na nešto drugo, ali kad ste već spomenuli, evo da ne budu varioci. Evo vam lift-monteri. Živim u soliteru koji ima 22 sprata. Pitam čoveka koji nam održava liftove – ko će to raditi ubuduće? Neće niko. Nema nikoga da ide u tu školu. To je katastrofa. Zašto? Zato što smo uništili tu vrstu zanata. To je ono što zaista može sve nas da zabrine.

I nije tačno da nećemo uvoziti. Hoćemo, iz razloga što nemamo dovoljno kvalifikovane radne snage a imamo potrebu da razvijamo privredu. Ne možete privredu da razvijate ako nemate kvalifikovanu radnu snagu. Gde ona da se nauči ako nemate ovakav sistem obrazovanja? Gde to danas može da se nauči kada su sve fabrike pogasili? Jedino kada dovedete nekog stranog investitora ovde, ili nekog domaćeg, koji bi zaista voleo da proširi svoju proizvodnju tu, možete da naučite tu decu.

Nažalost, nema danas velikih privrednih i društvenih sistema koji su nekada bili. Zahvaljujući gospodi koja danas prigovara dualnom obrazovanju, sve je uništeno. Jedini način na koji možete da obučite radnu snagu je ovaj. Nemojmo da se igramo time. Doći ćemo u situaciju da nemamo nikoga da radi ukoliko ovo ne uvedemo i zato čestitam na hrabrosti što ste ovo uveli. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

(Nataša Sp. Jovanović: Replika.)

Reč ima narodni poslanik Nataša Sp. Jovanović.

Izvolite.

(Aleksandar Martinović, Vladimir Orlić, Aleksandar Marković: Kakva replika?)

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Eto tako, lepo, replika, gospodine Martinoviću, Orliću, Markoviću. Kad se ne buni Đukanović, što se vi bunite?

Dakle, da se malo našalim, gospodine Đukanoviću, ne možemo mi zbog vašeg lifta i tog primera da se složimo da je potrebno dualno obrazovanje. Samo pokušavam, a i sve vreme to rade poslanici SRS, da vam govorim da je problem u visokoobrazovanom kadru, a ne u onome što deca stižu kroz srednje obrazovanje.

Uostalom, gospodin ministar je ovde došao da zagovori ovaj model i da ga vi izglasate, ali ne može da se ne složi sa mnom, kao i svi vi, da su toliko sposobna deca u Srbiji da, iako su gimnazijalci ili su školovani za neka društvena zanimanja, u preduzetničkim aktivnostima mogu da rade isto tako kvalitetno taj posao. Ako govorimo o tome šta traži tržište... Ali ne sme zakon da se donosi zbog toga što trenutne ili tržišne mogućnosti za određeni period to tako zahtevaju.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Replika, narodni poslanik Vladimir Đukanović.

VLADIMIR ĐUKANOVIĆ: Ja se zaista izvinjavam, ali ne vidim da će se kapitalistički sistem menjati i svakako će tržište diktirati šta se traži. I, naravno, obrazovne profile, osim ako neko ne zamišlja da ovde uvede samoupravljanje ili možda vrati socijalizam. Ja iskreno mislim da to nema neku perspektivu i zato nisam pristalica da neko sada ovde banalizuje priču zbog lifta. Pa evo, nemamo vodoinstalatore. I tu smo u deficitu. Nemamo vodoinstalatore. Hoćete da kažete da je to zbog moje kanalizacije ili je to valjda zbog svih nas ovde?

Ljudi, nemojmo da se igramo sa tim. Nisu svi ovde školovani da budu menadžeri, a čini mi se da je neko želeo da ovu zemlju pretvori u te lažne menadžere i da svi žive tako što će raditi u nekoj kancelariji a da nemamo nijedan zanat. Srbiju je održao zanat; pre svega onaj seljak koji se bavio poljoprivredom, a kasnije onaj zanatlija koji je nešto privređivao. Mi po kancelarijama najmanje smo ovu zemlju podizali. Prema tome, naravno da tržište diktira i naravno da moramo da donosimo zakone kako bismo bili u skladu sa celim svetom i kako se to svuda u civilizovanom svetu radi. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Nataša Jovanović, još jednom.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Samo kratko, da završim.

Možemo da idemo tako unedogled, da iznosimo razne primere. Evo ja ću jedan suprotan, koji nema nikakve veze sa stečenim znanjem u dualnom obrazovanju. U Kragujevcu imamo izuzetnog majstora za pravljenje violina. Takav ne postoji u Srbiji, a kažu i u zemljama u okruženju. Imamo nekoliko porodičnih zanatskih radionica u Srbiji koje su se opredelile da proizvode bombone. Ne može to da im prođe na tržištu, svesni su toga, ali to je stari srpski zanat zato što imamo jaku prehrambenu industriju.

Imamo takođe mnoge porodične firme koje se bave tradicionalnim zanatima koje su imali njihovi očevi ili dedovi, ali ne možemo zbog toga što trenutno imamo deficit u nekim zanimanjima i tim zanatima koje je pominjao i kolega Đukanović da obrazujemo naše ljude, odnosno decu i buduće generacije i da kažemo – vi to treba da učite.

Možda, gospodine Đukanoviću, za 10 i 20 godina tako bude na našem tržištu, može i to da se desi, da su u zgradama osavremenjeni liftovi i da uopšte ne budu bili potrebni majstori. Šta vi znate za vreme od 20 i 30 godina, valjda se tako strateški deca vaspitavaju i obrazuju, šta će biti potrebno na tržištu, koje je promenljivo, naročito u ovim uslovima koje imamo ovde?

Iskrena da budem, ja bih volela da one privredne grane u Srbiji koje su Josip Broz, komunisti i samoupravni sistem uništili industrijalizacijom tamo gde ona nije bila potrebna u Srbiji, a to je pre svega poljoprivreda, bude strateška grana, jer mi od poljoprivrede, od turizma, od prehrambene industrije možemo da živimo i da stvaramo kapital i novu vrednost i da odlično žive i naša deca, da ostaju u prelepom Srbiji i da ne beže iz najlepših srpskih sela.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima gospodin Đukanović.

Izvolite.

VLADIMIR ĐUKANOVIĆ: Koliko sam razumeo, a voleo bih da nisam u pravu, to znači da mi ne bi trebalo ništa da proizvodimo. Mi ne bi uopšte trebalo da razvijamo radnike i ne trebaju nam uopšte proizvodni pogoni. Kada kažemo – živećemo od poljoprivrede, znate, tu poljoprivredu neko mora da razvija, a da biste je razvijali, morate da imate mehanizaciju. Taj traktor mora neko i da napravi, znate. Tu poljoprivrednu mašinu neko mora da napravi. Ko će ako nemate zanatliju?

Ljudi, o čemu mi ovde pričamo? Mi ovde želimo da uvedemo sistem po kome će našu proizvodnju da podižu ljudi iz kancelarija. To ne može nigde, to nigde nije uspelo. Da biste razvijali privredu, morate da imate razvijene zanate.

Ne znam čemu se ovde neko suprotstavlja, tome da razvijamo privredu? Kažete – moramo da razvijamo turističke usluge. Slažem se, da, moramo da

razvijamo turističke usluge, ali morate da napravite hotel, a taj hotel mora neki zanatlija da napravi. Prema tome, ne razumem o čemu se ovde radi.

U svakom slučaju, drago mi je da se ovde videla velika razlika između nas, koji zastupamo da se ovo uvede, i njih, koji su apsolutno protiv toga i koji su nam uveli isključivo nekakav menadžerski sistem, koji je potpuno uništavao ovu zemlju. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala vam na raspravi, vama i gospođi Jovanović.

Reč ima Aleksandra Čabraja, po amandmanu.

ALEKSANDRA ČABRAJA: Hvala.

Ja počinjem da brinem da li ćemo uopšte stići do Zakona o srednjem obrazovanju, kao što smo, nažalost, potpuno preskočili Zakon o visokom obrazovanju jer smo potrošili vreme, bar kako ga je računao predsedavajući. Počinjem da brinem da li ćemo uopšte raspravljati o nekom drugom zakonu, ali da ostavim to sada po strani.

S obzirom na to da se svi amandmani opozicije svode na brisanje, jer svi mi zaista smatramo da ovaj zakon uopšte ne treba da bude donesen, želim da kažem nešto o toj diskusiji da li nam je potrebno ovo dualno obrazovanje ili nije potrebno.

Molim vas, ja sam radila, već sam to rekla kada smo pričali o srednjem obrazovanju, u srednjoj školi skoro 15 godina, koja je, sticajem okolnosti, obrazovala i trogodišnje i četvorogodišnje kadrove, čak i odrasle itd. Uopšte nije tačno da nisu dosada kvalitetni majstori obrazovani u srednjim školama. To nije istina. To jednostavno nije tačno.

Tehnička škola na Vračaru, u kojoj sam ja radila, imala je i saobraćajne, i elektro i mašinske majstore itd., koji su izlazili sa normalnim znanjem i nije tačno da je to nešto što je izmišljeno sada i da nije nikada postojalo. Jednostavno, nemojte govoriti o tome, ja vas molim. Možda ljudi ne znaju, ne verujem da neko to može da ne zna, ali ovde se priča kao da nije ni postojala trogodišnja škola do današnjeg dana u Srbiji, a to jednostavno nije istina. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Narodni poslanik Srbislav Filipović, po amandmanu.

Izvolite.

SRBISLAV FILIPOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Gospodine ministre, dame i gospodo narodni poslanici, vidim da neki govore ali ne razumeju i ne znaju o čemu govore i sasvim je u redu da govorite, da pričate, da kritikujete zakon, pa možda nešto i nađemo iz te kritike. Pokušavamo, evo, moje kolege i ja, slušamo dva dana nešto iz redova opozicije, međutim, ništa smisleno. Jedino što smo čuli to je – hajde da obrišemo sve.

Hajde onda da obrišemo i obrazovanje, i školu, i da nemamo ništa i da ova zemlja bude zemlja primitivnih, neobrazovanih ljudi i ljudi koji ne znaju ništa da rade.

Govorili su toliko o jeftinoj radnoj snazi. Molim vas, šta ćete jeftiniju radnu snagu od one koja je bez posla, od one koja nema gde da radi, ne može da prehrani dete, ne može da ga školuje, ne može da mu kupi te udžbenike o kojima su puna usta pripadnika opozicije? Takođe se govori o ljudima koji teško žive. Aman više, ko je 400.000 ljudi ostavio bez posla u ovoj državi? Ko je nama našao da drži predavanje? Tajkuni, Dragan Đilas, „žuto preduzeće“ i oni kojima je svega malo ili svega mnogo, ne znaju još ni gde su ni šta su. Da li je to ta priča? Da li su to ti koji treba da drže predavanje ovde SNS-u, Aleksandru Vučiću i nama koji podržavamo i obrazovanje i dualno obrazovanje i razvoj države?

Govorio je moj kolega Đukanović o privredi. Kako da razvijamo bilo šta ako nemamo zanatlije, ako nemamo ljude koji mogu da urade konkretan posao koji nam je potreban na nekom mestu? Kako bilo šta da se zida i gradi u jednoj zemlji ako nemate zanatlije? To je čista demagogija i to ona najprizemnija moguća, prilika da se zamenom teza o udžbenicima govori o dualnom obrazovanju, o siromašnima i ne znam čemu. Pa zašto ste te ljude doveli u situaciju da budu siromašni i da nemaju?

Naravno, u Srbiji se ne živi lako i dualno obrazovanje jeste nešto što treba da nam pomogne da se živi daleko bolje, i ministar je o tome i govorio kroz primere koliko neko može kao zanatlija sa konkretnim znanjem u rukama da zaradi. To su natprosečna primanja i upravo se borimo za to da onoliko koliko znaš toliko i zarađuješ. Ali ne koliko znaš da ukradeš da toliko imaš, nego da koliko možeš da ukradeš toliko provedeš u zatvoru a ne u Skupštini Republike Srbije. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima Vjerica Radeta.

VJERICA RADETA: Dame i gospodo narodni poslanici, mene ova priča o dualnom obrazovanju, pošto traje već otprilike pet godina u najavi, podseća na onu jednu kampanju kada se samo ponavljalo – kancelarija za brze odgovore, kancelarija za brze odgovore.

Zašto upoređujem ove dve asocijacije? Zato što mislim da će i ovaj zakon završiti kao i kancelarija za brze odgovore, jer niti ima uslova da se ovaj zakon primeni, odnosno sada predlog a uskoro valjda zakon, niti će doći zaista do njegove primene.

Razumljivo je, naravno, da poslanici koji podržavaju Vladu imaju drugačiji odnos prema Vladinim predlozima od nas koji ne podržavamo Vladu ni aktuelni režim. Ali nemojte u obrazloženjima, drage kolege, da se ponašate kao

da smo svi mi koji vas slušamo dualno obrazovani. Nemojte da vredate inteligenciju narodnih poslanika i građana Srbije. Vama se kaže jedno, vi okrećete priču na nešto sasvim drugo, a dobro razumete da smo mi zapravo u pravu.

Ovde se javljaju da govore... Naravno, svako ima pravo i treba da se javi da govori... Javljaju se ljudi koji su završili visoke škole i nagovaraju neku novu decu da se kanu visokog obrazovanja i da idu da što pre dođu do posla, da završe tu neku dualnu školu, da se, kako im obećavaju, što pre zaposle. Niti će od tog posla biti išta, niti će, već sam rekla, od tog dualnog obrazovanja biti išta, niti vi imate, gospodo, kapacitete u privredi.

Vi dobro znate, ono što zna cela Srbija, da su svi ti svakodnevno otvoreni nekakvi novi pogoni firmi iz belog sveta ovde na određeno vreme, da su ovde dok ne potroše pare iz subvencija koje dobijaju od države, da na najgrublji mogući način maltretiraju zaposlene, koji kod njih rade uglavnom svi na određeno vreme, da je prosek zarada u tim inostranim firmama kojima se vi dičite ispod minimalne cene rada. Dakle sve je to nešto što se zna i što vi ne možete sakriti lepim vestima u televizijskim dnevnicima.

Slušala sam sinoć kako čovek u jednoj emisiji priča takođe o dualnom obrazovanju i on kaže da nisu važne diplome, da je važno šta ko ume da radi. To, jednostavno, nije tačno. Istovremeno se hvali svojom diplomom i svojim prosekom ocena. To, opet, nije fer. Dakle, ako nije važna diploma, onda ne pokazuj nikom da imaš diplomu, važno je da znaš nešto da radiš, ako eventualno znaš.

U istoj toj emisiji čovek opet kaže kako ćemo mi imati problema jednog dana kao Bugarska, a Bugarska ima problem jer nema metalostrugara. A vrhunac je bio kada taj neki čovek u emisiji kaže da ta priča da treba ljudi da se obrazuju itd. podrazumeva da u svakog visokoobrazovanog akademskog građanina država ulaže neke pare i onda nastaje problem kad taj čovek želi da napusti državu. Zamislite vi tu logiku. To je prosto neverovatno.

Dakle, ljudi, ne valja vam ovaj zakon. Ne valja vam koncept. Ne valja vam koncept čak i da imamo tu ekonomsku potporu za ovakav zakon. Uveli ste Privrednu komoru, ničim neizazvanu, da upravlja ugovorima koji će se zaključivati između poslodavaca i dece koja će tamo da rade. I onda ovde neko od kolega kaže – isto ovako ste pričali protiv Zakona o radu pa vidite sad dokle smo stigli sa Zakonom o radu. A dokle smo stigli? Koji su rezultati Zakona o radu? Koji?

To što više od pola Srbije radi na određeno vreme da bi na taj način držali na uzdi ljude da u vreme glasanja pokazuju glasačke listiće za koga su glasali ili im se neće produžiti ugovor o radu? To što svaki dan imamo u

medijima konkretne primere gde je neko doživeo neku tešku nesreću na radu, gde nije obezbeđena tehnička zaštita na radu, gde kolege ne smeju da svedoče da su videli to što su videli zato što će dobiti otkaz? Zar vi ne znate da se to dešava u Srbiji? Gde vi živite, ljudi? Dešava se, nažalost, sve to se dešava u Srbiji.

Nabrajate koji nam sve zanati trebaju, pa onda pokušavate demagoškim pričama da skrenete pažnju javnosti kao da mi koji smo protiv dualnog obrazovanja potcenjujemo neka zanimanja. To apsolutno nije tačno. Svaki posao koji se obavlja časno i pošteno je nešto što je apsolutno prihvatljivo. Čovek koji se bilo kojim poslom bavi, ako pošteno radi svoj posao, ima sve naše uvažavanje. Svako ko je lepo išao u školu, završio zanat i dobio diplomu auto-mehaničara, na primer, ima puno uvažavanje, mnogo veće od onog ko je kupio diplomu pa maše diplomom i onda priča kako je dualno obrazovanje dobro. Pa što ne ostadoše na tom nečem što liči na dualno obrazovanje nego pohriše da kupuju diplome, doktorate, sve akademske titule? Ima to, odeš na kiosk brze hrane i kažeš daj mi to, daj mi to, i sve ide, nije nikakav problem.

Šta smo mi to još danas ovde slušali? Opet sam sinoć čula, kaže – zbog ubrzanog smanjenja broja nezaposlenih preti nam opasnost od deficita nekih zanimanja. Zamislite, strah nas je od ubrzanog, kako reče, smanjenja broja nezaposlenih. I vi mislite da je to verovatno, da je to moguće, da se to zaista dešava? Vi ćete sad... Možda će neko da replicira pa da čita neke statističke podatke. Znae, to što vi čitate iz statistike nema baš nešto bliskosti sa realnošću. Vi to takođe dobro znate. Sve što danas pokušavate ovde da objasnite je jedna demagoška priča, koja skreće pažnju sa stvarnih problema.

Takođe, neko od kolega kaže – hoćemo da razvijamo privredu i poljoprivredu, a nećemo zanate. Hoćemo da razvijamo i poljoprivredu i privredu, i hoćemo diplomirane agronome, diplomirane tehnologe, diplomirane inženjere, diplomirane programere, diplomirane elektro inženjere, diplomirane mašinske inženjere, diplomirane građevinske inženjere. E, to nama, gospodo draga, nedostaje u Srbiji.

Samo 6,5% građana Srbije ima visoko obrazovanje. Da vidim ko je taj ko će iskreno reći svom detetu – idi, brzo završi tu školu kroz ovo dualno obrazovanje, nemoj da se školuješ da budeš akademski građanin. Da li ima takvih? Reći će ovde da bi na taj način podržali zakon ili u nekoj emisiji ili za neke novine itd. Realno, u životu, bogami neće.

Naravno, biće uvek i dece koja će završavati zanate, i bilo je. Vi ovde, rekao je već neko, govorite kao da nikada niko nije završio nikakav zanat u Srbiji. Imamo mi i te kako ljudi koji su i dobri majstori, dobri stručnjaci i danas imamo škole u kojima se završavaju zanati. Vi sad kao izmišljate toplu vodu uvođenjem dualnog obrazovanja, koje će zapravo uništiti...

Sušтина je, ministre, ono što smo vam govorili kada smo govorili u načelnoj raspravi – EU, koja vas tera da donosite ovaj i ovakve zakone, hoće da u Srbiji ima samo formalno obrazovane ljude. Zato vam i dozvoljavaju da kupujete diplome i da sa takvim diplomama zauzimate odgovarajuće funkcije i odgovarajuća mesta. Zato što EU hoće formalno obrazovane a suštinski neobrazovane ljude u Srbiji da bi mogla da manipuliše našim budućim generacijama kako god hoće, a to znači državom Srbijom.

Podsećamo vas takođe, ministre, govorili smo o „šugaricama“ koje su uništile nekoliko generacija ljudi tada u bivšoj Jugoslaviji, svakako deo i u Srbiji. Vi ste rekli da ovo nema veze sa „šugaricama“. Ne mora da ima po konceptu, ali i ovo će uništiti neke generacije ukoliko, ne daj bože, ovaj zakon zaista budete počeli primenjivati kako ste najavili, ali srećom tek 2019. godine; ko živ, ko mrtav do tada.

Dakle, ovaj zakon treba da se povuče ako iskreno mislite da nešto uradite pozitivno u obrazovnom sistemu, u oblasti prosvete. Mnogo ste najavljivali, ministre, ljudi su vam verovali zato što i sami dolazite iz prosvete i što imate dugogodišnje iskustvo i u vašem ličnom poslu, a nemojte da dozvolite, zato što je neko nekome naredio da mora da donese ovakav zakon, da hvaljenjem ovog zakona poništite sve ono što ste dobro radili prethodnih 30 i koliko godina. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Radeta.

Reč ima narodni poslanik Veroljub Arsić.

Izvolite.

VEROLJUB ARSIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, gospodine ministre, nemojte da vas ovo čudi. Kad god hoćete nešto da reformišete, naići ćete na ovakve diskusije i na ovakve poslanike koji će sve što su vaše dobre želje da prebace na deo terena koji se zove politika i politički interes. Nemam ništa protiv ako je taj politički interes koji oni hoće da ostvare zajednički sa interesom građana Srbije, ali nije tako.

Odmah da raščistimo. Reče jedan kolega ovde da vratimo socijalističko samoupravljanje. To je bila šala, ali nažalost naš prosvetni sistem još uvek funkcioniše na onim principima iz 80-ih godina prošlog veka kada je komitet određivao koja će fabrika gde da se otvori i kako će koja škola koje kadrove za tu fabriku da profiliše. Komitet se raspao, ali su škole ostale.

Recimo, ja vidim svrhu da u Požarevcu, iz kog dolazim, imate srednju tehnički školu koja ima elektro smer, mašinski smer, rudarski smer itd., zato što se oslanja na elektroenergetski sistem koji pripada EPS-u. Imamo i poljoprivrednu školu, gde imate ratarstvo, voćarstvo, ali imate i smer

prehrambene tehnologije. A je li ima neki pogon u Požarevcu koji se bavi prehrambenom tehnologijom? Nema.

Kao posledicu imamo prehrambene tehnologe koji moraju da traže posao izvan Požarevca, a često izvan Srbije, jer Požarevac nije usamljen u Srbiji, tako da imamo ekspanziju ljudi koji su završili škole a nemaju gde da se zaposle zato što privreda nema potrebe za takvim strukama. I onda ćemo da se zaklinjemo kako mi radimo u interesu tih ljudi, neki poslanici ovde, a ne sagledavamo činjenicu da oni nemaju posao. Kada nemaju posao, nemaju ni budućnost. Pričamo kako će Zapadna Evropa da ih izrabljuje a mi ih teramo iz Srbije u Zapadnu Evropu zato što ne možemo da im damo posao ovde. Pa ko koga onda izrabljuje? Ko je to radio?

Da bismo sačuvali državu, građane, moramo tim ljudima da obezbedimo da se školuju i da sa svojom školom mogu da pronađu posao. Ovi ovde što se zaklinju da su intelektualna elita Srbije i da su oni koji ne glasaju za DS građani drugoga reda, to je govoreno na njihovim tribinama, pravili su i otvarali privatne fakultete, uzimali ljudima novac, davali tim istim ljudima diplome sa kojima ne mogu sad ništa da rade. Šta je bilo u pitanju?

Kad pričamo o tome da li neko treba da bude zanatlija ili diplomirani inženjer pa ko šta može, ko šta voli, nećemo valjda mi to da određujemo. Ali ne možemo ni da određujemo, evo, ne mora da bude strani investitor, srpskom investitoru koji će profil radnika da zaposli u svojoj fabrici. Ne možemo. Pa ne biste ni vi to u svojoj kući. Da li ne možemo da uklopimo interes države? A interes države jeste da imamo kadrove i da školujemo ljude koji će sutra naći posao bez obzira na nivo stručne spremljenosti i da imamo poslodavce koji su, eto da kažem, Srbi, da zaposle srpske radnike, građane Srbije u srpske fabrike u Srbiji.

Ili ćemo da okrećemo sve to naopačke? Neko je okretao naopačke. Prvo smo izgubili fabrike, onda smo trošili ogroman novac na decu koja nemaju budućnost bez industrije, a onda se neko pojavio pa kaže – imate veliki odliv radne snage iz Srbije. I kad se pojavi neko ko pokušava nešto da reformiše u Srbiji, da pokrene proces reindustrijalizacije Srbije, nazivate ga izdajnikom, on radi u korist zapadnih kompanija itd.

Imate li neko drugo rešenje? Da vratimo socijalističko samoupravljanje? Druga Tita ne možemo da vratimo, ali valjda smo izašli iz 80-ih godina prošlog veka, ljudi! Da postavimo stvari na svoje mesto pa ćemo da se hvatamo i za kancelarije za brze odgovore, kao neki primer.

Gospodine ministre, prestala je potreba za njima. Sada se građevinska dozvola sa 18 meseci, koliko su nam ovi davali, dobija za 45 dana. Ko će to da drži? Više nema smisla. Neko je zaboravio da postoje računari, oni bi i dalje da crtaju kredom.

Mislim da ovaj zakon treba, na prvom mestu, srpskoj budućnosti, a to su deca. Ovde se u celu priču i u celu diskusiju ulazi sa jednom konstatacijom koja je toliko izokrenuta, toliko izvitoperena i toliko besramna da će neko, ako neko ide na dualno obrazovanje, biti samo zanatlija. Eto to nije sramota, ali biće samo zanatlija. Nije tako. Niko nikome ne brani da nastavi školovanje, ali kada su u pitanju prirodne nauke, e ja vam kažem, taj koji je bio na dualnom obrazovanju lakše će da završava fakultet, to da znate. Jer onaj koji se bavio samo teorijom ne zna da razlikuje generator ili asinhroni motor i ne zna da su to iste stvari. To ste sve izokrenuli.

Kaže treba nam diplomirani inženjer elektrotehnike. Treba, ali treba neko da poveže tablu sa osiguračima. Hoćemo li inženjera elektrotehnike? Nećemo, to će biti tehničar. Treba nam, ne znam šta su sve nabrajali, ali svako prema svojim afinitetima, svako prema svojim željama, svako prema svojim potrebama. Država je tu da da svakome istu šansu. Koliko će ko da je iskoristi, u suštini je njegova stvar. I nemojte tu šansu koju im država daje da kvarite jer radite protiv interesa onih za koje se navodno ovde zalažete.

Na stranu politika, ali ne može neko da brine o radnicima ako je za vreme njegove vlasti ostalo 400.000 ljudi bez posla, slovima i brojem, i ne može neko da se izrugava rezultatima. Dovoljno je da malo izađete na ulicu. Ništa nije izmišljeno. Pogledajte malo oko sebe pa ćete da vidite zašto SNS i Aleksandar Vučić pobeđuju sa preko 50 procenata.

Onda se raskukamo nad penzijama. To je bilo smanjeno 2014. godine. Izgubili ste izbore 2016, izgubili ste izbore 2017. godine. Jedanput priznajte izborni poraz. Otkriću vam jednu veliku tajnu kako možda možete neki put... Ali ne vi, nego neki drugi. Nemojte da govorite neistinu građanima kao što ste radili dok ste bili na vlasti i dok ste sada opozicija. Pre ili kasnije za to saznaju. Bolje im recite istinu, možda i glasaju za vas.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Vjerica Radeta, replika.

VJERICA RADETA: Vrlo kratko.

Kolega Arsić se uglavnom obraćao drugom delu opozicije, ne meni kao predstavniku SRS, osim tamo gde je pomenuo da neko kao loš primer navodi Kancelariju za brze odgovore. I neću se sada baviti Kancelarijom za brze odgovore, ali hoću da iskoristim ovu repliku da pitam ministra, nismo još čuli odgovor – koliko će zarađivati ta deca koja budu radila u okviru dualnog školovanja?

Drugo pitanje – da li će im biti uplaćivani doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje? To u ovom zakonu ne piše, a pošto ne piše, znači neće. Deca su maloletna. Ne daj bože, nekom se nešto desi na poslu. Pošto su mahom

fizički poslovi ili zanati, koji nisu bukvalno fizički poslovi ali se radi sa mašinama itd., šta će se desiti ako, ne daj bože, to neko dete ostane invalid? Da li će imati nekakvu invalidsku penziju zbog toga? Ko će se brinuti o njemu?

Dakle, mnogo je ovde ozbiljnijih problema nego ovo što se sad ovde priča kao u okviru nekakve predizborne kampanje, samoreklamerstva itd. Ozbiljna pitanja, ministre, imamo i bilo bi dobro, zbog javnosti, da odgovorite na ova pitanja, a ponoviću još ono što smo govorili u načelnoj raspravi – ovaj predlog zakona, i sutra zakon, jeste mamac za siromašne porodice i decu iz siromašnih porodica koja su ozlojeđena što porodice ne mogu da im kupe patike pa će da kažu – idem ja da radim tamo pa šta bude posle, da bar dobijem neki dinar jer ovako nemam ni za užinu.

Dakle, generalno niste rešili problem pa pokušavate da napravite da deca hrane roditelje. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Milimir Vujadinović, po amandmanu.

MILIMIR VUJADINOVIĆ: Predsedavajući, pokušavam sve vreme da shvatim argumente zbog kojih bi trebalo da podržimo i ovaj amandman i druge amandmane koje su uložili poslanici opozicije na ovaj zakon i nisam baš mnogo uspeo.

Svašta smo se danas naslušali. Uspeo sam samo da pohvatam, kažem, neke podatke ovako. Frapantan je način na koji ih opozicija iznosi. Naime, kažu ljudi iz DS – pa ne trebaju nam zanatlije, ne trebaju nam obučeni majstori, jer, bože moj, privredni rast u Srbiji je 1,3%.

To jeste netačan podatak, ali čak i da je tačan, ako ga poredite sa rastom od minus tri posto, koliko je iznosio u vreme dok je DS upravljala Srbijom i svi ovi koji su posle iz nje nastali, mislim da su svi ostali argumenti suvišni.

Moja koleginica je rekla – javiće se neko sa statističkim podacima pa će da nam ih izdeklamuje. Znam ja, bole statistički podaci. Statistika je sama po sebi egzaktna nauka. To jeste najbolja slika svega onoga što se danas u Srbiji dešava. Statistika kaže da je stopa nezaposlenosti u Srbiji u 2012. godini bila 26%, a da je danas nešto manje od 12%. To je podatak koji boli. To jeste rezultat rada i ove Vlade i one prethodne, koju je vodio sadašnji predsednik Aleksandar Vučić.

Kaže jedna koleginica iz opozicije – bože moj, kao da dosada nismo imali majstore. Jesmo, tačno. Imali smo majstore, to je istina, ali kao da je neki greh usavršiti i obučiti decu koja su odlučila da budu zanatlije. To je ono što nisam mogao da razumem iz svih ovih argumenata opozicije.

Takođe, kaže da stvaramo jeftinu radnu snagu i da ti ljudi neće biti u mogućnosti da završe visoke škole. Međutim, ministre, ja opet podsećam javnost

Srbije da je, prema Zakonu o visokom obrazovanju, omogućeno studiranje kroz rad, tako da ne vidim nikakvu prepreku da neko upiše fakultet a da pri tome već poznaje neki zanat. Naprotiv, to vidim kao prednost u njegovom daljem usavršavanju i obrazovanju. Doduše, to nije nikakav greh, kažem, ali moraće da se suoče sa onim podrugljivim stavom i da se suoče sa ruganjem koje stiže iz DS koju u ovom momentu sačinjava tzv. elita. To je jedino što će morati da izdrže te buduće zanatlije.

Rekoše, takođe, da nema koristi, da će strane kompanije otići i bog zna šta će se desiti. Ja ću vam reći jedan kontraargument. Znate, ministre, bili ste u Subotici, u Tehničkoj školi „Ivan Sarić“ i Politehničkoj školi Subotica. Moram da se zahvalim i ljudima iz te škole. Izveli su prvu generaciju od 60 maturanata po sistemu dualnog obrazovanja. Ljudi su ostali, ali svi su ostali da rade u Subotici, u „Simensu“, u „Norma grupi“, u „Amateku“. Politehnička škola u ovom momentu školuje još 60 srednjoškolaca kojima su već ponuđeni ugovori u Industriji nameštaja „Bajmok“, Industriji nameštaja „Budućnost“, fabrici nameštaja u Bačkoj Topoli. Ima to i te kako svoju korist.

Pokušao sam da napravim jedno poređenje svih argumenata koje iznosi opozicija, valjda u nemoći da iznese neki valjan argument iznosi čak i lažne argumente, i da javnosti Srbije pokažem zašto je dobro da Narodna skupština prihvati ovakav predlog zakona koji ste stavili pred nas, uvaženi ministre. Toliko i hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Marko Đurišić.

MARKO ĐURIŠIĆ: Stvarno želim da kažem, posle nekoliko puta ponovljenih kritika, da opozicija ne kritikuje ovaj zakon zato što je elita i zato što imamo nešto protiv da se u Srbiji obrazuju zanatlije, da ovo nije zakon koji obrazuje zanatlije. Pročitajte obrazloženje. Kaže ministar – učenje kroz rad ne predstavlja za učenike proste manuelne zadatke već programiranje, projektovanje i rukovođenje pametnim mašinama koje su deo savremenih modernih proizvodnih procesa u kompanijama.

Vi ovde obrćete teze da neko smatra da Srbiji ne trebaju zanati i zanatlije, da su ti ljudi manje vredni. To nije istina. Mi smo protiv ovoga zato što želimo da stvorimo društvo koje će dati šansu svima, svakom mladom čoveku, da iskoristi talenat i potencijal koji ima u sebi. Ovo po našem mišljenju nije način u ekonomskoj situaciji u kojoj se Srbija nalazi.

Još jedna stvar, pošto vidim da to svi ovde ponavljaju kao papagaji, o navodnom padu stope nezaposlenosti sa 26% na 11%. Da vas uputim na izjavu direktora Republičkog zavoda za statistiku, koji je javno rekao da je, zbog

izmene u metodologiji 2014. i 2015. godine, nemoguće upoređivati podatke iz 2016. godine sa podacima iz 2017. godine.

(Predsedavajući: Hvala. Završite rečenicu.)

Da završim? Da, hvala.

Ti podaci su neuporedivi. Možemo da govorimo o apsolutnim brojevima. Za pet godina je smanjeno. Za 100.000 ljudi je manje na birou.

(Predsedavajući: Isteklo vam je vreme, kolega Đurišiću.)

Koje vreme je isteklo? Ja sam se javio. Imam vreme poslaničke grupe. Imam vreme...

(Predsedavajući: Nemate više vremena, kolega. Zato sam vas upozorio.)

Koje vreme nemam? Kao šef poslaničke grupe nemam vreme? Još sedam minuta.

(Predsedavajući: Ovlašćeni je Nenad Konstantinović.)

On je došao? Izvinjavam se. Nisam znao da je tu.

PRESEDAVAJUĆI: Ništa. Nema problema. Nastavljamo dalje.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: Jeste, i kada se promeni ta metodologija tako da bude u skladu sa evropskom, onda opet ne valja. I kad se pokaže baš od strane tog Zavoda za statistiku da, kad se obračuna i po jednoj i po drugoj metodologiji, opet je neuporedivo bolje nego sa ovim što je ostavljeno Srbiji 2012. godine, opet nekom nešto nije jasno.

Ne razumem tu čudnu i nakaradnu logiku da to što je danas bolje nekome može da smeta. Da li je moguće da je neko do te mere sebičan da, ako se pokazuje da sam nije umeo bolje od onoga što je danas, mora zbog toga svaki put da bude negativan, da kritikuje i ono što je teško razumnom čoveku da kritikuje? To zaista ne razumem, meni je to neprihvatljivo.

Kažu – zbog ekonomske situacije u kojoj je Srbija danas, ovaj predlog zakona nije dobar. Pazite, zbog ekonomske situacije. I šta sad čovek da shvati kao poruku? Koštaće državu, a nije joj lako danas. A kako će to koštati? Da li su sami poslodavci izrazili želju da u ovome učestvuju? Jesu. Da li su prihvatili da sami snose deo troškova, i materijalnih ali i te finansijske naknade koje su predviđene đacima? Jesu. Dakle čega se mi to odričemo u značajnoj meri a da nije prešlo, bukvalno, na privredne subjekte?

Zar mi nećemo uštedeti sa druge strane, upravo kroz sredstva koja su škole ulagale, koliko je ko imao mogućnosti, upravo kroz sredstva koja je država davala da se opremaju tamo neke radionice, neki radni kabineti, da se neki materijal nabavlja? Dakle, šta je tu neprihvatljivo s aspekta naše ekonomske situacije? Kakav je to pa argument?

Oni koji su se trudili malopre da zvuče strašno zabrinuto nad sudbinom države zbog toga su se kritički obušili na to kako je to danas i šta je to pa postignuto. Pa tih 140.000 radnih mesta koja jesu obezbeđena u tom periodu sa kojim neki ne mogu da žive, s kojim ne mogu da se pomire, to je ta razlika i to je ta realnost.

Što je nekima bilo bolje sa Draganom Đilasom, žutim tajkunom, u njegovim upravnim i nadzornim odborima, to razumem. To da njima nedostaje i da im fali, to je tačno, ali ako se ikada zabrinete nad pitanjem tih subvencija o kojima mnogi i dalje pričaju, a teško im je, muka im je da pročitaju o njima jednu jedinu rečenicu, videćete da je tačna jedna stvar – bilo je tu i spornih programa. A onda, ako zagrebete malo dublje, videćete i kada. Upravo u predizborno doba 2012. godine, to divno, sjajno, blistavo, i tog žutog tajkuna i tih koji su mu sasluživali iz sve snage, i tih statističkih pokazatelja, koji opet ne mogu da se porede sa dobrim stanjem kakvo je danas.

Ako to nekome nedostaje, nek ostane njegova lična potreba, nek ne opterećuje Srbiju, kojoj danas ide bolje nego u njihovo vreme. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Ivan Manojlović.

Izvolite, kolega Manojloviću.

IVAN MANOJLOVIĆ: Samo sam hteo da se nadovežem, jedan deo je moj kolega Orlić već napomenuo, ali upravo ovakva vrsta diskusije pokazuje jedno stanje i u Parlamentu a i generalno u Srbiji, da ovde sa jedne strane postoji ona mračna strana koja uporno pokazuje da ne vodi brigu i da joj nije stalo ni do onih 400 i više od 400 hiljada radnika koje su otpustili, ni do silnih preduzeća koja su bila ugašena u njihovo vreme, ali eto i danas ne vide u ovome ništa dobro i pozitivno.

Sušтина i jeste u našoj razlici, zato što oni vide sve stvari mračno, što u svim stvarima pronalaze nešto što je loše, pa mi kažemo – ovo omogućava mladim ljudima da steknu najbolje adekvatno obrazovanje, a onda oni kažu – a šta ako se neko povredi, šta ako neko strada, šta ako se nekom nešto dogodi? I u svemu nalaze nešto ružno, nešto mračno.

I to je razlika između ovog dela sale i onog onde, prekoputa, zato što mi želimo da Srbiju razvijamo, zato što mi želimo da pronalazimo nešto dobro, pozitivno. I za njih je bolje da u Srbiji postoje ona deca od 30 i 40 godina koja će da završe nekakav fakultet i da ostanu bez posla i da zavise i dalje od roditelja ili najčešće od nekih penzionera u Srbiji pre nego da se nekom omogući da nakon srednje škole već dobije posao.

Ovo pokazuje i da ne obraćaju pažnju na mlade ljude u Srbiji, a upravo mladi ljudi kao jedan od glavnih problema ističu kasno osamostaljenje od

roditelja. Upravo dualno obrazovanje, na ovakav, adekvatan način, uz poslodavca koji će da garantuje... Evo i u Kruševcu, odakle sam ja, postoje već dva odeljenja mehatroničara, koji će biti školovani i stipendirani i koji će dobiti posao. Nakon toga tim mladim ljudima omogućiće da se osamostale, a ako to ne žele i žele da nastave studije, moći će u svakom slučaju to da učine. Hvala puno.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Manojloviću.

Reč ima narodni poslanik Srbislav Filipović.

Izvolite, kolega.

SRBISLAV FILIPOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Gospodine ministre, dame i gospodo narodni poslanici, neću dugo. Neću dugo zato što je sve jasno, ali moramo neke stvari da ponovimo i da utvrdimo lekcije, jer ako neko ne želi da uči, jasno nam je zbog čega ne želi. Zato što mu je odgovaralo vreme u kome nije moralo da se uči, u kome je moglo da se ništa ne zna i da se bude sve bogatiji i bogatiji.

Oni ne vide šansu u dualnom obrazovanju. Ne vide šansu u promenama, ne vide šansu u reformama, jer ako je sve isto, to je prilika da možda ponovo podmetnu neku svoju lopovsku ideju građanima. Ako se nešto promeni, ako ljudi žive bolje, e, onda to za njih ne stvara šansu da se ponovo vrate na grbaču svih nas.

Zato su mi građani Srbije koji gledaju današnji prenos poslali bezbroj poruka, i meni i mojim kolegama, i podržali iz sve snage zakon o dualnom obrazovanju i reforme koje sprovodi ministar obrazovanja i ono što radi SNS i danas u Parlamentu i u državi.

Hoću da kažem – zašto nekome smeta smanjenje nezaposlenosti? Smeta zato što onda nema novih glasača za doživotne demagoge. Zašto nekome smeta povećavanje plata u privatnom sektoru? Zato što to onda populariše ljude da rade u privatnom sektoru, da otvaraju svoje privatne kompanije. Zašto nekome smeta podsticaj privatnog sektora? Pa zato što više nikada neće moći svoje partijske kadrove da uglavljuju u taj isti javni sektor i da njihove neradnike, njihove lezileboviće izdržava država. To više nikada neće u Srbiji da se desi.

Još jedna stvar, za kraj. Oni od svog slepila svetlo ne vide, ali bitno je da 60% građana Srbije koji podržavaju predsednika Aleksandra Vučića i SNS to svetlo vide i da je tim građanima sve bolje. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Na član 2. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici prof. dr Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik prof. dr Marko Atlagić.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovani potpredsedniče Narodne skupštine Republike Srbije, pošto je bivši režim trebalo da donese zakon o dualnom obrazovanju pre 14 godina a nije, doveo je školstvo Srbije na najnižu moguću meru u istoriji školstva i pedagoških ideja Srbije, a predsednik Republike Srbije Aleksandar Vučić je inicirao donošenje ovog zakona o dualnom obrazovanju koji predstavlja prvorazredni pedagoško-obrazovni reformski iskorak SNS-a i Ministarstva prosvete i ministra Mladena Šarčevića zadnjih 14 godina, zbog uštede vremena odustajem od obrazloženja ovog amandmana.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, profesore Atlagiću.

Marijan Rističević se javio za reč.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, već sam pričao o krojaču Tadžiju. Toliko smo u deficitu sa krojačima da je predsednik stranke bivšeg režima morao sa Njujorške avenije da dovodi krojača da mu šije skupocena odela, zajedno sa Miškovićem i Maticem, zajedno sa tajkunima, i tom prilikom je priredio, u čast dualnog obrazovanja, u vojnoj rezidenciji jednu modnu reviju.

Sada ću pričati o onome ko mi dostavlja informacije o njemu. On trenutno nije tu, iz te iste stranke bivšeg režima. Dakle, koliko se isplati biti konobar? Poznati „Maldivac“, „Vojvoda od Maldiva“, koji je letovao zimi... Zimi letuje a leti zimuje, da bude skuplje, to im je fensi. Dakle, potrošio je na jedno letovanje 25.000 evra u zimu, negde oko Nove godine.

(Predsedavajući: Vratite se na amandman.)

Naravno, dualno obrazovanje. Toliko je bakšiša konobarima ostavio... A tamo je noćenje od 1.500 evra. Toliko je taj pripadnik stranke bivšeg režima ostavio konobarima i kuvarima... I zato valja to dualno obrazovanje, valja imati zanat. Toliko je bakšiša ostavio da su oni posle toga otvorili svoj privatni hotel i privatni restoran. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Aleksandra Jerkov, po Poslovniku.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem, potpredsedniče. Član 158.

Pošto nas je potpredsednik Miličević, evo upravo sada pored vas pa će moći da potvrdi, na početku, kada smo se interesovali za način merenja vremena za raspravu o pojedinostima, obavestio da možemo u svakom momentu dobiti obaveštenje o tome koliko je vremena ostalo i na koji način se meri vreme, sada vas molim da nas obavestite da li radimo po nekoj računici gde neko ručno broji ili je ono što piše u e-parlamentu ispravno.

Da li se ova izlaganja narodnih poslanika koji su predložili da se stave zarez – uzgred, na mestima na kojima, inače, prema pravopisu srpskog jezika

zarezi ne smeju da stoje – i kada se jave da kažu da odustaju od obrazlaganja amandmana, to vreme računa kao dva minuta da su govorili ili se računa samo ono što su govorili?

Zbog toga što e-parlament obračunava samo ono vreme koje su utrošili zaista govoreći o amandmanima, a iz onoga što nam je predsednica prošli put rekla mi smo naslutili da ona, ne ona nego taj neko ko to u službi broji, svako javljanje, makar se poslanik javio da kaže „odustajem od rasprave“, računa dva minuta.

Tako da vas molim da nas obavestite na koji način se na ovoj sednici vreme računa, da li se primenjuje e-parlament ili neka vaša računica. A ako je vaša, onda kakva. I koliko je vremena ostalo za raspravu po amandmanima.

PREDSEDAVAJUĆI: Koleginice Jerkov, smatram da nisam prekršio Poslovnik, jer ja ne merim vreme.

(Aleksandra Jerkov: Ja molim za obaveštenje.)

Da, možete slobodno da se raspitate kod tehničkih službi, oni mere vreme, kao što i sami znate.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni o ovome? Mada nisam ni mogao da napravim povredu Poslovnika.

Hvala.

Na član 2. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Boško Obradović, Srđan Nogo, Marija Janjušević, dr Dragan Vesović, mr Ivan Kostić, Zoran Radojičić i prof. dr Miladin Ševarlić.

Reč ima narodni poslanik magistar Dragan Vesović.

Izvolite.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Gospodine ministre, član 2. utvrđuje pojmove, između ostalih, pod brojem 4 pojam instruktora, pod brojem 5 pojam koordinatora učenja kroz rad, ono što je nekad bilo, u stvari, profesor koji izvodi praktičnu nastavu, i mi smo predložili da se iz tačke 4, koja govori o instruktoru, reči „i odgovorno je da učenici steknu kompetencije propisane standardom klasifikacije“ obrišu, a da se te reči prebace iza tog bivšeg profesora praktične nastave, gde sam u neko doba i ja jedno 15-16 godina radio kao profesor praktične nastave.

Ja sam dobio ovde obrazloženje zašto ste to odbili. U obrazloženju se pozivate na Strategiju razvoja obrazovanja. Pričali smo već, kad je bila rasprava u načelu, o Strategiji obrazovanja u Srbiji; tu smo se u mnogo čemu saglasili.

Dva su razloga zašto smo predložili ovaj amandman. Prvo, hteli smo da vratimo poverenje u one profesore koji su se školovali da bi bili profesori praktične nastave. U doba kad sam ja vodio praktičnu nastavu na Zubotehničkom

smeru trebalo je da to bude lice koje je završilo fakultet. Smatramo da je to lice mnogo više kompetentno nego instruktor koji ima 40 sati obuke.

Ne radi se ovde možda toliko o stručnom zanimanju, ali jedan drugi razlog jeste možda još veći strah zašto smo to hteli da prebacimo sa terena Privredne komore, koja će da licencira i da odredi tog instruktora, jer Privredna komora je faktički udruženje nekih poslodavaca. Pričao sam vam o elementima za korupciju koji su tu nepresušni; na primer, ono što sam vam pričao o famoznom GIZ-u, evo ja sam bio u Kraljevu sad za vikend i dobio sam informaciju kako GIZ, može biti od onih šest miliona evra koje nam je tako dao, finansira lokalne televizije da reklamiraju upis u srednju školu za zanimanje zavarivač.

Gospodine ministre, da li mislite vi sa vašim saradnicima da mene možete da ubedite da je to nemačka bolećivost i briga za srpskog učenika ili apsolutni nemački interes za dato zanimanje koje će da ostvari preko Privredne komore?

Zato smatramo da je ovaj amandman bio apsolutno smislen. Srpski pokret Dveri je na ovaj zakon davao amandmane koji nisu „briše se“, jer smo smatrali da nešto moramo u srednjoškolskom obrazovanju da promenimo. Nismo sigurni da li je to najbolji način, ali je namera bila korektna. Ali očitno su iz nekog razloga svi naši amandmani pali u grupu amandmana „briše se“ i jednom serijom obrazloženja koje je Ministarstvo dalo i oni su izbrisani. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Vesoviću.

Na naziv iznad člana 3. i član 3. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić, Balša Božović, Gordana Čomić, Dragoljub Mićunović, Nataša Vučković, Vesna Marjanović, Dejan Nikolić, Maja Videnović, Radoslav Milojičić, Goran Ješić, Tomislav Žigmanov, Dušan Petrović, Veroljub Stevanović i Dušan Milisavljević.

Reč ima Aleksandra Jerkov.

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem, potpredsedniče.

Član 3. govori o principima kojima se rukovode oni koji učestvuju u procesu dualnog obrazovanja.

Dakle, svaki od ovih principa je u direktnoj suprotnosti sa onim što će ovaj zakon da proizvede. Kažete – profesionalnost, etičnost, karijerno vođenje i zapošljivost, dostupnost, relevantnost, celoživotno učenje, pravo izbora, jednake mogućnosti. Sve što će ovaj zakon da proizvede je u direktnoj suprotnosti sa ovim što ste postavili kao principe po kojima treba da funkcionišu učesnici dualnog obrazovanja.

Kada pričate o profesionalnosti, da li mi možete reći šta je tačno profesionalno i etično? Hajde da uzmemo i tačku 4, o tome da šalžete decu od 15 godina da rade u nekakvoj fabrici za platu koja je 70% minimalca, lažno ih ubeđujući da je to zagaranovani put ka poslu i lažno im obećavajući da će oni, ako baš, eto, nekim sticajem okolnosti ne uspeju da se zaposle kod tog poslodavca, moći posle da započnu svoj biznis.

Karijerno vođenje i zapošljivost. Kakvo karijerno vođenje kada će to biti zasnovano na lažnim obećanjima koja im nudite? Dostupnost, relevantnost, prohodnost, pristup radu, celoživotno učenje. Šta će, ceo život će učiti da zavrće jedan šraf? Mislim, prosto, ta zanimanja prema kojima će se ta deca zapošljivati nisu zanimanja koja garantuju ovo.

Pravo izbora je, to sam u raspravi u načelu rekla, jedna od najnemoralnijih stvari koju nama ovde tvrdite, da niko tu decu neće terati da idu na dualno obrazovanje nego će ona, bože moj, sama izabrati da idu na profile dualnog obrazovanja. I sami ste rekli da je to za neku decu koja baš ne vole mnogo da uče. Pa sad ja kao neki učenik ne volim baš mnogo da učim, ovde mi obećavaju neku platicu, lažno me uveravaju da ću moći da se zaposlim nakon toga u toj firmi, da imam siguran posao. Pritom mi verovatno porodica živi u nekakvoj bedi pa i njima tih deset hiljada dinara dobro dođe.

Šta mislite, koliko će te dece pod pritiskom roditelja otići na profile dualnog obrazovanja samo zato što će dobijati deset hiljada dinara mesečno? Koliko te dece će sa 14 ili 15 godina shvatiti da ste ih prevarili jer će, prevareni vašim lažnim uveravanjima, odlučiti da upišu te škole i onda posle shvatiti da iza toga niti ima posla, niti ima mogućnosti da počnu sami posao, niti ima mogućnosti da nastave školovanje? O kakvom slobodnom izboru mi pričamo kad se radi o deci od 14-15 godina kojoj dajete lažna obećanja?

I na kraju, jednake mogućnosti. Ako ovaj zakon išta radi, to je da ubija jednake mogućnosti u društvu, zato što svu onu decu koja upišu dualno obrazovanje osuđuje na to da budu vrlo slabo obrazovana, vrlo slabo plaćena i bez mogućnosti da nastave školovanje. Ovaj zakon ne samo da neće poništiti socijalne razlike koje postoje među učenicima, nego će ih zakopati u još veće razlike i u takve rovove iz kojih oni više nikada neće moći da izađu. A sve na račun stranih poslodavaca, lažnih investitora kojima sada dajemo na desetine hiljada evra i uslove koje ne dobijaju nigde u svetu. Sada im, evo, još nudimo i ovu ekstrapogodnost, a to je besplatna radna snaga naše dece.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: Iz par razloga, dame i gospodo.

Prvo, zbog toga što se očigledno ne pravi razlika između rada i učenja kroz rad. To je valjda ovde više nego jasno.

Drugo, zato što se postavljaju opravdana pitanja upravo zato što nekome ko ih postavlja štošta ovde nije jasno. Na primer, ono pitanje – ko zna koliko dece i koliko je to dece? Odlično pitanje. Nekako imam snažan osećaj da taj što je to pitanje postavio nema predstavu koliko je dece uopšte obuhvaćeno ovim programima, niti koliko bi moglo biti, ni koliko je kompanija zainteresovano za učešće, ni koliki će biti kapaciteti na ovim programima. Nešto mi govori da tu nema nikakve, ni približne predstave o brojevima. To bi bio drugi razlog.

Treći razlog, zbog priče o desetinama hiljada po radnom mestu. Nekako imam snažan osećaj da se nema ni predstava o tome koliko je uopšte prosečna subvencija po radnom mestu, a ni ono što sam pitao na samom početku dana – koliko je tih programa za subvencionisanje odobreno domaćim, a koliko stranim pravnim licima od početka?

Iz svih tih razloga ja mogu samo da ponovim – da ostavimo mi ove prazne priče na stranu, jer prazna priča je podjednako prazna ma koliko puta da se ponovi, a ove ovakve amandmane da ne prihvatamo. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Olivera Pešić.

Izvolite, kolegkinice Pešić.

OLIVERA PEŠIĆ: Poštovani potpredsedniče, uvaženi ministri sa saradnicima, kolegkinice i kolege narodni poslanici, predlažem da se ovaj amandman ne prihvati, jer ovim amandmanom poslanici Demokratske stranke traže brisanje člana zakona koji u stvari predstavlja osnovu ovog zakona uz obrazloženje da će, parafraziram, rezultat uvođenja dualnog obrazovanja biti školovanje dece za radna mesta koja ne postoje, kao i stvaranje jeftine radne snage.

Poštovani potpredsedniče, radna mesta u Republici Srbiji i te kako postoje, a svakim danom država Srbija, na čelu sa našim predsednikom Aleksandrom Vučićem, radi na stvaranju odnosno obezbeđivanju uslova za nova radna mesta. Vreme koje imam na raspolaganju od dve minute po ovom amandmanu mi prosto nije dovoljno da pobrojim sve gradove i opštine u Republici Srbiji u kojima su otvorene nove fabrike ili novi proizvodni pogoni, odnosno nova radna mesta za vreme vlasti SNS zajedno sa svojim koalicionim partnerima. Srpska napredna stranka se bori za svako novo radno mesto. Svako novo radno mesto je bitno.

Dualno obrazovanje ne stvara jeftinu radnu snagu kako se kaže u obrazloženju ovog amandmana, već podstiče bolje povezivanje privrede i obrazovanja na svim nivoima. Jeftina radna snaga se upravo stvara neuvođenjem

dualnog obrazovanja, odnosno kada se đacima ne omogući da steknu znanje kroz praktičnu nastavu.

Što se tiče poslednje rečenice u obrazloženju koje je DS dala, da ona neće dozvoliti da generacije budućih đaka budu upropašćene zbog nečijeg hira, želim da kažem samo da je DS imala priliku da vodi ovu državu i da brine o mladim naraštajima, a kako i na kakav način su oni vodili državu ocenili su građani na prethodnim izborima. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Milanka Jevtović Vukojičić.

Izvolite.

MILANKA JEVTOVIĆ VUKOJIČIĆ: Zahvaljujem.

Poštovani predsedavajući, uvaženi ministre sa saradnicima, poštovane kolege narodni poslanici, najpre želim da istaknem da predloženi amandman apsolutno ne treba prihvatiti. Ne treba ga prihvatiti upravo iz razloga što on možda na najbolji mogući način pokazuje sve licemerje pojedinih narodnih poslanika koji su danas tokom čitavog dana predlagali amandmane koji gotovo da apsolutno nikakve veze nisu imali sa odredbama člana na koji se odnose.

Šta želim da istaknem? Član 3. Predloga zakona o dualnom obrazovanju kojim su regulisani principi dualnog obrazovanja je u stvari suština ovog zakona jer se u fokus i u centar dualnog obrazovanja stavlja zaštita najboljeg interesa učenika kroz obavezu svih onih koji učestvuju u procesu obrazovanja da upravo brinu da se taj najbolji interes učenika kroz sprovođenje bilo trogodišnjeg, bilo četvorogodišnjeg dualnog obrazovanja poštuje.

Naravno, hoću da istaknem da za Srpsku naprednu stranku rad, znanje, obrazovanje, obrazovanje koje je funkcionalno i obrazovanje koje je primenljivo predstavljaju vrednosne kategorije.

Takođe hoću da istaknem da se ovde drugi dan manipuliše terminom deca. Moram da istaknem da Predlog zakona o dualnom obrazovanju tretira učenike. Takođe moram da istaknem da maloletno lice sa 15 godina ima pravo da, u skladu sa svojim sposobnostima i svojim sklonostima, izabere željeno zanimanje.

Takođe želim da istaknem da se i dosada jedna grupa učenika opredeljivala za trogodišnje obrazovanje, ali u stvari se Predlogom zakona o dualnom obrazovanju stvara pravni okvir na koji najbolji način će se zaštititi interes upravo tih učenika i pružiti mogućnost učenicima da steknu znanje koje će odgovarati njihovim stvarnim kompetencijama, odnosno da steknu funkcionalno obrazovanje koje će biti primenjeno kod poslodavca, bilo da je on strani investitor, bilo da je naš investitor ili će možda tu funkcionalnost znanja i obrazovanja upotrebiti za pokretanje privatnog preduzetništva.

Moram da istaknem da je znanje i poznavanje preduzetničkih kompetencija jedno od osam osnovnih veština koje su neophodne za život i rad u društvu znanja, a Srpska napredna stranka smatra da je 21. vek vek znanja i da u znanje treba ulagati kroz obrazovanje. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima Ljubica Mrdaković Todorović.

Izvolite.

LJUBICA MRDAKOVIĆ TODOROVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Poštovani gospodine ministre, ja smatram da ovaj član 3. Predloga zakona treba da ostane baš ovakav kakav jeste i kako je definisan. Zašto tako mislim? Zato što važni činioци koji su predviđeni da čine poluge u realizaciji ovog zakona ovde figurišu, a to su i obrazovne ustanove i privredni subjekti, preduzeća, Privredna komora, lokalna samouprava.

Naime, lokalna samouprava je prepoznata ovde kao nezaobilazni činilac razvoja svoga okruženja, tako da jedinice lokalne samouprave imaju svoje predstavnike u školskom odboru stručnih škola i na taj način će uticati na donošenje najvažnijih odluka koje se odnose, pored ostalog, i na profile u dualnom obrazovanju.

Naime, domaći i strani investitori su dolaskom u mesta u kojima nameravaju da razviju svoj biznis direktno usmereni na organe lokalne samouprave. S druge strane, lokalnoj samoupravi je, naravno, bitno da se u njihovim sredinama razvija proizvodnja, otvaraju fabrike, zapošljavaju mladi ljudi.

Član 3. stav 2. ovog predloga zakona govori upravo o tome. Govori o uspostavljanju socijalnog partnerstva na lokalnom nivou zbog iskazivanja potrebe svoje sredine za pojedinim kadrovima, a još više na usmeravanju profila investitora prema prirodnim i ljudskim resursima dotičnog kraja.

Imala sam prilike da slušam predstavnike kompanija koji učestvuju u promociji dualnog obrazovanja u svim većim mestima u Srbiji. Stekla sam utisak, a i građani su stekli utisak, da oni žele da se što pre počne i krene sa dualnim obrazovanjem i da tako osposobljene mlade ljude, obučene u njihovim firmama na konkretnim radnim zadacima i radnim mestima, kasnije po završetku školovanja zaposle u svojim firmama.

Tako da su na nedavno održanoj tribini u Beloj Palanci predstavnici tekstilne kompanije koja dolazi u taj grad izrazili spremnost da u svakom pogledu učestvuju u zajedničkom poduhvatu o dualnom obrazovanju kako bi nakon školovanja mladi ljudi iz tog kraja, iz tog mesta dobili zaposlenje u njihovoj kompaniji, jer oni nisu došli da stagniraju, nego su došli da razviju svoj posao i da razvijaju tržišta. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala najbolje, kolegice.
Ovim govorom smo završili današnji rad.
Nastavljamo sa radom sutra u 10.00 časova. Hvala vam.

(Sednica je prekinuta u 18.00 časova.)